

Svež biserček v tem vročem poletju

Foto Manuel Demori

Uvodnik

Jurij Paljk

Spremembe v videmski nadškofiji burijo duhove

V Italiji in tudi pri nas se Cerkev prilagaja sedanjemu času, predvsem pa se prilagaja dejstvu, da je tudi v Italiji vse manj duhovnikov, zato so potrebne posodobitve ureditve cerkvenih občeštev, o čemer smo že pisali. Na Videmskem pa je prišlo do korenitih sprememb, ki so povzročile predvsem veliko negotovanje med slovenskimi verniki in duhovniki v Beneški Sloveniji. Msgr. Marino Qualizza je jasen: "Z reformo Cerkev ne bo več seme, ki bi bilo vsajeno v našo domačo zemljo in iz katere bi vzklilo to, kar je značilno za nas". Prvega septembra bo namreč stopila v veljavo pokrajinska reforma videmske nadškofije, ki bo korenito spremenila dosedanja ustroj dekanij in župnij. Reformo je zasnoval nadškof msgr. Andrea Bruno Mazzocato, ki je doma iz bližnjega Veneta. Ta predvideva krčenje števila dekanij od zdajšnjih 24 na 8, župnije pa želi združiti v 56 pastoralnih zvez. Območje videmske nadškofije je ogromno, sega od Jadrana do Alp, vsebuje predvsem različna kulturna in jezikovna izročila. To pisano sliko sestavljajo italijanščina, furlanščina, nemščina in seveda slovenščina. Vzroke reforme gre iskati v pomanjkanju duhovnikov, trdijo vrhovi nadškofije. Preustroj krajevne Cerkve je zgolj teoretične narave, ki pa nikakor ne upošteva raznolike specifičnosti območja.

/ str. 2

POGOVOR Adriano Kovačič

S pogledom, zazrtim v prihodnost

V minulem letu je slovensko bančništvo v Italiji doživelo zgodovinske spremembe. Zadržna banka Doberdob - Sovodnje se je oktobra 2017 združila z Zadržno kraško banko. O spremembah, svetovnih težnjah, pomenu zadržništva in delovanja te ustanove za naše okolje smo se pogovorili s predsednikom bančnega zavoda Adrianom Kovačičem.

Zadržna kraška banka je edina slovenska banka v Italiji. Zakaj je sploh pomembno, da imamo Slovenci v Italiji slovensko banko?

V sklopu italijanskega bančnega sistema so zadržne banke edine, ki jim je uspelo ohraniti močno vez z lokalnim trgov in imeti posebno pozornost na območje.

/ str. 3
Lucija Tavčar

foto dd

POGOVOR Sergij Pahor

Nekaj misli o Dragi

Vsebine predavanj letošnje Drage, ki bo potekala od petka, 31. avgusta, do nedelje, 2. septembra, v Parku Finžgarjevega doma na Opčinah, so usmerjene v ideje pluralizma, kozmopolitičnega doživljanja meje in politične tolerance. Organizatorji so se pri izbiri letošnjega gesla želeli spomniti na 100. obletnico smrti pisatelja Ivana Cankarja. Na pogovor smo povabili predsednika Društva slovenskih izobražencev, Sergija Pahorja. Stoletnica smrti Ivana Cankarja je spodbuda, da se navežemo na nekaj, kar je skupnega v slovenskem kulturnem, narodnostnem in civilizacijskem prostoru.

/ str. 3
Marko Manin

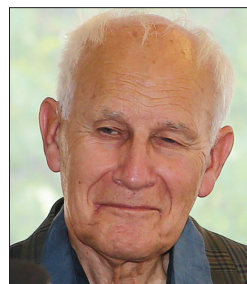

foto dd

J. Godec in R. Pezdir "pod lipami"

O korupciji in zlorabah

foto dd

Veliko zanimanja je vzbudilo *Poletno srečanje pod lipami*, na katerega sta Kulturni center Lojze Bratuž in krožek Anton Gregorčič - tokrat v sodelovanju z revijo Reporter - dne 26. julija povabila predsednico preiskovalne komisije Državnega zbora Jelko Godec ter ekonomista in strokovnega sodelavca treh parlamentarnih preiskovalnih komisij Rada Pezdirja.

/ str. 7
DD

Pogovor

Ga. Joana Nanut koordinira skupino prostovoljcev dekanijske Karitas v Štandrežu

6

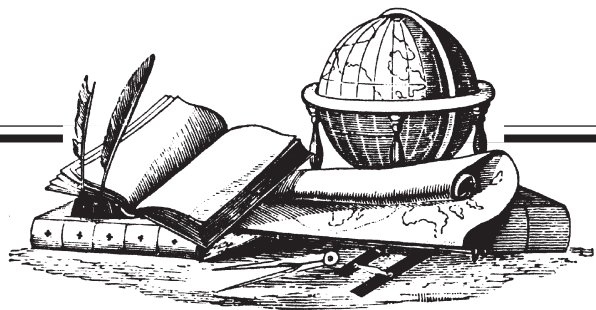
Priloga

Tudi tokrat imamo v "predpočitniški številki" našega tednika prilogo Bodi človek! z zanimivimi prispevki

9

Obvestilo uredništva

Cenjenim bralkam in bralcem sporočamo, da se bomo zaradi skupinskega dopusta vrnili v uredništvo v četrtek, 23. avgusta. Prihodnja številka bo izšla v četrtek, 30. avgusta. Uprava naše zadrge bo zaprta od 13. do 17. avgusta. Voščimo vam lepo poletje!

Prejeli smo

Nekaj misli o svetišču na Vejni

Že dalj časa premlevam nekaj misli in svojih (lahko tudi čudnih) pogledov na Vejno in svetišče, ki je posvečeno Mariji, Materi in Kraljici, in to od novembra, zdaj že oddaljenega, 1. 1959, kar pomeni, da bo to svetišče praznovalo prihodnje leto okroglo, šestdesetletnico delovanja oz. obstoja.

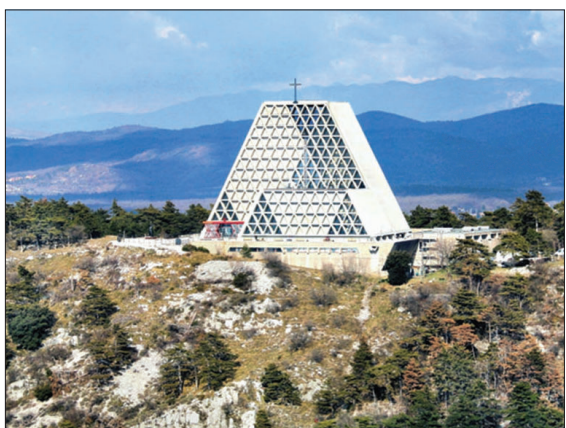
Kako pa gledamo mi (zamejski) Slovenci na to svetišče in njegovo zgodovino?

Osebnost me vežejo na Vejno spomini še iz otroških let, ko smo tja gnali živino na pašo. Vejna je bila sestavni del kontovelske gmajne in bila, poleg ograda in njiv, ki smo jih imenovali Griže, Starsele, pri Kalu, skoro idealen prostor za dobro pašo goveda, pa tudi koz in oslov. Vsa ta živina je danes seveda izginila in na Kontovelu ni več sledu o teh živalih, ki so bile še v mojih otroških letih neobhodno potrebne za preživetje naših družin.

Na Vejno smo prignali živino že bolj proti poldnevu, saj se je najprej napasla na spodnjem delu kontovelske gmajne, to je pri Grižah in Kalu. Na Vejni in okrog nje je bila pod bori trava kar visoka in dobra za pašo. Spomnim se nadvse prijetnega zvonjenja, ki se je točno ob dvanajsti uri oglašalo najprej iz kontovelskega zvonika, potem pa skoro istočasno iz proseškega, spodaj v Barkovljah, proti vzhodu pa na Repentabru, v Zgoniku in celo na Opčinah. Bil je to pravi opoldanski koncert, ki ga ne bom nikdar mogel pozabiti. Takrat se ni bilo begunskega naselja sv. Nazarija ne svetišča na Vejni, bil pa je, kot je še danes, prelep razgled na ves Tržaški zaliv. V bližini Vejne so bili takrat še ostanki druge svetovne vojne, globoki rovi in

okopi, na katere je bilo postavljeno protiletalsko topništvo, in kot otroci smo iskali in tudi našli marsikak vojaški predmet, celo ostanke granat in patrone smo staknili in se s temi (tudi nevarnimi) predmeti igrali, kot smo vedeli in znali.

Z Vejne, ki je na robu kraškega sveta, je bil pogled na morje nekaj enkratnega. Ves Tržaški zaliv, od Piranskega rtiča do Gra-

deža in Ždobe, je bil pod teboj, in če je bilo nebo povsem čisto, si videl tja do Benetk. Čudovit razgled takrat in čudovit razgled še danes, ko je tam, po nekem čudnem naključju sicer zraslo svetišče dokaj čudne arhitektonske oblike. Nekateri so tej moderni cerkvi pripeli vzdevek "likalnik", drugi "sirček", tretji pravijo, da spominja cerkev s svojo piramidno obliko na simbole masonerije oz. po slovensko prostozidarstva. Skratka, Tržačani in mi domačini nismo tega svetišča nikdar vzljubili. Vse do današnjih dni ne in tudi meni ni jasno, zakaj je pravzaprav tako. V svetišču samem imamo Slovenci, tržaški in drugi verniki, svoj stranski oltar, ki je posvečen svetima bratoma Cirilu in Metodu, pa se okrog tega oltarja, ki je v spodnjem delu svetišča, dobimo enkrat na leto in nič več. Sedanji rektor svetišča Luigi Moro, sicer Benečan po rodu, se trudi, da bi privabljal tudi slovenske vernike. O

tem sem se tudi sam prepričal, ko sem na Vejno spremljal avtobus slovenskih vernikov iz Sel na Koroškem, ki so bili nad obiskom svetišča resnično navdušeni. Danes je gornji del cerkve obnovljen, spodnji del prav tako, čeprav tu in tam spominja bolj na muzej kot kakšen sveti kraj, park okoli svetišča je zgledno urejen, tudi nekaj slovenskih napisov je opaziti, čeprav bi si osebno želel, da bi bila dvojezičnost točna in zgledna.

Slovenci smo do svetišča zadržani tudi zaradi nečesa drugega. Nekdanji tržaški škof Anton Santin, ki je bil ideator in pobudnik gradnje svetišča, je baje mislil ta prostor posvetiti "Materi Božji, kraljici Italije", pa mu to ni bilo dano, ker se je s

posebno spomenico obrnil na Sv. sedež msgr. Jakob Ukmar, danes naš svetniški kandidat, in najvišjim cerkvenim oblastem s svojim izrednim teološkim znanjem dal razumeti, da to svetišče ne more biti posvečeno samo Italiji, ampak tudi drugim državam in narodom v Evropi, in je Sv. sedež prepričal, da je ovrgel

prvotno namembnost in je bilo tako svetišče posvečeno (sic et simpliciter!) "Mariji Materi in Kraljici". V zadovoljstvo vseh seveda, točneje skoro vseh, ker se nekateri s tem niso strinjali. A msgr. Jakob Ukmar je to "bitko" zmagal in mi, slovenski verniki, z njim.

A danes je to zgodovina in nima smisla, da bi se na preteklost vračali, tako kot delamo z drugimi dogodki okrog druge svetovne vojne, o katerih bi bilo prav, da o njej pišejo resnično objektivni zgodovinarji, ne pa politično ali ideološko obremenjeni ljudje, ki jim "zgodovinsko" pero služi bolj za objavljanje lastnih političnih tez kot pa za pravo resnico. To le mimogrede.

Svetišče na Vejni je tam in porušil ga ne bo več nihče, razen kakega potresa ali nove svetovne vojne, kar si pa seveda nihče ne želi.

/str. 13
Drago Štoka

Predlog deželnega svetnika SSK Igorja Gabrovca

V Svetu krajevnih avtonomij naj bodo soudeležene tudi dvojezične občine

Sedem statutarno dvojezičnih občin in Tržaške in Goriške naj izvoli svojega zastopnika tudi v Svet krajevnih avtonomij (it. CAL), je bil predlog deželnega svetnika SSK Igorja Gabrovca na seji 5. stalne komisije deželnega sveta. Svetnik Gabrovca je svoj predlog utemeljil z dejstvom, da v zdajšnji zasedbi SKA (CAL) ni nobenega slovenskega župana ali županje, kar se večkrat pozna tudi v sklepih pomembnega posvetovalnega organa občinskih uprav. "Dvojezične občine predstavljajo

posebnost naše dežele, opredeljujejo pa jih posebne potrebe, posebne zahteve, posebni problemi in posebne priložnosti. Zato je prav, da je njihov glas prisoten tudi v organu, ki je nekakšen sindikat občin v odnosu do deželne uprave. Zaradi tega sem predlagal, da pri določanju novih pravil glede sestave sveta krajevnih uprav deželni

Foto dd

svet sprejme posebno določilo, ki naj zajamči minimalno zastopanost statutarno dvojezičnih občin in tako posledično tudi tistih, ki so zaobjete v širši seznam dvaintridesetih, kjer je

priznana prisotnost slovenske narodne skupnosti", je še poudaril deželni svetnik SSK Igor Gabrovca.

S 1. strani

Spremembe v ...

Reforma pa bo takole preuredila ozemeljsko organizacijo slovenskih župnij in dekanatov: župnije Nadiških dolin bodo uvrščene v enotno pastoralno zvezo v sklopu čedajškega dekanata, ki bo zaobjemal še župnije nekdanje rožaške foranije. Špetrska dekanija, edina popolnoma slovenska, bo tako po 105 letih izginila, kar je razburilo slovenske vernike. Terske doline bodo postale del dekanije s sedežem v Čenti, župnije v Kanalski dolini in Režiji pa bodo postale sestavni del nove ogromne dekanije Tolmeč, ki zaobjema celotno Karnijo. Preustroj je naletel na številne kritike s strani slovenskih duhovnikov in predstavnikov civilne družbe. Po njihovem mnenju preustroj nikakor ne upošteva jezikovnega pluralizma nadžupnije. Uredništvo petnajstnevnika Dom, člani Združenja Evgen Blankin in Društva don Mario Černet so videmskemu nadškofu poslali dokument, v katerem so predlagali, naj preustroj upošteva teritorialno specifiko slovenskih

skupnosti na Videmskem, a nadškofija tega dokumenta ni upoštevala. Msgr. Marino Qualizza, globok poznavalec razmer slovenskih vernikov na Videmskem, je glede preustroja pesimističen. Mnenja je, da je največja pomanjkljivost reforme v tem, da ni vzela v poštev smernic II. Vatikanskega koncila, posebej tistih, ki so zgoščene v drugem poglavju in v katerih je govor o Božjem narodu.

"Sam papež Frančišek, izhajajoč iz teh smernic, trdi, da mora Cerkev pokazati svoj obraz. Cerkev sestavljajo škofje, duhovniki in verniki. Vsi ti sestavljajo Božje ljudstvo. Ta reforma ne spoštuje tega vidika in ne spoštuje zgodovine nadškofije, ki sloni na oglejskem patriarhatu, na oglejskem etosu", je povedal msgr. Marino Qualizza, ki je še zlasti kritičen do samega nadškofa Mazzocata in njegovega samovoljnega upravljanja: "Gre za vrhovno reformo, ki sloni na klerikalnem tolmačenju pastoralnih vzvodov. Vsa mnenja, ki smo jih izrekli, vsi naši pre-

dlogi so žal ostali na papirju, saj jih škof sploh ni upošteval. Izdelal je reformo, ki je splošnega značaja. Lahko bi veljala v kateri koli drugi župniji v južni Italiji, v Franciji, Južni Ameriki. Ni preustroj, ki bi upošteval dediščino in raznolikosti našega območja. Na tak način Cerkev ne bo več seme, ki bi bilo vsajeno v našo domačo zemljo in iz katerega bi vzklilo to, kar je značilno za nas".

Msgr. Qualizza je svoj nedavni uvodnik v časopisu Dom končal s pomenljivim stavkom, ki je dejanska sinteza kritik in prizadevanj slovenskih duhovnikov in vernikov. Zapisal je: "Udejanjanje evangelija se ne more omejevati zgolj na pobožno predanost". Vera je zanj življenje, ki se udejanja v Cerkvi in posebno izven nje.

S težavo zapišemo, a bomo, ker smo to dolžni storiti: msgr. Mazzocato ni razumel pomena furlanske in slovenske krajevnice Cerkev, nima torej razumevaljočega odnosa do narodnih manjšin. In to je prišlo do izraza tudi pri reformi krajevnice Cerkev. Da je to slabo, ni potrebno posebej poudarjati, saj nas je vernikov vse manj, vseh, tudi Furlanov in Slovencev seveda.

Povejmo na glas

Da bi prevladala svetla pot

Največji verski prazniki nas pravzaprav vsakokrat spominjajo, da velja naše življenje uravnati v smer, ki je dobra za nas in vse druge. In v tem smislu je versko sporočilo trdno, vedno dobronamerno ter polno želja, da bi nam bilo prizaneseno s hudim in bi bila naša pot prijetna in svetla. To pa pomeni, da bi bila naša notranjost kar najbolj polna vznosenega prepričanja, kako bomo skupaj z drugimi gradili srečno skupnost ne glede na preizkušnje, ki jih bomo srečevali. Gradili srečno skupnost v našem najožjem krogu in v večjih prostorih, torej med narodi in državami, civilizacijami in drugimi verskimi izročili. Da bomo, se razume, v prvi vrsti izžarevali umirjenost in mir, ki je med vsemi dobrinami gotovo največja. Mir, ki upošteva sočloveka in mu želi svoj mir darovati, mir, ki ceni vsako različnost in drugačnost in ju spreminja v medsebojno razumevanje, mir, ki je edini pravi in zmagoviti odgovor na vse, kar mu je nasprotno - to so napetosti med ljudmi in sta kaj hitro mržnja in sovraštvo in kot njuna posledica vojne, ki želijo nasprotnika pokončati brez milosti. Saj vse, kar ni mir, je v resnici zlo, ki hoče svetu zakraljevati, zlo, ki si zadovoljnega mane roke, kadar izbruhnejo prepri in po možnosti spopadi, in si želi, da bi se vsi med seboj kar najbolj grobo sprli in si bili sovražni in bi bilo to sovraštvo kar največje in bi ubijanje ter pobijanje vsekalo v duše ljudi tako globoke rane, da bi se še naprej sovražili iz roda v rod, skozi desetletja in desetletja. In

svetla pot je tista, ki se edina more upreti temnemu v človeku, temnemu v njegovi naravi, ki je skozi tisočletja uničevala in rušila, pokončevala in razdirala in marsikje to počne še danes. Kajti temno v človeku se je vedno borilo in se bori proti drugemu človeku, se vedno bori zgolj zase, pa naj gre za boj posameznika proti drugemu posamezniku, boj enega nazorskega prepričanja proti drugemu, enega naroda proti drugemu narodu. Temno se bori zase krčevito in kruto, je obrnjeno le vase in z izločanjem drugih nikoli ne preneha in se nikoli ne pomiri, ker je pač nasprotje miru, ker je večno rušilni nemir, ker je z eno besedo zlo. A od njega je močnejša svetla pot, ki jo vidi in k njej stremi lepi, se pravi božji del v človeku, v vsakem človeku, če se le proti svetlobi obrne in njeno vedno živo vabilo sprejme. In to je svetloba v prvi osebi, tista svetloba, v kateri človek postane človeku brat in ni več nasprotnik in v kateri je prostora za vse in nihče ni odveč in se nikogar ni treba več bati, nikogar. Zato ni slučaj, da pomiritev najprej nastopi v tistih, ki se te svetlobe oklenejo, namreč pomiritev duše in srca, ki je najlepše darilo od vseh daril, pomiritev, ki je močnejša od drvenja sveta, kakršne je danes ta še vedno. Da bi se potem ta pomiritev širila navzven, do mojega bližnjega in vseh bližnjih in najbolj oddaljenih in od vseh spet do mene nazaj in bo vse hudo pozabljeno, tema bo premagana, žalost in tesnoba bosta oddaljen spomin.

Janez Povše

Tečaj organizacije kulturnih dogodkov

Izobraževanje DeveloPMENT je del projekta "Zastavimo skupne moči za skupne cilje", ki je posvečen spominu na vsestransko aktivnega Mirka Špacapana (nosilec projekta: Krožek Anton Gregorčič, Gorica). Uspesabljanje se rojeva iz želje in potrebe več mladinskih društev, da izobrazi mlajšo generacijo kulturnih delavcev, k sodelovanju pa vabimo tudi vse mlade, od 15. do 25. leta starosti, pripadnike slovenskih društev iz Italije in Avstrije. Tečaj bo potekal od petka, 7., do nedelje, 9. septembra 2018, v Lužnici (občina Naborjet, Dom msgr. Faidutti) pod mentorstvom priznanih trenerjev Mladinskega sveta Slovenije. Nekaj časa bomo namenili tudi druženju, debati in spoznavanju okolja. Izpolnjeno prijavnico lahko zainteresirani oddajo območnim koordinatorjem. TRST: Slovenska prosveta - ulica Donizetti 3, od ponedeljka do petka med 8.00 in 13.00; DEVIN: Lucija Tavčar - lucija.tavcar@gmail.com GORICA: Jan Leopoli - jan771@hotmail.com

►EVELOP◄ENT⁺

KOROŠKA: Simon Rustia - simon.rustia@gmail.com Rok prijave poteče v nedeljo, 5. avgusta 2018. Udeležba je povsem brezplačna, število prostih mest pa je omejeno na 30 oseb. Kavcija za prijavo znaša 30 evrov: v primeru, da se boste tečaja udeležili, bomo znesek povrnil, v nasprotnem primeru pa ga bomo pridržali. Za dodatne informacije smo vam na voljo na telefonski številki +39 3467671257 ali na elektronskem naslovu lucija.tavcar@gmail.com. Odhod iz Trsta je predviden v petek, 7. septembra, ob 13.00, iz Gorice pa ob 14.00. Prihod v nedeljo, 9. septembra, v Gorico ob 17.00, v Trst pa ob 18.00. Natančen urnik in seznam potrebščin bodo tečajniki prejeli na elektronsko pošto predvidoma v začetku avgusta.

S 1. strani

S pogledom, zazrtim v prihodnost

Istočasno lahko trdimo, da so združne banke denarni zavodi neke skupnosti, saj se ne omejujejo na reševanje specifičnih problemov ljudi, ki se v posameznih podružnicah obračajo nanjo, ampak aktivno sodelujejo tudi pri reševanju problemov družin in različnih družbenih in gospodarskih komponent skupnosti, skrbijo torej za celotno skupnost, kateri pripadajo. Zato je pomembno, da imamo domačo slovensko banko, saj nam to pomaga, da lahko razvijamo naše območje. Domača, slovenska banka, ki je pozorna na naša mala podjetja, spodbuja investicije in nakupe. V tem smislu smo kot banka stalno vpeti v delovanje na območju, imamo partnerstva z vsemi našimi organizacijami, skrbimo za celotno skupnost, kateri pripadamo. Uspešno gospodarstvo pa je eno ključnih elementov za ohranitev manjšine kot aktivnega subjekta na območju. Naša podjetja imajo močno potrebo po finančnem razvojnem partnerju, ki jim bo stal ob strani pri dnevni in naložbenih odločitvah ter jim bo pomagal premostiti težavna obdobja.

V zgodovini smo imeli veliko več slovenskih bank, žal je zdaj ostala samo naša, zato se borimo, da bi v naslednjih letih ohranili naše poslanstvo in delovali naprej skladno z našimi vrednotami, kot piše v 2. členu statuta: to so vrednote podjetniške etike, trajnostnega razvoja, stika z območjem, družbene integracije in solidarnosti, ki jih zasledujemo pri vsakodnevni opravljanju naših združničnih aktivnosti.

Katere so glavne prednosti združništva?

Zadruge ne razdelijo dobička, to pomeni, da ves proizvedeni dobiček ostane v premoženju zadruge. Bogastvo, ki ga ustvarjamo, ostaja na tem prostoru, ne samo zato, ker je velika večina naložb za razvoj gospodarstva namenjena lokalnim skupnostim, ampak tudi zato, ker je premoženje podjetja dobrina za celotno skupnost. Prednost je tudi v tem, da je lastništvo zadruge razpršeno. Ljudje, člani, podjetja in organizacije so lastniki te zadruge, kapital ni koncentriran v rokah ene ali nekaj oseb ali nekaj podjetij. V zadrukah velja načelo "ena glava, en glas", vsak član ima pravico do enega samega glasu ne glede na soudeležbo pri kapitalu. Zdaj, ko smo se združili, imamo več kot 3400 članov, ki so v glavnem pripadniki naše manjšinske skupnosti.

Po zakonu moramo tudi 95 % naših posojil podeliti na območju, kjer ima banka sedež in svoje podružnice. Smo prisiljeni delati v našem prostoru, in to je bistveno za območje.

Člani so torej lastniki banke. Glede na to, da smo predvsem v minulem letu tako pri dežel- nih kot državnih volitvah lahko opazili, da se jedro

manjšine ne odloča več na podlagi svoje narodne pripadnosti, mislite, da lahko to dolgo- ročno vpliva tudi na prihodnost banke?

Slika, ki je izšla z letošnjih volitev, terja zelo tehtne premisleke, saj ni več nobenega avtomatizma, da

slovenski volivci volijo za slovenske kandidate.

Pri naši banki je včlanjevanje iz leta v leto večje, še zlasti potem ko smo uvedli projekt ZKB Mladi. Pozitivno je tudi, da gre pri večini naših novih članov za mlade. To pomeni, da skrbimo za prihodnost naše zadruge. A tudi v bančništvu ni avtomatizma. Da bo Slovenec posloval s slovensko banko, je nujno, da je pristop profesionalen, da nudiš kakovostne produkte in servise, da si konkurenčen z ostalimi bankami in da vneses v svoje delovanje inovacije in dodatne servise.

Isto mora veljati za naše organizacije, za naše šole, za naša društva, v katerih moramo poleg zavesti o narodni pripadnosti nuditi kakovostne storitve. V politiki je isto, saj se moraš stalno soočati s svojimi volivci in jim skušati nuditi konkretne rešitve.

Za vaše člane tudi zelo lepo skrbite.

Člani predstavljajo največje bogastvo banke. Poleg tega, da so lastniki zadruge oz. subjekti, ki definirajo njene strateške usmeritve, so hkrati njeni upravitelji, stranke in zlasti priče njene uspešnosti. Zadruga mora delovati v korist svojim članom. Poleg tega, da mora imeti član boljše pogoje pri poslovanju z banko, je pomembno, da je član tudi soudeležen pri delovanju bančne zadruge. Zaradi tega prirejamo področna srečanja, izlete, v zadnjih dveh mesecih smo imeli zelo uspešne večere za podjetnike, bodisi v Trstu kot v Sovodnjah. Študentom in dijakom podeljujemo štipendije, za katere bo letos veljal nov pravilnik. Uspešno izvajamo projekt ZKB Starter, imamo skupino ZKB Mladi, ki skrbi za mlade člane do 35. leta. Imamo bančno revijo Skupaj, ki izhaja dvakrat na leto in v kateri poročamo o našem delovanju bodisi na bančnem bodisi na socialnem področju.

Naše vrednote skušamo na različne načine približati našim članom. Med drugim smo izredno ponosni na naše socialno delovanje. V minulem letu smo pode-

lili okoli 220.000 evrov podpor športnim in kulturnim društvom, šolam, župnijam, nekaterim gospodarskim realnostim in organizacijam, ki izvajajo prostovoljno delo.

Kljub dolgotrajni krizi je banka vztrajno vzdrževala povezavo z lokalno skupnostjo, ker globoko čuti družbeno odgovornost do svoje skupnosti, do našega prostora. Če nam ljudje zaupajo svoje prihranke, je prav, da tudi mi zaupamo našim ljudem in našim organizacijam, s tem da jim pomagamo.

Kako ocenjujete pomen podjetnikov v naši sredini?

Pomembno je, da ohranimo neko gospodarsko jedro, da damo priložnosti mladim za gradnjo njihove prihodnosti tu pri nas, zato moramo tudi stalno negovati dobro kadrovanje. Kot sem že omenil, je gospodarstvo eden ključnih elementov za ohranitev manjšine kot aktivnega subjekta na območju. Zelo dobro sodelujemo s Slovenskim deželnim gospodarskim združenjem in s Kmečko zvezo. Vsa naša strategija pa mora biti usmerjena naprej, v cilje, ki si jih želimo doseči čez 5 let ali 10 let. Zaradi tega bomo, skladno z zgodovinsko vlogo lokalne banke, vedno podpirali tiste pozitivne pobude, ki so namenjene krepitvi lokalne ekonomije in kmetijstva.

V minulem letu se je Zadruga banka Doberdob – Sovodnje spojila z Zadrugo kraško banko. V tem zgodovinskem trenutku se v združevanju veliko govori o spajanju. Kateri so pogoji za plodno spojitve?

Naši združni banki sta se za ta korak odločili po premišljeni preučitvi in poglobitvi, saj sta razumeli, da je prišel čas, ko je potrebno združiti naše najboljše moči, da bo banka še bolj učinkovita, profesionalna in konkurenčna na tržišču. Svet se okoli nas naglo spreminja. V bančnem svetu in tudi v združnem bančnem sistemu je nastopil čas za nov zagon in za velike spremembe, zaradi tega sta se obe slovenski banki odločili, da skupaj pišeta novo poglavje svoje prihodnosti.

Pri spojitvah je pomembno, da se v pripravljalni fazi pripravi poglobljena analiza tega, kaj uspe dve organizaciji doseči, če dela samostojno, in katere cilje bi jima uspelo doseči v primeru združitve. Pomembno je, da ohraniš svoje vrednote, a tudi, da nudiš kakovostne storitve in da si vedno bolj profesionalen in inovativen pri lastnem delovanju. Nujno se moraš vprašati, ali ti to uspe narediti ali je boljše, da združiš najboljše moči s sorodno organizacijo? Potem je potrebno narediti tudi ekonomsko in finančno projekcijo za naprej, analizo stroškov in analizo prihodnje organiziranosti. Na koncu pa bo tržišče določilo, ali si na pravi poti, če ohraniš svoje končne uporabnike, če so zadovoljni s tvojim delovanjem itd.

Kako so člani iz Goriške reagovali ob združitvi?

Na začetku so bile nekatere nevšečnosti, saj so goriški člani morali zamenjati številko računa, kartico, home banking, toda zdaj lahko rečemo, da smo zadovoljni s potekom združitve.

/str. 20

S 1. strani

Draga, prostor svobodnega razmišljanja

“Prijatelji, rečem vam besedo iz srca: verujmo! Ker le v veri je moč in zmaga in odrešenje!” Besede, ki jih je Cankar izrekel v enem izmed svojih zadnjih govorov v Trstu, se naslanjajo na vero. Za tisto, kar delamo, sta potrebna vera in upanje, da ima to, kar počnemo, neke trajne posledice. V tem smislu se navezujem tudi na 70. obletnico Slovenske prosvete v Trstu, ki jo bomo praznovali tudi na letošnji Dragi.

Kot ste omenili, v letošnjem letu slavi tudi Slovenska prosveta pomemben jubilej.

Takrat je skupina Slovencev in Slovenk znala izraziti to vero prav z ustanovitvijo Slovenske prosvete, ki je imela ključno vlogo pri obnavljanju slovenske kulture po dvajsetletni fašistični tiraniji in narodnostnem preganjanju. Želeli so izraziti tisto vero v trajne vrednote kulture, duhovnosti, narodne zavestnosti in seveda tudi vere v demokracijo. Kljub temu da je bilo članov takrat malo, da niso imeli sredstev, da so imeli proti sebi veliko močnejši tabor, da simpatiji niso pobirali skoraj nikjer, je vendar ta vera zmagala.

Kako ocenite dejstvo, da se Draga dogaja že več kot pol stoletja?

Draga je po toliko desetletjih trafen element v naši skupnosti. Mišlim, da je ta vera navsezadnje zmagovita, in to dokazujeta Draga in tudi Slovenska prosveta.

So se po vašem mnenju ustanovitelji Drage zavedali, da ustvarjajo tako dolgotrajen in pomemben načrt?

Gotovo ne. Oni si niso mislili in niti mi pri Društvu slovenskih izobražencev, ko smo prevzeli to dediščino, nismo upali, da bodo učinki tako dolgotrajni in da bo Draga živela še danes. Kljub temu da smo bili v manjšini, da nismo imeli sredstev, da nas je bilo malo, je bila vendarle ta izbira zmagovita. Dali smo glas disidentom v Sloveniji v tako imenovanih svinčenih letih; delali smo v časih, ko smo imeli vse proti. Ožigosali so nas kot nasprotnike socializma, da smo fašistoidni, da smo zaprti. Menim, da je bila med vsemi manjšinskimi ustanovami Draga edina, ki je bila najbolj odprta do vseh.

Lahko opredelimo Drago kot pluralističen forum Slovencev?

Na Dragi so predavali že marxisti, brezverci, ateisti kakor tudi seveda verni ljudje, v iskanju neke duhovnosti v naši skupnosti. Pluralizem je vrednota, za katero smo se vedno bojevali.

Organizatorji Drage so vedno ostali zvesti izvornim načelom: svobodi, krščanstvu in demokraciji.

Svoboda, demokracija, narodnost, vera. Vera tudi v smislu opredeljenosti za krščanstvo. Mišlim, da nismo nikoli izstopali iz tega; naša javnost nas je nagrajevala, nam je bila zvesta in nam je sledila. Naši cilji so bili vedno zelo jasni, v duhu pluralizma in dialoga smo skušali govoriti z vsemi in dali smo vedno vsem besedo, v iskanju tiste osnovne ideje.

Se spominjate prvih težav, ki

ste jih doživeli pri pripravi na “nevarno” Drago?

Seveda, udbovci so nam sledili. Draga je bila prostor, kjer so se zbirali ljudje, ki so mislili drugače, kot je bilo takrat uradno določeno v takratni uradni Sloveniji in tudi v slovenski javnosti v Ita-

Takrat so mrgoleli tisti informatorji, ki so bili zraven. Nekatere smo celo poznali in nekateri so jasno povedali, da morajo poročati. Takrat je bilo pač tako. Saj niso bili vohuni, bili so informatorji in mi smo jih tolerirali. Čeprav smo za nekatere točno vedeli, smo jih pustili, da gledajo, da poslušajo in poročajo.

Draga je bil in je še prostor svobodnega mišljenja, odgovarjanja in diskutiranja.

V času, ko v naših obmejnih državah ni več totalitarnih režimov, katero je sporočilo, ki ga želi danes javnosti posredovati Draga?

Težko je govoriti o zdajšnjem položaju v Sloveniji, kjer imamo že skoraj trideset let demokracijo. Mi smo mnenja, da se ta družba še ni popolnoma osvobodila posledic totalitarizma. Ta režim je bil res totalitar, nadzoroval je vse, kar je bilo takrat aktivnega v Sloveniji. Tako je totalitarizem v Sloveniji nadzoroval tudi delovanje Cerkve. To sicer velja za vse totalitarne režime, shema je vedno ista. Verjetno je v naravi totalitarnih

režimov, da se poslužujejo takih sredstev.

Po vašem mnenju, katere naj bi bile posledice, ki jih je režim pustil za seboj?

Totalitarizem v Sloveniji je bil tako popoln, da se je vrnil v vse plasti življenja. Hvala Bogu, ob demokracizaciji ni prišlo do krvavega obračunavanja in nasilja!

/str. 14

53. ŠTUDIJSKI DNEVI DRAGA 2018

PARK FINŽGARJEVEGA DOMA
OPČINE (TS) – DUNAJSKA CESTA 35

Petek, 31. avgusta 2018

● Ob 16.30: Erika Jazbar
PLURALIZEM PO SLOVENSKO

Sobota, 1. septembra 2018

● Ob 16.30: Aleš Šteger
MISLITI MEJE

● Ob 20.00: Akademija ob 70-letnici
Slovenske prosvete

Nedelja, 2. septembra 2018

● Ob 9.00: sveto mašo bo za udeležence Drage daroval ljubljanski pomožni škof Tone Jamnik Pel bo zbor Sv. Jerneja z Opčin, vodi Janko Ban

● Ob 10.30: Imre Jerebic in Lojze Peterle
KAKO REŠEVATI SOCIALNE PROBLEME V SLOVENIJI

● Ob 15.30: slovesna izročitev
7. Peterlinove nagrade

● Ob 16.00: Bernard Nežmah
NOVA SLOVENSKA POLITIKA

Božja beseda v vsakdanji govorici

Poslušalca se more Božja beseda dotakniti

Na predavanju, ki sem ga poslušal z naslovom *Cerkev in današnja govorica*, je bilo povedano tudi tole: "Cerkev je v dirki za ostalim svetom ostala daleč zadaj in govori jezik, ki mu nihče noče ali ne more prisluhniti. To ni jezik, ki bi mu manjkalo sodobnega izrazoslovja; to sploh ni pomembno. Temu jeziku manjka gotovosti in vere, da povemo tisto, kar je res!"

Vsak jezik je živ in se tudi razvija. V jezik prihajajo nove besede in nekatere besede se same od sebe izločajo, ker jih ne uporabljamo več – pravimo jim anahronizmi. Besede, ki na "novo vstopajo" v neki jezik, pridejo danes izredno hitro. Ne mislim tu na tuje besede ali tujke, ki jih v pogovoru, še zlasti med mladimi, kar mrgoli, ampak na besede, ki so se znašle v pogovornem jeziku zaradi stroke, pravimo jim strokovne besede, ki jih rabijo v posameznih strokah in se ne dajo prevesti ali zanje niso poiskali ustrezne slovenske besede.

Sam bi povedal svojo izkušnjo, ki ni rečeno, da drži. Ko molim ob Sv. pismu, si navadno vzamem čas tudi za normalno branje te knjige. Priznam, da ima najnovejši slovenski prevod Sv. pisma izredno veliko besed, ki jih ne rabimo ali pa jih ne poznamo, celo jih sploh nismo nikoli slišali. To pa so lepe slovenske besede, ki so jih pripravljali Sv. pisma na "novo prinesli iz pozabe". Ko to tako odkrivamo, je zelo prav, če te besede zapišemo, da se nam ne "izmuznejo iz spo-

mina". S tem bogatimo osebni jezikovni zaklad, istočasno pa še odkrivamo lepoto našega jezika. Teh na novo odkritih slovenskih besed je v zadnji izdaji Sv. pisma kar nekaj.

Če se ozrem na gornjo trditev, v kateri pisec pravi, da ni pomembno sodobno izrazoslovje, bi se z njim ne strinjal. Jezik je v Sv. pismu izredno bogat in poln prispodob, ki pa jih razlagalec, pa tudi bralec, mora poznati. Prav te manj poznane jezikovne tvorbe je velikokrat treba "posodobiti" ali pa na primeren – preprost način povedati poslušalcem, da bodo lažje dojel smisel, ki ga imajo posamezni odlomki Svetega pisma. Za to je potrebno precej truda, pa tudi vsaj nekaj osebnega znanja.

Drugi del zapisa pa se glasi: "... temu jeziku manjka gotovost in vere, da povemo tisto, kar je res ..." Tu pa smo v neljubi zagati. Kdaj čutimo, da oznanjevalec govori gotovo ali to, kar resno misli? Preprosto, če iz

njegovega oznanjevanja izhaja njegovo pričanje. On veruje v to, kar govori! Možno pa je, saj je tudi oznanjevalec Božje besede človek, da lahko tudi kaj pove, kar ni res ali kar ne drži. To se lahko dogodi, če je nasedel zadevam, ki niso za vero bistvene, ali pa če govori o temah, o katerih je premalo informiran, ali celo napačno infomiran. Cerkev, na splošno, oznanja Božje sporočilo, ki je namenjeno vsem, vernim in nevernim, tistim, ki si vzamejo k srcu tudi kakšno "težjo besedo", kot tudi tistim, ki jih takšen način odbija. Res pa je, da Božjo besedo oznanjujemo v živem jeziku, zato moramo ta jezik tudi obvladati ali se vsaj potruditi, da ga poznamo.

Star način, kako naš osebni jezik, še zlasti materni, osvojimo in tudi posodobimo, je branje novejših literarnih del. Če kdo jezik plemeniti samo s televizijo ali z govorico z radia, potem je normalno, da bo jezik pri njegovem oznanjevanju šepal, ali preprosto povedano: "Govoril bo mimo poslušalcev ..."

Tu pa smo se ujeli v zanko, ki je vsem poznana. Glasi se: "Ali sploh bereš in kaj bereš"? Če bodo v naši Cerкви oznanjevalci imeli za pomembnejše, da mešajo beton ali pa da čebļajo ob kavici in tortici, če ne predsedijo (nekateri tudi preležijo) pred televizijskimi ali računalniškimi zasloni, potem bo verjetno pisec gornjega citata imel prav.

Drugače pa bi ga opozoril: "Zelo težko je Božje oznanilo posodobiti in ga posredovati vsem, ki ga poslušajo. Vedno bo kdo, ki tega oznanila ne bo razumel, bodo pa tudi takšni, ki se jih bo Božje oznanilo dotaknilo!" Tega si vsi želimo. Čeprav pri vsem tem modrovanju ostaja Milost, ki poslušalcu dopusti, ali besedilo Božje besede sprejme ali pa gre po svoji krivdi ali površnosti mimo njega!

Ambrož Kodelja

Tednik Famiglia Cristiana proti Salviniju

Evangelij naj ostane kompas kristjana

V zadnjih časih smo priče skrb vzbujajočemu porastu rasističnih in ksenofobičnih izpadov. Desničarski politiki, ki se uveljavljajo in krepijo na več ravneh, v javnem življenju žanjejo vedno več odobravanja. In mediji prinašajo vesti o dogodkih, ki jih ne smemo podcenjevati.

V takem vzdušju je italijanska Cerkev prejšnji teden ostro reagirala na prezirljiva in zaničljiva protimigrantska stališča ministra Mattea Salvinija. To so že storili papež, škofje, pogumnejši duhovniki in redovniki, redovnice in nekateri zavzeti laiki. Zdaj pa še osrednji katoliški tednik Famiglia Cristiana, ki je prejšnji teden izšel z naslovnico, na kateri je na veliko pisalo "Vade retro, Salvini!". Ne gre za ideološki ali politični napad, so pojasnili uredniki. S podobnimi besedami je Jezus posvaril Petra, ko mu je rekel: "Stopi za menoj, satan", ker ni mislil na to, kar je Božjega, ampak na to, kar je človeškega, piše evangelist Marko. Pri tedniku so želeli poudariti že večkrat izražena stališča italijanske Cerkve: v prvi vrsti stališče Italijanske škofovske konference, ki je dejala, da v migrantski krizi lahkkih rešitev seveda ni, ni pa mogoče reševati zadeve na agresiven način in s toni, ki so v nasprotju z evangelijem. Ni

sprejemljivo, da politik govori o udobnem križarjenju, o zaprtju pristanišč, ko imamo pred sabo ljudi, ki se utapljajo v morju, ki bežijo pred nasiljem in smrtjo: to je gotovo eno temeljnih stališč. Jasno, da je v Evropi treba najti pravo ravnovesje in primerno obliko sodelovanja med državami članicami, toda pred bratom, ki na dramatičen način išče pomoč, vernik nima alternative: mu ne more zapreti vrat, mu ne more odgovarjati z nasilnimi toni. Vsako nacionalistično stališče je v nasprotju z duhom evangelija. Pa naj nam je to všeč ali ne. Evangelij naj ostaja edini kompas kristjana! In vendar se je s platnico tednika strinjal le del italijanske Cerkve, saj je Petrova barka v tem trenutku glede migrantskega vprašanja zelo razdeljena. Mnogi žal nasedajo populističnim politikom, ki vihtijo z rožnimi venci in z ostrimi besedami grozijo tem, ki bi radi sneli križe s sten javnih uradov. Ko pa človek v stiski potrkna na vrata, mu jih ne odprejo. Toda križ je znamenje upora proti nasilju, krivici in smrti. Križ govori o ljubezni do sovražnika in brezpogojnem sprejemanju. Tisti, ki jim evangelij nič ne pomeni, naj zato naredijo korak nazaj!

Danijel Devetak

Trst / Razstava o papežu Piccolominiju

Bil je povezan s slovenskim življenjem

Princ in grof Silvij Enej de Piccolomini sodi med največje humaniste 15. stoletja. Bil je tesno povezan s slovensko Cerkvijo, njenim ozemljem in življenjem. Silvij Enej je bil po rodu iz Toskane. Luč sveta je zagledal 18. oktobra 1405 v nepoznanem kraju Corsigniano pri Sieni v obubožani plemiški rodbini. Kasneje je študiral v Sieni in Firencah ter postal tajnik kardinala Domenica Capranica. Kot humanist se je v osebnem življenju rad predajal uživanju, a seveda ni pozabil na vrednote plemiškega stanu. Jezikovne spretnosti in politične veščine so ga privedle do tega, da je leta 1442 postal tajni zaupnik cesarja Svetega rimskega cesarstva Friederika III. Habsburškega. Leta 1445, ko mu je bilo štirideset let, je prejel mašniško posvečenje. Kot izvrsten diplomat in duhovnik je vodil razna pogajanja

med Svetim sedežem in cesarstvom. Lahko bi rekli, da je njegov duh odražal renesančni slog:

bil je humanist, diplomat, geograf, etnolog in zgodovinar.

Na Tržaškem je ostal zapisan v zgodovini, ker je bil od leta 1449 do leta 1459 tržaški škof, hkrati pa papeški nuncij za avstrijske dežele na habsburškem dvoru.

Leta 1453 je dobil za komendo župnijo sv. Pankracija v Starem trgu pri Slovenj Gradcu. Ko je bil imenovan za tržaškega škofa in kneza, je obiskal tudi slovenske kraje, v Bregu, na Krasu in na Vipavskem. Kot kardinal je bil med ustanovitelj ljubljanske nadškofije, ki jo je kasneje kot papež 6. septembra 1462 potrdil z bulo, izdano v rojstnem kraju Pienzi. V Ljubljani se je počutil zelo dobro, saj se je kar trikrat vrnil na obisk.

Turški vpadi so v tistem obdobju predstavljali resen problem, tako da je Piccolomini začel oblikovati misel o obrambi krščanske Evrope. Leta 1459 je v Mantovi sklical vse evropske kneze in jih pozval k skupni obrambi proti Turkom. Priznani zgodovinar Johannes Helmuth je Piccolomini-ja imenoval celo za očeta evropske misli in evropske identitete.

Tržaški renesančni muzej, ki deluje pod okriljem mestne knjižnice "A. Hortis", je letos Piccolomini-ju posvetil posebno razstavo, ki želi radovednim obiskovalcem predstaviti tržaške renesančne biserje, ki so vezani na Piccolomini-njevo obdobje. Razstavo so tokrat postavili v mestni knjižnici, v palači, ki se nahaja v ulici Madonna del Mare št. 13 in je odprta od ponedeljka do sobote, od 9. do 13. ure in popoldne od 15. do 19 ure. Vstop je prost; možni so tudi vođeni ogledi s kuratorko razstave, gospo dr. Sirugo, po predhodni rezervaciji (tel. 040 6758184).

MAN

ZAKAJ PRAV JEZUS? (33)

PRIMOŽ KREČIČ

Pripovedna poročila o vstajenju

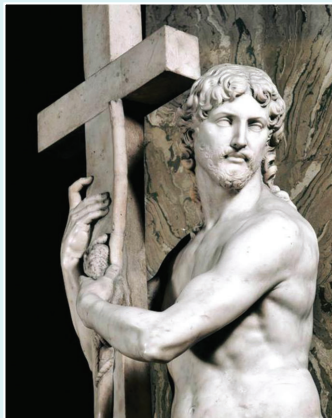
Poleg izpovednih obrazcev o vstajenju so v Novi zavezi zapisana tudi pripovedna poročila o tem dogodku, najdemo jih pri svetem Pavlu in zlasti v evangelijih. Ta poročila so **kasnejšega nastanka in vsebujejo različna izročila**, nekatera dajejo več poudarka Jezusovim prikazanjem v Galileji, druga v Jeruzalemu.

Evangelist **Matej** piše o prikazanju Vstalega ženam pri praznem grobu, pozoren je tudi na Jezusova prikazanja učencem **v Galileji**. **Luka** poroča samo o **jeruzalemskih prikazanjih**, pri **Janezu** so prikazanja **v Jeruzalemu in v Galileji**. Markov evangelij se je prvotno končal na mestu, ki opisuje, kako so žene zapustile grob in zbežale, ker so se bale. (16,8) Razlagalci Svetega pisma so prepričani, da so v drugem stoletju pripojili Markovemu evangeliju najpomembnejša izročila o vstajenju, skupaj s poslanstvom apostolov za oznanjevanje po vsem svetu. (Mr 19,9-20) Marko omenja, kako so prišle žene h grobu, da bi mazile mrtvega Gospoda, toda njegov grob je bil prazen, srečale so prikazen angela, ki jim je naročil, naj sporočijo Petru in učencem, da bo šel pred njimi v Galilejo. O Jezusovem prikazanju Petru govori starejše poročilo, ki je zapisano v Prvem Pismu Korinčanom.

Velikonočna prikazanja Vstalega **so opisana v osmih opisih**, pet opisov se nanaša na uradne priče, to je zbrane apostole, tri pa na posamezne učence ali majhne skupine. Prvi dve od prvih sta se zgodili v Jeruzalemu, druga v Galileji. Pri prikazanjih v Jeruzalemu so značilni trije elementi: **Pobudo ima vstali Kristus**, ki se pojavi nepričakovano med učenci, njegov pristop je preprost in domač, tako kot so ga bili navajeni učenci srečati, ko je živel med njimi. Drugo značilno znamenje je **priznanje Vstalega**. Učenci ga prepoznajo kot tistega, ki je živel med njimi v zemeljskem življenju. Pri tem je pomembno, kar vidijo in slišijo, Marija Magdalena ga je prepoznala po njegovem glasu. (Jn 20,16) Ko ga spoznajo in se srečajo z Vstalim, **jim da nalogo in poslanstvo oznanjevanja** vesele novice do kraja tedanjega sveta. Pri galilejskih izročilih je prisotna drugačna struktura, predvsem je močnejše naglašen vidik njegove presežnosti, dostojanstva in češčenja ter naloge, ki jih zaupa učencem.

Zanimivost pripovednih poročil je v tem, da poročajo tudi o **Jezusovih prikazanjih ženskam**. V judovskem izročilu so smeli samo možje nastopiti pred sodiščem kot priče, pričevanje žensk je veljalo za nezanesljivo. Evangeljske pripovedi se ne čutijo več vezane na judovsko pravno strukturo, zato morejo imeti ženske celo odločilno vlogo pri srečanju z Vstalim. Ta poročila poudarjajo, da so **žene stale pod križem in ostale do kraja zveste Kristusu**. Zato je bilo tudi njim namenjeno prvo Kristusovo prikazanje. Žene vedno odpirajo vrata Gospodu in gredo z njim v vstajenje. V treh pripovedih o srečanju z vstalim Kristusom v Apostolskih delih sta značilna prisotnost luči, ki ga je obsijala, in glas, ki je govoril v hebrejskem jeziku. Sijoča luč je bila podobna, kot so jo videli učenci na gori Tabor, po Jezusovi besedi se je poistovetil s preganjano Cerkvijo, ki ga je sprejela in mu je podelila poslanstvo apostola narodov. Pri prikazanjih, ki jih posredujejo evangeliji, je **Vstali kot človek, takšen kot drugi ljudje in vendar drugačen**. Hodi z učencema v Emavs, Tomažu dovoli, da se ga dotakne, pri Luku si da prinesiti celo kos ribe, ki jo zaužije, in s tem predstavi svojo telesnost, čeprav ni preprosto isti človek, kot je bil pred smrtjo. Njegov nastop vzbuja pozornost, da **ga učenci takoj ne prepoznajo**, tako je pri dveh učencih, ki sta šla v Emavs, pri Mariji Magdaleni na veliko nočno jutro in pri učencih, ki so lovili ribe na Genezareškem jezeru. **Po določenem času ga je prepoznal apostol Janez**, potem pa si ga ni upal nihče vprašati, kdo je, po duhovnem uvidu so vedeli, da je Gospod. (Jn 21,12)

Tudi njegov prihod je skrivnosten, pride pri zaprtih vratih, stopi med učence, potem nenadoma izgine. Ni vezan na zakonitosti telesnega, tudi ne prostora in časa, čeprav je bivajoči in stvaren. Če bi ljudje izumili vstajenje, potem bi bil poudarek na Jezusovi popolni telesnosti, toda on ostaja drugačen in istoveten. To so resnična srečanja z Vstalim in Živim, ki ima telo na nov način in ostaja telesen. **Jezus ne pride iz sveta mrtvih, je živ, in vendar presežen glede na svet**. Tu se srečujemo s tremi prvini: Vstali se jim je prikazoval, govoril je z njimi in obedoval. S tem je na novo pritegnil učence v občestvo s seboj in z Bogom. V moči njegovega trpljenja in vstajenja morejo vstopiti v to živo skupnost. Njegovo notranje bistvo morejo odslej videti v obhajanju evharistije, ki **nadljuje obedovanje Vstalega s svojimi učenci na zakramentalen način**.

Mestna knjižnica Izola

“Portreti” – popotniške fotografije Nataše Hostnik

Mestna knjižnica Izola to poletje gosti razstavo popotniških fotografij Nataše Hostnik z naslovom *Portreti*. Izbrala in predstavila je obraze ljudi iz Vzhodne Turčije, Indije, Nepala in Etiopije. Da bi bralcem bolj predstavila to zanimivo popotnico, nje ne izkušnje in razmišljanja, sem ji postavila nekaj vprašanj, na katera je z veseljem odgovorila.

Nataša, bi se nam najprej predstavila? Od kod prihajaš, kje si zaposlena in katera so tvoja zanimanja?

Zadnjih deset let živim v Dolu pri Ljubljani, kot otrok pa sem živila v Moravčah pri Gabrovki. Vmes sem delala in študirala večinoma v Ljubljani. Delam na področju financ in kontrolinga v mednarodnem podjetju, a sem se po študiju ekonomije odločila še za študij na Pedagoški ter Teološki fakulteti, ker sem že zdavnaj začutila, da so področja teh dodatnih študijev bolj za mojo dušo.

Kot praviš, te s področja ekonomije, kjer si tudi magistrirala, vedno bolj vleče v delo z ljudmi, tako v socialnem kot v psihološkem smislu. A na to so te najprej opozarjali tvoji bližnji. Kako, da tega talenta nisi sama že prej prepoznala pri sebi? Kaj te je oviralo? In kako je prišlo do preboja?

Moji starši so me nekako usmerili na ekonomsko šolo, čeprav se spominam, da sem si kot otrok želela biti učiteljica oz. početi kaj v zvezi z umetnostjo. Glede na to, da smo imeli v bližini doma takrat dve uspešni podjetji, se je zdela ekonomska šola najbolj perspektivna in smiselna izbira. A podjetji so žal čez nekaj let zaprli in tako sem razmišljala o delu v Ljubljani. Ob delu sem še študirala in tako so leta tekla nekako v tej smeri do mojega prvega daljšega potovanja.

Nataša, menda si veljala za urejeno poslovno žensko, v visokih petkah itd. Ko si začela potovati, pa si svoj stil spremenila. Je to prilagoditev okolju, ki ga zahteva potovanje, odkritje udobja, sproščenosti ali (še) kaj drugega?

Nekater sem menda res presenetila, da sem si znala stvari na hitro poenostaviti. Izhajam s podeželja, zato sem se tudi po letih Ljubljane kar hitro znala prilagoditi tudi težjim razmeram in mogoče še sama sebe presenetila. Sicer smo hodili v mojem otroštvu na morje v prikolico, potem pa dolgo časa nisem kampirala in nikoli nisem bila samo v šotoru. Malo sem bila skeptična, kako mi bo spati pod milim nebom in brez pripomočkov, a sem se kar hitro privadila. To, da si določene stvari poenostaviš in se manj obremenjuješ, pa seveda pride tudi z leti.

Kdaj in kako si začela potovati?

Po Evropi sem potovala že prej kar nekaj let. Prvo daljše potovanje pa sem si privoščila kot nagrado za končan magistriraj. Odločila sem se za kampiranje na zahodu ZDA. Žal so mi izgubili prtljago, ki sem jo dobila šele po sedmih dneh. Tako sem bila vržena v vodo in se nekako naučila plavati. Na zahodu ni veliko trgovin, zato si nisem mogla na hitro nabaviti, kar sem potrebovala, saj sem potovala s skupino in ni bilo časa. Poleg tega so vsak dan obljubljali prtljago in tako sem iz dneva v dan čakala ter se poskušala znajti. Ni bilo lahko kampirati brez vsega. Sopotniki so mi nekaj posodili, nekaj nujnega sem kupila in nekako prebrodila en teden z veliko črno vrečko za smeti, ki mi je nadomestila potovalko. Čez pol leta sem šla v ZDA še službeno in ponovno ostala brez prtljage štiri dni in tako se počasi navadiš tudi na “poenostavljeno”, a meni takrat še težje življenje. Če ni druge izbire, se pač prilagodiš.

Bi nam lahko naštel države, ki si jih že obiskala?

Nimam se za veliko popotnico, to je relativno. Bila sem v približno petdesetih državah, vendar nikjer več kot tri tedne zaporedoma, saj zaradi moje službe to ni bilo možno. Šla sem s Transibirsko

železnico od Moskve do Pekinga, vmes pa me je kot prva manj razvita država ganila Mongolija. V spomin so se mi najbolj vtisnili še Etiopija, Indija in Nepal, saj sem bila ganjena z več vidikov. Zelo sta mi pri srcu Japonska in Južna Koreja. Če bi se vračala, ne bi izbrala več Dubaja in Amerike, a enkrat je tudi to lepo videti. Vrnila pa bi se na Japonsko.

Katere države pa bi še želela obiskati?

Zdaj imam druge prioritete v življenju, bi si pa želela kdaj obiskati še Avstralijo, Namibijo in kako državo Južne Amerike.

Kaj te na potovanjih najbolj pritegne? Narava, kulturna dediščina, navade, kulinarika, ljudska umetnost, ljudje?

Zagotovo zdaj že vem, da me najbolj pritegnejo ljudje. Zanima me tudi umetnost, navade in kulturna dediščina. Narava me je pritegnila na Islandiji, vendar se mi ni tako vtisnila v spomin kot npr. neki dogodek v Etiopiji.

Na potovanjih si odkrila tudi fotografijo. Povej nam, prosim, kaj o tem.

Na potovanju v ZDA sem spoznala cel kup dobrih fotografov z velikimi, takrat meni še nepoznanimi kamerami. Prijatelj mi je potem nekajkrat posodil fotoaparata in tako se je začelo. Udeležila sem se nekaj seminarjev ter se včlanila v Društvo popotnih fotografov in fotoreporterjev. Tako sem se spontano tudi ponovno zblížila z umetnostjo, ki me je že kot otroka navduševala. Posledično vsako leto vidi človek več in te včasih preseneti, kako te to nadgrajuje in bogati.

Kako si izbrala temo za razstavo v Mestni knjižnici Izola?

Na potovanju po vzhodni Turčiji sem spoznala slikarko, ki me je nagovorila za včlanitev v Likovno društvo 2002. Žal sem zaradi mnogih obveznosti bolj malo slikala, se je pa nad mojimi fotografijami navdušil vodja likovnega društva Matjaž ter me zadnja leta spodbujal k razstavi. Na dodatnem študiju pa sem spoznala Špelo, ki je zaposlena v Mestni knjižnici Izola, in tako me je še ona začela nagovarjati k razstavi, najprej v njihovi knjižnici. Tako da lahko rečem, da mi ljudje odpirajo pot, in verjamem, da se vse zgodi s kakim namenom.

Si že kdaj prej razmišljala o razstavah? Prej nisem razmišljala o razstavah. Mogoče o slikanju, ko se upokojim, to pa je tudi vse.

Kako pa so ti blizu potopisna predavanja?

vanja? Verjetno se ti je nabralo ogromno fotografij in veliko bi lahko povedala o svojih popotniških doživljajih in izkušnjah ... Morda načrtuješ tudi kaj v tej smeri? V knjižnicah so obiskovalci vedno veseli potopisnih predavanj.

Velikokrat sem bila na potopisnih predavanjih. Malo zaradi morebitnih potovanj, malo pa kar tako za splošno razgledanost in kot zanimivost. Lahko bi sicer kaj pripravila, vendar sem zaradi fotografiranja žal mnogokrat preslišala razlage vodičev o drugih značilnostih držav. Sem bolj vizualni človek in hkrati perfekcionista, zato bi mi v zelo dosti časa, da bi se spet poglobila v vse podatke posameznih držav. Kakšno bi že lahko predstavila, vendar na splošno želim pri tej razstavi

predvsem spodbuditi ljudi, da si upajo iti na potovanja. Mnoga potovanja so že cenejša kot tedenski dopust na Hrvaškem.

Si članica Društva popotnih fotografov in tudi članica Likovnega društva 2002. Si od fotografije prišla k slikarstvu ali je bilo obratno?

Najprej sem začela malo več fotografirati in nato sem spoznala še slikarje ter se jim pridružila. A za kake večje slikarske dosežke bo treba še veliko vaditi in počakati.

S skupino, s katero si bila v Etiopiji, se še vedno redno srečujete. Kaj vas je po tvojem mnenju tako povežalo? Načrtujete še kakšno potovanje v Etiopijo?

Menim, da je velikokrat za povezavo sopotnikov odgovoren vodnik. Zdi se mi pomembno, da naredi v prvih dneh kak dogodek, da se sopotniki na kratko predstavijo. Seveda je odvisno tudi od drugih dejavnikov. Ja, res je, da smo “Etiopijci”, kot se imenujemo, ‘fajn’ skupina in še se srečujemo. Veliko je dolgoletnih popotnikov, vsak ima kako zanimivo zgodbo, kar še dodatno obogati človeka. Pravijo, da sem zelo komunikativna in odprta oseba, tako da po vsakem potovanju vedno ostanem v rednem stiku z vsaj nekaj ljudmi. Tako se širi krog znancev tudi za potovanja, vendar, kot smo opažali, se redko zgodi, da bi se zbralo več ljudi za ponovno potovanje. Imamo namreč različne želje, katere države bi obiskali, različne možnosti glede dopusta, denarja ... Vendar pa se v tej skupini dogovarjamo za ponovno potovanje v Etiopijo, saj smo pred leti v glavnem videli le južni del, zato bi si želeli ogledati še ostalo.

Tvoja potovanja niso zgolj turistična. Resnično so popotniška, rada se srečuješ z ljudmi in s tvojimi fotografij se vidi, da si z njimi vzpostavila neki zaupen odnos. Bi morda o tem kaj povedala?

Od nekdaj me zanimajo ljudje. Najbolj otroci in starejši. Rada se jim nasmejem, jih fotografiram, če so temu naklonjeni, in jim velikokrat tudi pokažem fotografijo na fotoaparatu, kar jih še posebno razveseli. Veliko ljudi je zelo veselih, da so prav oni izbranci za fotografiranje. V Etiopiji sem z njimi igrala namizni tenis, postavljala šotor, jim lakirala nohte. Tako so bili navdušeni nad tem, da sem lakirala nohte tudi po dve uri, in tudi starejši gospodje

so čakali na kak polakiran barvast noht. Žal pri potovanjih v skupinah ni vedno veliko časa vzpostaviti kak globlji odnos, vendar za hitro popotniško fotografiranje je dovolj, da začutijo, da si prijazen, odprt ter naklonjen. Poskušala sem biti dostopna in nevsiljiva ter nisem fotografirala za vsako ceno.

Sodelovala si na več skupinskih fotografiskih in slikarskih razstavah. Med drugim si razstavljala na portoroški Fakulteti za turizem. Kakšna je bila taktika tema vaših fotografij?

Včasih se udeležim kakega fotografskega in slikarskega projekta, da se prisilim kaj ustvariti. Tema je bila slovenska kulturna dediščina. Na slovenskem veleposlanstvu v Berlinu smo predstavljali Slovence. Fotografirala sem slikarja Matjaža Stoparja, ki slika 250 žensk iz Ljubljane. Zanimive so mi teme na projektih, a žal velikokrat nimam časa za udeležbo.

Boš v prihodnje lahko povežala znanje ekonomije, smisel za umetnost, čut za človeka, njegove stiske in njegovo veličino?

Upam. Lepo postavljeno vprašanje, ob katerem se prav ustavim s svojim razmišljanjem, kako se vse to da res povezati. V prihodnosti bi se rada dotaknila predvsem drugega dela in ekonomijo obdržala samo toliko, kot bo nujno potrebno. Študija na Pedagoški in Teološki fakulteti sta mi dala izzive za delo v prihodnosti, vendar je to za zdaj še samo pri ideji.

Sredstva, ki bi jih obiskovalci darovali ob ogledu tvoje razstave v izolski knjižnici, si želela nameniti društvu Sonček in v dobrodelne namene. Lahko poveš kaj več o tem?

Osebnostno poznam fanta s cerebralno paralizo in posledično, kako težko je dobiti sredstva v Sloveniji. Zato bom namenila 70 % od darovanih prispevkov Sončku – Zvezi društev za cerebralno paralizo Slovenije so. p., 30 % pa bo namenjenih za pomoč Etiopiji in ta del bo tja osebno odnesla prijateljica, ki v tamkajšnji sirotišnici dela kot prostovoljka. Lahko pa se prostovoljni prispevek na-

kaže tudi neposredno na transakcijski račun Sončka: 02085-0017410410 pri Novi Ljubljanski banki.

Na odprtju tvoje razstave v Izoli se je razvil zanimiv pogovor o tem, kaj je popotniška fotografija, in o tem, ali imamo pravico vdirati v življenje domačinov, jih fotografirati, presoati, soditi ali spreminjati njihov način življenja. Tvoj pogled na to?

Se strinjam, da pretirano poseganje na katerokoli področje ni dobro, vendar menim, da nekateri tudi že pretiravajo glede varstva osebnih podatkov. Sama sem to najbolj začutila, ko smo šli kdaj fotografirati živali v kak naraven park in sem se zamislila nad smislom trume tu-

ristov, ki lovijo v svoj objektiv živali. Motili smo jih namreč z glasnim govorjenjem, še bolj pa s kakimi hrupnimi čolni, avtomobili ... Zato fotografij živali niti nimam, ker se mi ni zdelo primerno. Na neki način je podobno z ljudmi, vendar v primeru, da se kdo ni želel fotografirati, sem takoj upoštevala to željo, in kot sem že prej omenila, sem pristopala previdno, s prijaznostjo in spoštovanjem. Mnogokrat so bili celo zelo veseli, da sem izbrala prav nje, in jim zato tudi pokazala fotografijo.

Sama prihajam iz kraja, ki so mu po drugi vojni namenili turistični razvoj. Danes se k nam zgrinjajo take množice turistov, da se še gibati ne moremo neovirano po naših ozkih ulicah. Kaj imajo od turizma navadni

ljudje, ne vem, vem pa, da marsikoga motijo hrupne prireditve na odprtem v poletni sezoni. Kakšen je tvoj pogled na množični turizem?

Verjamem, da ni lahko v poletnih mesecih živeti ob morju, vendar nimam izkušenj s tem. Še vedno pa se mi zdi, da je razvoj turizma za mnoge možnost služka in predstavlja ugodnejše življenje, saj vpliva tudi na sam razvoj regije. Hkrati turisti prinesejo tudi kake navade, šege, svoj jezik ..., kar tudi obogati ljudi, ki jih gostijo. Verjetno bi si na vzhodu ali jugu Slovenije želeli vsaj delček tega, žal pa ni takega povpraševanja in se morajo zato voziti zelo daleč dnevno v službo. Tako da mislim, da množični turizem še vedno prinaša več dobrobiti kot negativnih plati – je pa vsekakor treba paziti na okolje, se prilagoditi in načrtovati trajnostne rešitve soočanja z rastjo obiska. Naša Primorska vsaj nima turistov vse leto, kar je tudi prednost v primerjavi z nekaterimi drugimi destinacijami sveta.

Nataša, bi nam želela za konec še kaj povedati ali položiti na srce?

Moja razstava bo naslednja leta krožila še po drugih mestih in zato ste vabljeni na ogled. Upam, da koga navdahnem za fotografijo, dobrotelost in morebitno potovanje v prihodnosti – predvsem izven ustaljenih in poznanih (evropskih) držav. Naj se ljudje ne bojijo potovati, saj to vsekakor širi obzorja, doprinese neštetu izkušenj, dogodivščin in še marsikaj drugega ter obogati življenje. Celotna vroča juna Etiopije sem videla turiste iz Nemčije, ki so imeli v povprečju vsaj 80 let. Potovanja človeka predvsem duhovno obogatijo; prinesejo pa tudi vztrajnost, iznajdljivost, razgledanost, prilagodljivost, samozavest, pogum ..., kar pa koristi na vseh drugih življenjskih področjih.

Predvsem pa se turisti po nekaj potovanjih v manj razvite države večinoma še bolj zavedajo, kako lepo in enostavno življenje ima večina ljudi pri nas.

Hvala za pogovor in zaupanje. Veliko sreče in uspehov še naprej!

ŠP

Gospa Joana Nanut je v Štandrežu zelo zavzeta in dejavna laikinja, steber župnijske skupnosti. Na več "frontah" je v prvi vrsti, ko je treba kaj narediti. Med drugim je koordinatorka dekanijske Karitas, kjer, kot pravi, so dobra ekipa in dobro sodelujejo.

Začnimo: eden največjih darov, ki jih imate, je morda ta, da ste izredna delivka obhajila. To je zame zelo pomembna stvar. Izredna delivka sem že nekaj let, sicer nisem sama, je tudi ga. Anica Pavio. Delivki sva postali na povabilo župnika, g. Karla Bolčina. Obhajilo deliva pri nedeljski maši, ob sobotah pa ga nosiva starejšim osebam, tistim, ki ne morejo več prihajati v cerkev. Zelo lepo je videti, kako naju ljudje čakajo z odprtim srcem. Posebno lepo se mi zdi, da jih lahko obiščemo in jim prinesemo obhajilo. Konec koncev so sami in nas prav čakajo.

Duhovnikov je vedno manj, vaš župnik je tudi škofov vikar za slovenske vernike, vodi širšo pastoralno enoto in ima še druge obveznosti. Ko njega ni, v župniji vodite tudi besedno bogoslužje.

Da, tudi to. V tednu, ko je bil g. Karlo nedavno odsoten, sva se vrstili z Anico: vodili sva besedno bogoslužje in delili obhajilo. Drugače to delamo samo občasno, ko ima on kakšne obveznosti ali če nima izrecno kakšne maše za pokojne.

Veliko let ste peli tudi v cerkvenem zboru.

Kratke

S štandreško dekanijo na Sv. Višarje in Barbano

Štandreška dekanija vabi na poletni romanji. V ponedeljek, 27. avgusta, bo **romanje na Sv. Višarje**. Sv. maša bo v Marijinem svetišču ob 11. uri, vodil jo bo nadškof msgr. Alojz Uran "za blagoslov naših družin". Cena za avtobus, žičnico in kosilo znaša 45 evrov.

Romanje na Barbano bo letos v soboto, 15. septembra. Ob 16. uri bo odhod čolna iz Gradeža, ob 17. uri sv. maša, litanije in procesija; letos bo vodil novomašnik "za duhovne poklice in blagoslov v novem šolskem letu". Cena za avtobus in barko znaša 15 evrov. Vse večerne maše na to soboto, 15. septembra, odpadejo.

Na obe romanji se lahko vpisete kar v Štandrežu do 11. avgusta: od ponedeljka do petka med 8.30 in 12. uro. Tel. št. 0481 21849.

Bogata zgodovinska razstava o Karlu I. v župnijski dvorani v Podturnu

V Gorici je od 1. do 16. avgusta 2018 na ogled bogata zgodovinska razstava, posvečena 100. obletnici avstro-ogrskega cesarja Karla I. v Goriški pokneženi grofiji; razstava nosi naslov Carlo primo l'Imperatore della pace a Gorizia (Karel I., cesar miru, v Gorici). Razstava se osredotoča na obdobje vladanja zadnjega habsburškega vladarja v času nasilne prve svetovne vojne; letos poteka natanko 100. obletnica njenega tragičnega konca. Obiskovalci razstave bodo lahko spoznali obdobje odrasčanja Karla I., pa tudi pomembnejše dogodke iz njegovega življenja, kot na primer poroko s kneeginjo Zito iz družine Barbovov Parmskih, spremembe, ki jih je doživel, ko je po atentatu v Sarajevu postal prestolonaslednik, smrt cesarja Franca Jožefa I., Karlovo ustoličenje za cesarja in apostolskega kralja leta 1916, obdobje prve svetovne vojne, izgnanstvo in razglasitev za blaženega s strani papeža Janeza Pavla II. Cesar Karel je sredi izjemno hudih časov prve svetovne vojne uvedel obširno in vzorno socialno zakonodajo, ki je ščitila šibke sloje. Njegovo ravnanje je po strašni vojni omogočilo prehod v nov red brez državljanske vojne, a kljub temu je bil izgnan iz domovine.

Med najbolj dragocene eksponate, ki so razstavljeni na razstavi, spadajo originalna cesarjeva artilerijska oficirska uniforma, cesarjeva črna oficirska kapa, cesarjev rožni venec, s katerim je vladar med obiskom raznih bojišč prve svetovne vojne molil za mir, ter nazadnje cesarjeva posmrtna maska, ki je bila narejena na otoku Madeira na Portugalskem, kjer je Karel I. umrl in kjer je dobil kraj večnega počitka.

Karel I. je globoko spoštoval vse narode monarhije in kljub neizkušeni čutil voditeljsko dolžnost, ki mu je bila dana. Poleg ostalih jezikov cesarstva je tekoče govoril tudi slovenski jezik. Na razstavi so na ogled tudi številni izvorni fotografski posnetki iz različnih zgodovinskih arhivov, med katerimi velja izpostaviti privatni arhiv Otona Habsburškega – cesarjevega prvorojenega sina. Poleg dokumentov v nemškem in italijanskem jeziku so na razstavi prisotni tudi dokumenti v slovensščini, ki so vezani na cesarja Karla in obdobje prve svetovne vojne; te je po Deželnem spomeniškem varstvu dal na razpolago zgodovinski arhiv rodbine Pangerc – Pongracz iz Doline pri Trstu. Prisotni si bodo lahko ogledali tudi zgodovinski video posnetek, ki je leta 1917 ovekovčel cesarjev obisk v Trstu.

Razstava je postavljena v župnijski dvorani župnije v Podturnu v Gorici in jo organizira Center za ohranjanje in ovrednotenje ljudskih tradicij (Centro per la conservazione e la valorizzazione delle tradizioni popolari Borgo San Rocco) v sodelovanju s Fundacijo Coronini Cronberg, Občino Gorica, Deželnim spomeniškim varstvom Ministrstva za kulturo, Srednjeevropskim inštitutom Josip Pangerc, Molitveno zvezo blaženega cesarja Karla z Dunaja in drugimi ustanovami. Razstava je odprta vsak dan od 19. do 23. ure; vsak dan bo ob 21. uri vsem obiskovalcem na voljo voden ogled. / MAN

Karel in Zita ter prestolonaslednik Oton

POGOVOR Joana Nanut

Delam, ker vidim, da je potreba

Da, že od otroških let, ko nas je vodila ga. Elvira Chiabai in ko je bil župnik Jožef Žorž; minilo je že precej let. Potem so se zvrstili drugi dirigenti in organisti, kot Maks Debenjak, Ivo Bolčina, Bogomir

mešča hči Cristina. Ljudje so veseli z njo, so jo pohvalili. Začela je "za šalo", sedaj pa ji je to všeč. Prišla je namreč, češ da mi bo pomagala, ker sem imela nekaj zdravstvenih težav; navsezadnje

de za Lurd bodisi ko prispevajo za Karitas. V štandreškem marketu imamo nabiralnik, v katerem ljudje ob nakupovanju kaj pustijo za nas; prav tako v Sovodnjah. Ob zahvalni nedelji, okrog sv. Martina, poteka posebna nabirka hrane za dekanijsko Karitas pred cerkvi. Ob koncu novembra tudi mi sodelujemo pri splošni nabirki prostovoljnega združenja Banco alimentare.

Kaj nudite?

Imamo hrano, pa tudi obleke, čevlje, igrače. To nam dajejo ljudje, ki prinašajo cele torbe stvari, ki

mo, da imamo vse urejeno. Zlasti kar se tiče hrane Agea, so bolj strogi in zahtevni, saj so pred leti menda našli nekoga, ki je prejemal blago in ga nato preprodajal ... Ker je darovano, je treba to dati samo tistim, ki so resnično potrebni; ti pa morajo dokazati, da so res potrebni.

Kdo to preverja?

Pri nas je za to zadolžen g. Karlo, ki se z vsakim novim gostom pogovori, mu nato da potrebne papirje itd.

Moram reči, da vse skupaj postaja vedno bolj zapleteno in zahtevno,

kar se tiče dokumentov, pa tudi ljudi, ki so vedno bolj sitni.

Morda ni vedno lahko imeti opravka z ljudmi v težavah. Je potrebno veliko potrpljenja?

Da, potrebna je veliko potrpljenja, z ljudmi v stiski ni vedno lahko delati. Nekateri so prijazni in se tudi zahvaljujejo, drugi pa so tudi prezahtevni in zbirčni. Mi pa lahko damo le to, kar imamo. Koliko je prostovoljcev?

Pred časom nas je bilo več, zdaj nas je ostalo pet. Pri delitvi

hrane so Giuseppe, Ludvik in ga. Ana; pri oblekah sva ga. Mariza in jaz. Prihajali so tudi drugi, vsakdo pa seveda ima razna opravila oz. lahko tudi zboli. Imamo tudi nekaj pridnih moških, ki se drugi četrtek v mesecu vozijo s furgonom g. Karlota iskat blago v skladišče v industrijsko cono v Videm.

Imate kakšne stike s škofijsko Karitas?

Pred časom smo hodili na njihove sestanke, zdaj je tega manj. Ko jim kaj ostaja, nam tudi dajo. Naša stvarnost je v primerjavi zelo majhna. Oni skrbijo za dosti več ljudi.

Kaj pa s Karitas v Sloveniji?

Nekaj smo imeli. Ko smo odprli sedež v Sovodnjah, je prišla zraven ga. Jožica Ličen, ki jo poznam in zelo dobro dela. Imam občutek, da v Sloveniji imajo drugačen sistem, delajo na visoki ravni.

Za konec: zakaj vse to delate?

(Ga. Joana se posmeje; op. p.) Ne vem, zakaj to delamo. Morda zato, ker smo pač v Cerkvu, ker vidimo, da je potreba. Ker nas duhovnik vpraša. V začetku je bilo tudi veselje, z leti začelja biti naporno. To delam tudi zato, ker sem tak tip, ki se rad vključuje v različne dejavnosti. Delam, kjer je potreba. Če jaz in drugi laiki v župniji oz. pastoralni enoti vse to delamo, je zasluga našega župnika. On nas je izučil, nas je "porinil", da smo se lotili enega ali drugega. Ko je študiral v Benetkah, smo morali marsikaj sami ukreniti. Velikokrat nas tudi pohvali, ko pravi: "Mirne duše lahko grem kam, ker župnija gre naprej"! Res. Mi seveda ne spovedujemo, ne vodimo pogrebov itd. Po potrebi pa lahko vodimo besedno bogoslužje, če gospod tako odloči, in delimo obhajilo. V župniji imamo tudi mlade animatorje, ki skrbijo za otroke; v avgustu bo tudi poletno središče. Marsikaj imamo! Za vse to hvala gospodu Karlotu!

Danijel Devetak

Pred sedežem dekanijske Karitas; tretja z desne ga. Joana

Špacapan, nato Valentina Pavio, vse do danes, ko sta na koru Tiziana in Silvan Zavadlav. Mislim, da sem začela pri petnajstih letih. Letos ne hodim več na kor zaradi zdravja, dostop do njega namreč ni zelo preprost za osebe, ki imajo težave z nogami.

Zelo ste navezani na Lurd.

V Lurd hodim z Unitalisijem 12 oz. 13 let. S slovenskimi romarji z Goriškega je začel zahajati tja msgr. Franc Močnik. Mene je privabila gospa Renata Tomsic iz Sovodenj. Pred 12 leti je slovenske romarje začel voditi g. Miro Šlibar. Nastala je kar lepa "slovenska sekcija", ki se je pridružila italijanski skupini. Pred leti je bilo tudi čez sto romarjev; zadnje čase število upada, letos jih je bilo okrog 50: eni so šli z vlakom, drugi z letalom. Romarjev je vedno manj: da smo napolnili en vlak in eno letalo, se je letos združilo kar šest sekcij Unitalisija: Videm, Trst, Gorica, Slovenija, ki je povezana z Gorico, Adria in Vittorio Veneto. Pred leti so romarji samo naše škofije napolnili cel vlak. Zdaj je kriza ...

Finančna ali morda tudi dugača?

Tudi verska. Starejši umirajo, mlajše Lurd očitno dosti ne zanima ali pa nimajo denarja za to. V Štandrežu po zaslugi g. Karla ljudje radi pomagajo mladim, ki bi se radi udeležili romanja. Pred leti jih je bilo kar nekaj, pa tudi dekleta so hodila. Zdaj vztraja samo še en fant; drugi si je letos zlomil roko, tretji bi tudi prišel, pa je zaradi izpitov ostal doma.

Osebnost sem v Lurd vedno hodila kot animator. Vodila sem romanja slovenskih vernikov, morala sem prevajati, voditi skupino in jo koordinirati. Saj romarji imajo tudi program, so pa navajeni, da jim sproti poveš stvari in jih vodiš. Že dve leti se v Lurd vozim z letalom, letos sem se odločila zadnji trenutek. Opazila sem, da vedno več Slovencev gre z letalom, zato je tudi tam potrebno prevajati in voditi skupino. Že dve leti me na vlaku nado-

se je navdušila. Njena služba je taka, da veliko sedi, na romanju pa je zelo dinamično, mora veliko teči.

Zdaj pa glavno poglavje: dekanijska Karitas. Od kdaj deluje?

Že prej je bila župnijska. Karitativna dejavnost v naši župniji deluje že več desetletij. Že g. Žorž je kdaj pa kdaj dal torbo hrane komu, ki je kaj potreboval. Začelo se je tako. Kam gredo trkat reveži? Na cerkvena vrata seveda. Delo g. Žorža je nadaljeval g. Karlo. Zbirali so se enkrat na teden, pomagala je neka gospa in delili so torbe hrane, ki jo je kupovala župnija. Kasneje je prišlo do oblik nabiranja in deljenja hrane, ki jo je dajal sklad Evropske unije. Tudi mi smo se vključili v to. Vsako leto znova smo se morali vpisovati v ustanovo Agea. Še vedno nam kaj dajejo, so pa vedno bolj strogi, ker je denarja vedno manj. Dajejo fižol, mleko, olje, konzerve ipd. Pred časom so dajali pršut ali sir, a to se dogaja vedno bolj poredkoma. Pred kratkim so nam dali melone, pozimi jabolka. Vse to moramo vpisovati, ko nam dostavijo. Vedno več je papirjev in birokracije...

Od kdaj ste vi zraven?

Pred menoj so bili drugi. Jaz sodelujem okrog deset let. Skoraj dve leti imamo sedež v središču Štandreža, v svetlo modri stavbi v bližini župnišča, na drugi strani ceste. Prej smo bili tri leta v Sovodnjah, še prej v sedanji stavbi, kjer je nekoč bila stara kmetija in je zato bila potrebna temeljiti popravil.

Kdaj je odprt sedež?

Odprti smo ob petkih med 16. in 17.30, sicer pa prostovoljci prihajajo že prej, da kaj pospravimo in pripravimo. Na sedež prihajamo tudi med tednom, ko nam nosijo blago, da potem to spravimo. Enkrat na mesec prinesejo hrano Agea iz Vidma.

Kdo vam prinaša oz. daruje hrano?

Naši ljudje so čudoviti, zelo velikodušni, bodisi ko podpirajo mla-

jih več ne rabijo. Dosti stvari tudi zavržemo, ker niso vedno primerne. Kar se tiče oblek, ljudje sprašujejo največ za otroke.

Kdo sploh prihaja iskat pomoč na Karitas?

Naši ljudje sprašujejo bolj po hrani kot po oblekah. Priseljenci sprašujejo predvsem po oblekah, pa ne za ženske, temveč predvsem za otroke. Ženske morajo namreč imeti svoja, dolga oblačila. Zdaj prihaja k nam tudi veliko zamorcev: najraje imajo pisane obleke, tudi oni najraje za otroke; nekateri sicer imajo otroke tu, drugi pa ne in zato obleke pošiljajo domov. Nekateri imajo po dve ali tri žene, zato imajo tudi lepo kopico otrok in vse jim pride prav. Priseljence so zelo zahtevne: preden vzamejo kakšno obleko, jo večkrat pregledajo z vseh strani...

Je več priseljencev ali naših ljudi?

Zadnja leta je seveda več priseljencev, so pa tudi naši, taki, ki imajo nizko pokojnino, ki nimajo dovolj plače ali so brez službe, taki, ki so sami in nimajo nič ...

Prihaja tudi kdo iz Slovenije?

Iz Slovenije trenutno prihaja en oče, ki ima veliko otrok. Ker ima veliko družino, mu moramo dati dosti.

In vaščani?

Ne, vaščani ne. Ljudje prihajajo iz bližnjih vasi oz. iz mesta. Ljudje iz Štandreža samo pomagajo. So res pridni, pomagajo denarno ali pa direktno s hrano.

Med ljudmi, ki prihajajo iskat pomoč, so taki, ki nas redno obiskujejo, pa tudi taki, ki se vračajo od časa do časa, tudi po nekaj letih. Vsakdo mora biti registriran, o vsakomer moramo imeti shranjene različne podatke in dokumente, kot npr. dovoljenje za prebivanje, pokazatelj ekonomskega stanja ISEE itd. Za tako delo je treba imeti čas in primerne sposobnosti. V naši ekipi imamo upokojenega karabinjerja, ki si je vzel k srcu ta vidik našega delovanja in že nekaj let skrbi zanj. Možno so namreč kontrole in paziti mora-

POLETNO SREČANJE POD LIPAMI Rado Pezdir in Jelka Godec

O korupciji, zlorabah in drugih nečednih poslih

Godčeva je bila prvič v našem zamejstvu, Pezdir, znan tudi kot raziskovalec udbovske ekonomije in arhivov, pa je v zadnjih dveh letih pred našo javnostjo že večkrat obelodanil različna ozadja finančnega delovanja paradržavnih struktur. Z gostoma se je tokrat pogovarjal časnikiar Andrej Černic, odlični poznavalec stanja duha in gospodarskih afer v matični domovini in pri nas. Pod košatimi lipami na dvorišču Kulturnega centra je bil govor o "razumevanju genealogije slovenske finančne krize": o korupciji in zlorabah v slovenskem javnem zdravstvenem in bančnem sistemu, rakavi rani Slovenije. Veliko je bilo povedanega o nečednih poslih in preplačani medicinski opremi, o bančnih luknjah in otekanju denarja v zasebne žepe ter drugih žgočih temah v Sloveniji in zamejstvu.

Godčeva in Pezdir sta pred lepo množico - navzočih je bilo okrog 130 oseb, v veliki večini iz bližnjih krajev Slovenije - najprej spregovorila o zadnji, najbolj aktualni aferi v javnem zdravstvu: o otroški srčni kirurgiji v Ljubljani, kjer so zaradi odhoda kirurgov morali začeti najemati tuje kirurge, kar seveda veliko stane slovenske davkoplačevalce. Ta primer je samo odraz stanja v slovenskem zdravstvu in odraz dela ministrice za zdravje Milojke Kolar Celarc oz. vlade v odhajanju, je zatrdila Godčeva. Vlada je dala na mizo v DZ zakon, s katerim dovoljuje zdravnikom iz drugih držav, da delajo v Sloveniji "brez pregleda strokovnih znanj", kar "se mi zdi nedopustno"! V Slovenijo prihaja za teden dni ameriški ali

Andrej Černic, Jelka Godec in Rado Pezdir (foto dd)

španski zdravniki, ki so plačani več kot slovenski... Ravno tako aktualna tema v času nastajanja nove vlade je NLB in njena prodaja. Ni več ekonomska realno, da bi NLB ostala v državni lasti, je med drugim komentiral Pezdir. "Se posebej ni več realno, da, ko gremo na volitve in izvolimo politike, posredno izvolimo tudi direktorja uprave NLB, kar se je masivno dogajalo predvsem v levih vladah". Omenjeni temi močno vplivata na oblikovanje nove vladne koalicije. "Vsi, ki mislijo resno, bodo prve spremembe naredili na teh dveh področjih", je dejala Godčeva. Ne morejo se norčevati iz stvari, ki so resne! Slovensko zdravstvo je treba odpreti konkurenci in mu tako dvigniti kakovost, je prepričana. To je ključno! Sogovornika sta še z drugimi konkretnimi primeri uokvirila aktualno politično stanje v Sloveniji in prikazala svoje poglede na sedanji kočljivi trenutek. Nato sta podala podrobnejši pregled svojega dela v preiskovalnih komisijah s prika-

zi nekaterih obravnavanih primerov. "V vladah zadnjih 4-5 let ni bilo politične moči za dejanski pregon bančnega kriminala", je dejal Pezdir. Ne policija ne tožilstvo nič ne storita niti spričo nedvoumno dokazanih kaznivih dejanj, mnogi primeri so dejansko "nedotakljivi". Zato so seveda na dnevnem redu velike težave pri pridobivanju dokumentacije in pritiski, ki jih doživljajo v preiskovalni komisiji. Kljub vsemu so našli ogromno primerov in jasnih dokazov, "in vendar se nič ne procesira". Najbolj šokanten je bil primer pranja iranskega denarja, ko "je nekdo pritisnil na gumb in so se vse institucije na hip izključile"... Zanimivo je bilo tudi to, kar je Godčeva povedala o zaslišanih (med drugim: "Kriminalisti so me podučili, da to niso zaslišanja, temveč pričanja"). Po koncu preiskovalne komisije so jo kriminalisti "večkrat obiskali", tako da "sem glavna tarča tistih, ki bi morali to biti". Torej pričanja so bila

različna, pred njo so se zvrstili tudi "samozavestni, arogantni, nersramni, taki, ki so včasih preveč povedali, pa so čez minuto ugotovili, da so se sami zaklali", pa do Janeza Zemljariča, nekdanjega politika in direktorja SDV, ene večjih sivih eminenc v slovenskem gospodarstvu: "To je bilo zame najhujše, najslabše zaslišanje, kar sem jih izvedla. Zemljarič je zelo dobro odigral svojo vlogo", predsednica komisije na to ni bila pripravljena. Presenetil jo je s svojo "igro nemočnega gospoda" (rojen je leta 1928), ki vprašan ne sliši in ničesar ne ve, ne prestando pa je udarjal po mizi. Marsikaj zanimivega je Godčeva povedala tudi o drugih "pričah".

Poseben poudarek sta gosta namenila NLB-ju in hčerinskim bankam v tujini, pa tudi osrednjemu delu parlamentarne preiskovalne komisije, aferi o zasoljenih žilnih opornicah. Najpomembnejši dobitelj le-teh slovenskim bolnišnicam je bila namreč farmacevtska družba Mark Medical, ki je bila do leta 2015 v lasti goriške finančne družbe KB1909, ki je bila tudi večinska lastnica Mladine. Pezdir je povedal, da še naprej raziskuje "tisti veliki črni fond vseh črnih fondov slovenske zgodbe vzporedne ekonomije na Tržaškem. To bo krona našega raziskovanja". Omrežje, ki je vdrl v slovenski bančni, medicinski in medijski sektor, je tako zapleteno, "da se ti zmeša, ko to preučuješ. Toda na koncu ti je jasno, kaj ti fantje delajo: denar premetavajo z enega konca na drugega, puščajo dolgove in vse skupaj likvidirajo, tako da zadeva 'izgine' in potem to ponavadi plačate vi, na naši strani pa mi". Srečanje se je končalo s pokušnjo vin števerjanskega vinarja Ivana Vogriča, ki je po predavanju vsem prisotnim zaželel: "Nalijmo si čistega vina!"

sovsem razponu. Zbor je prejel prvo nagrado v kategoriji z romantičnim programom. Zelo dobro se je uvrstil tudi drug italijanski zbor, in sicer vokalna skupina The Blossomed Voice

ITB iz Bandunga, medtem ko sta prvo mesto v črnsko duhovnem in v pop programu prejela romunski študentski zbor Aletheia in filipinski zbor Imusicapella. Zborovsko tekmovanje je bilo vrhunec razvejenega glasbenega programa, ki se je pričel s festi-

57. zborovsko tekmovanje Seghizzi Dobitnik velike nagrade je zbor Imusicapella

Razumeti rezultate na nagrajevanju mednarodnega zborovskega tekmovanja Seghizzi je vsako leto izziv. Hitro naštevaje vseh rezultatov in lestvic za vsak posamezen zbor v polfinalnem in finalnem delu s številom nagrad in oznako kategorije (črka in številka) je zagotovo način za bliskovito opravljanje institucionalnih dolžnosti, ki so za občinstvo najbolj dolgočasne. Zborovodje se nastavijo za sliko s kupom priznanj v rokah, ki jih bodo kasneje razčlenili, za gledalce pa bi bilo čisto dovolj, da bi jasno razumeli le, kdo so prvi trije uvrščeni v

vsaki kategoriji. Bolj tradicionalno in jasno pa je nagrajevanje za veliko nagrado Seghizzi, ki jo je letos prejel filipinski zbor Imusicapella, dobitnik prve nagrade v kategoriji s sodobno glasbo. Med tremi azijskimi zbori (Filipini, Indonezija) je bil zagotovo najzrelejši po kakovosti glasov in izvedb, z umetniškega vidika pa je največjo muzikalnost pokazal italijanski moški zbor Novcento iz Veneta, ki je pod vodstvom Maurizia Sacquegne predstavil originalne programe in oseben pristop k moškemu petju, z izvrstnimi izvedbami in uravnoteženim zvokom v velikem gla-

(Piemonte), ki je ob nagradi v renesančnem programu prispela tudi na tretje mesto najpomembnejše lestvice za Veliko nagrado. Letošnji nastopi v kategorijah z ljudsko, pop in črnsko duhovno glasbo niso posebno navdušili: prvo nagrado je prejela barvitost idonezijske tradicije s študentskim zborom

valom Seghizzinregione (koncerti komorne in zborovske glasbe na deželnem območju) in se je nadaljeval z oživitvijo priljubljene tekmovanja komorne glasbe, ki je privabil kar 41 udeležencev iz enajstih držav. Med mladimi solopevci je slavila ukrajinska sopranistka Olha Vytiv. Nagrajeni solopevci so po podelitvi priznanj nastopili s koncertom v avditoriju obnovljene sedeže društva Seghizzi.

PAL

Obvestila

Občina Sovodnje ob Soči obvešča, da bo odvoz kosovnih odpadkov iz gospodinjstev ukinjen do vključno ponedeljka, 6. avgusta 2018.

"Ta mali moj svet" je naslov razstave akvarelov in olj Andreja Kosiča, ki so jo odprli v četrtek, 19. julija 2018, v palači Locatelli na trgu 24. maja v Krminu. Razstava bo na ogled do 26. avgusta. **Društvo slovenskih upokojencev** za Goriško sporoča, da bo društveni sedež v Gorici na korzu Verdi 51/int. zaprt od 1. do 31. avgusta.

Ob 30. Romanju treh Slovenij, ki bo v nedeljo, 5. avgusta, na Sv. Višarjah, organizira Kulturni center Lojze Bratuž avtobusni prevoz. Dogodek prireja Rafaelova družba in Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov v Evropi. Ob 10.30 bo na programu predavanje pravnik in politologa dr. Dejana Valentinčiča z naslovom "Vsi smo Slovenci, več nas združuje, kot ločuje", ob 12. uri bo slovesna sveta maša, po maši pa nastop Vokalne skupine Cantate Domino in Kvarteta klarinetov Godbe ljubljanskih veteranov. Odhod je predviden ob 7. uri s parkirišča Kulturnega centra Lojze Bratuž, vrnitev pa proti večeru. Za informacije in rezervacije 0481 531445 ali info@centerbratuz.org

Knjižnica D. Feigel bo do 7. septembra 2018 odprta od ponedeljka do petka, od 8. do 16. ure. Zaprt bo od 13. do 17. avgusta 2018. **Družine z majhnimi otroki** (do približno 10. leta) so vabljeni na letovanje v koči sv. Jožefa v Žabnicah (3. - 7. 8.) in duhovni vikend v Logu pod Mangartom (31. 8. - 2. 9.) v organizaciji Skupnosti družin Sončnica in s sodelovanjem Mladinskega doma. Info in prijave na tel. +39 329 749 8194 ali +386 31 523 963 do 15. junija.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v soboto, 4. avgusta, tradicionalni piknik z izletom v Rezijo za ogled muzejev Rozajanski dum in brusačev. Sledilo bo družabno srečanje v hotelu Carnia. Vpisujejo po tel. 0481-884156 (Andrej F.), 0481-20801 (Sonja K.), 0481-882183 (Dragica V.), 0481-78138 (Sonja S.). Prvi avtobus bo odpeljal ob 7.30 iz Gorice s trga Medaglie d'oro/Goriška z običajnimi postanki pri vagi blizu pevskega mosta, v Podgori pri telovadnici, v Štandrežu pri lekarni in na

Pilošču. Drugi avtobus bo odpeljal ob 7.30 iz Doberdoba s postanki na Poljanah, v Sovodnjah pri cerkvi in lekarni in na Pilošču, od koder bosta nadaljevala pot v Rezijo. Organizatorji priporočajo točnost.

SSO sporoča, da je v avgustu goriški urad odprt za javnost od torka do četrтка po običajnem urniku.

KCLB v sodelovanju z Galerijo Ars in Galerijo Rika Debenjaka iz Kanala ob Soči pripravlja za jesen 2018 spominsko razstavo o tržaški slikarki Eldi Piščanec. Zato se obrača na zasebnike, ki imajo v lasti dela Elde Piščanec, s prošnjo, da bi jih dali na razpolago za obdobje razstave. Informacije na tel. (+39) 0481 531445, pon. - pet. od 8.30 do 12.30 ali po e-pošti info@centerbratuz.org.

"Male oglase" najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

Darovi

Ob obletnici smrti inž. Petra Merkuja daruje žena Mirella Merku' 100 evrov za Novi glas.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 3. 8. 2018 do 9. 8. 2018)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00.

Sporod: **Petek, 3. avgusta** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2. **Sobota, 4. avgusta** (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Nedelja, 5. avgusta: ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 6. avgusta (v studiu Sanja Vogrič)

Torek, 7. avgusta (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 8. avgusta (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Granatno jabolko, tisoč zdravilnih semen - Izbor melodij.

Četrtek, 9. avgusta (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Kulturni center
Lojze Bratuž

Krožek
Anton Gregorčič

v sodelovanju s
Prosvetnim društvom Vrh sv. Mihaela

POLETNA SREČANJA POD LIPAMI

DRUŽINA DEVETAK ZVRHA SV. MIHAELA

Zgodba o tradiciji, delu in uspehu

Pogovor s člani družine Čotovih
bo vodil **JAN LEOPOLI**

TOREK, 7. AVGUSTA 2018, OB 20.30
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ - GORICA

Gradec / Še en pomnik našim rojakom

Nov nagrobnik majorja Andreja Komela pl. Sočebrana

Ne 9. julija je potekala na šentpetrskem pokopališču v Gradcu slovesnost v počastitev majorja Andreja Komela pl. Sočebrana, 1829-1892. Ta naš rojak doma iz Solkana, vseskozi zaveden Slovenec, je bil poklicni častnik. Med leti svojega službovanja je sestavil več kot dvajset, v slovenščini napisanih vojaško strokovnih knjig. Zato velja za utemeljitelja slovenske vojaške terminologije. Prva, *Bojna služba*, je izšla l. 1872 v Celovcu. L. 1876 je izdal tudi slovnico slovenskega jezika za potrebe nemških oz. neslovenskih častnikov. Le-ta je v teoretičnem pogledu v posameznostih prekašala tedanje slovenske slovnice. L. 1879 ga je cesar povzdignil v plemiški stan; sam si je izbral naziv Sočebran. Opisano Komelovo delovanje je pogojil predpis tistega časa, ki je določal, da morajo častniki enot, v katerih je več kot 20 odstotkov moštva določene narodnosti, obvladati njen jezik. To se je nanašalo tudi na regimente, v katerih so služili Slovenci. Na slovesnosti v Gradcu je avstrijska vojaška godba intonirala himni obeh držav, ministrica za obrambo Andreja Katič je pregle-

dala enoto avstrijske garde, sledili so govori, za tem položitvi vencev h Komelovemu nagrobniku. Le-ta leži ob glavni pokopališki poti. Projektiral ga je arhitekt Marko Lavrenčič iz Vipave. (Štiri poševno zamaknjene kamnite plošče na vrhnjem delu nagrobnika simbolizirajo plapolanje zastave). Komelov relief v bronu je delo kiparja Mirsada Begića. Besedilo

dvojezičnega napisa, izklesano v zlatih črkah, je sestavil prof. dr. Tomo Korošec, avtor v stroki zelo cenjene Komelove biografije. Pobudnik postavitve nagrobnika in koordinator projekta sem bil podpisani. Njegovo izvedbo je omogočilo Ministrstvo za obrambo RS. Nagrobnik Andreja Komela je tretji v zadnjem času v Gradcu postavljen pomnik našim rojakom. Najprej jezikoslovcu, zgodovinarju, etnografu Karlu Štreklju (l. 2014); nato, februarja letos primariju, komponistu Benjaminu Ipvacu, za kar

je najbolj zaslužen prof. dr. Ludvik Karničar, profesor na graški slavistiki, od lani dopisni član SAZU. No, omembo zasluži še dvojezična plošča na fasadi palače stare graške univerze v zgodovinskem jedru mesta, postavljena v spomin na Janeza Nepomuka Primca, vodjo najstarejše stolice slovenskega jezika, ustanovljene l. 1811. Za konec predajmo besedo prof. Korošču. Spominja se, da se je l. 1993 srečal s polkovnikom mag. Helmutom Hutterjem ob njegovem uradnem obisku na slovenskem obrambnem ministrstvu. Takrat ga je opozoril na pomen delovanja majorja Komela. Kmalu za tem mu je poslal polk. Hutter, samoiniciativno, "goro fotokopij iz personalne mape majorja Komela", ki jo hrani dunajski Vojni arhiv. To pa je bila dobra spodbuda, da se je lotil pisanja Komelove biografije.

Ivan Martelanc

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (27)

Dimitri Tabaj

Jože Kuček (1)

Na pokopališču v Postojni je pokopan eden najbolj vnetih in drznih borcev za slovenstvo na Primorskem v obdobju po prvi svetovni vojni. "Tukaj počiva Jože Kuček - legendarni junak - tigrovec - padel nad Uncem v spopadu z italijanskimi fašisti - vse mine, a narod in resnica ostaneta", piše na nagrobnem spomeniku, ki so ga leta 1996 postavili občani Postojne. O Jožetu Kukcu je Anton Stegel napisal: "Rojen 27. 1. 1894 v Postojni, Tržaška c. št. 100, sin malega kmeta iz družine z 11 otroki, izučen soboslikar in pleskar. Avstrogrski vojak na ruskem bojišču. Po 1. svetovni vojni se je takoj vključil v boj Primorcev proti italijanskemu okupatorju. Bil je organizator

odpora in načelnik ORJUNE na Pivškem ter izvrševal atentate in vodil napade na vse, ki so ogrožali slovenski narod. Padel v borbi proti fašistom kot heroj dne 2. 9. 1930. Pred smrtjo je ubil dva fašista in enemu odgriznil uho. Pokopan na pokopališču v Postojni dva metra od mrtvašnice vzdolž zidu".

Septembra 1930 je v Trstu potekal prvi tržaški proces proti mladim slovenskim rodoljubom. Ozračje je bilo naelektreno in italijanski varnostni organi so izvajali ostrejši nadzor tudi na meji. 2. septembra je prišlo do oboroženega spopada med pripadnikom Orjune (Organizacije jugoslovanskih nacionalistov, ki je bila pravzaprav uradno razpuščena leta 1929) Jožetom Kukcem (morda v sodelovanju s še enim borcem) in patroljo italijanskih miličnikov. Padla sta sam Kuček in miličnik Romano

Moise' iz Tržiča, medtem ko je bil miličnik Giovanni Caminada hujše ranjen. Prva časopisna poročila niso bila povsem jasna niti glede samega kraja, v katerem se je zgodil spopad. Pisal je časopis Slovenec 3. septembra 1930: "Dva neznanca sta hotela prekorati mejo. Ko ju je dobila patrolja treh italijanskih miličnikov, so zahtevali, da se legitimirata. Onadva pa sta potegnila revolverje in streljala. Pri tem sta bila ubita en miličnik in en civilist. Kakor se pripoveduje, je bil ubiti civilist Kuček, na čigar glavo je bila v Italiji razpisana nagrada 10.000 lir. Pri njem so našli revolver, patro-

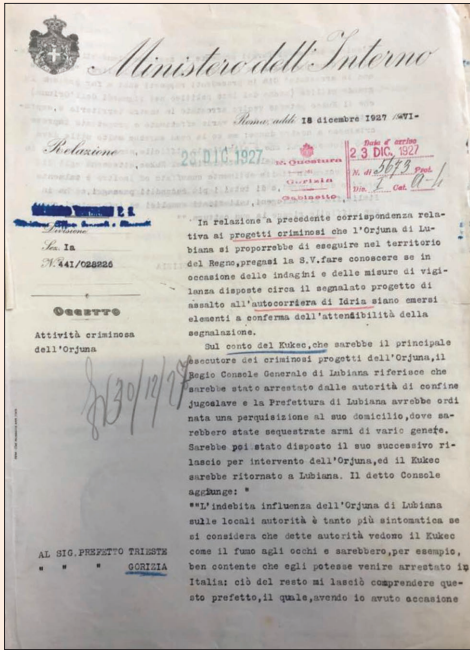
ne, daljnogled in zemljevid. Događek se je izvršil 200 metrov od meje. /... / Agencija Stefani poroča, da je prišlo okoli poldne pri Škocijanu do oborožene-

Tedenske novice, 11. septembra 1930: "Vodja postojnskih jugoslovanskih nacionalistov je izgubil življenje v spopadu s fašistično obmejno stražo v Slivnicah pri Postojni. Po italijanskih vesteh je bil ustreljen od fašističnih miličnikov, po drugih vesteh pa si je končal življenje sam, ko je spoznal, da bi drugače zaradi dobljenih hudih ran živ padel v roke miličnikom".

Miličnik in črnosrajčnik Romano Moise' je padel pod Kukčevimi strelji. Bil je pripadnik oddelkov, ki so zagotavljali varovanje italijanskih meja med potekom procesa proti "slovenskim teroristom" (bazoviškim junakom). Vir: ARCHIVIO CENTRALE DELLO STATO, Mostra della Rivoluzione Fascista, Archivio fotografico, Album 102, negativo 16144.

Italijansko ministrstvo za notranje zadeve obvešča goriško kvesturo o "zločinskih dejavnostih" Orjune in Kukca.

Italijansko ministrstvo za notranje zadeve in prefekturo so policijskim organom posredovali več fotografij Jožeta Kukca.

Poletni seminar ZCPZ Trst

Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta že vrsto desetletij prireja v poletnem obdobju poletne seminarje za vse pevce, ki si želijo izpopolniti svojo pevsko tehniko, in seveda tudi za organiste, ki igrajo po cerkvah tržaške škofije. Do zdaj so prepotovali že vso Slovenijo, saj je vsako leto lokacija drugačna. Letos se bodo odpravili na Štajersko, točneje v Dobro, kjer se bodo od 5. do 11. avgusta v tamkajšnjih termah naučili pozitivne energije ob kakovostnem glasbenem izobraževanju.

Letošnji seminar nabožnih in posvetnih pesmi bo vodila prof. Damijana Božič Močnik, ki spada v sam vrh slovenskih dirigentov. Vzoredno bo potekal tudi tečaj za organiste. Orgelsko tehniko bo letos izpopolnjeval priznani ljubljanski stolni organist prof. Gregor Klančič.

Kot navadno bodo dopoldnevi namenjeni glasbenim vajam, medtem ko se bodo udeleženci tečaja v popoldnevih odpravljali na izlete, na katerih bodo spoznavali kulturnozgodovinske zanimivosti Dobrne in okolice. Poletni seminar predvideva tudi nekaj uradnih trenutkov, na katerih bodo tečajniki nastopili. Prvi bo v farni cerkvi na Dobrini, kjer bo v četrtek, 9. avgusta, potekal koncert orgelske glasbe v izvedbi tečajnikov seminarja. V petek, 10. avgusta, pa bodo pevke in pevci v isti cerkvi zapeli pri sveti maši. Sklepni del seminarja bo potekal v hotelu, kjer bodo pevci postregli še z nekaterimi posvetnimi pesmimi, s katerimi se bodo zahvalili mentorjem in sodelujočim.

Lansko leto so tečajniki vadili peto mašo, ki jo je napisal oče Srečka Kosovela. Letos pa so se organizatorji za liturgični program odločili za Venturinijevo peto mašo, posvečeno Bazoviškemu junaku, ki jo je revidiral Ivan Arh. Učili se bodo tudi nekatere Marijine pesmi.

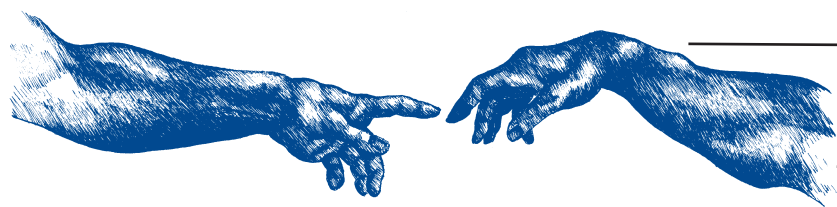
Prosvetni program pa predvideva Vrabčevo Kaj ti je deklica in še nekatere Harejeve pesmi.

Tudi letos so neutrudni organizatorji poskrbeli za prevoz skoraj sedemdesetih prijavljenih udeležencev. Avtobus na pevski seminar bo odpeljal v nedeljo, 5. avgusta, ob 14. uri iz središča Opčin takoj po krožišču proti Sežani. / MAN

Tukaj počiva Jože Kuček - legendarni junak - tigrovec - padel nad Uncem v spopadu z italijanskimi fašisti - vse mine, a narod in resnica ostaneta", piše na nagrobnem spomeniku, ki so ga leta 1996 postavili občani Postojne enemu najbolj vnetih in drznih borcev za slovenstvo na Primorskem v obdobju po prvi svetovni vojni.

ga spopada med fašistično mejno patroljo in dvema Orjunašema. Poveljnik patrolje je napadel enega Orjunaša in ga ubil, dočim je drugi zbežal v gozd. /... / Begunca so zasledovali s policijskim psom. Orjunaša sta bila italijanska državljana in sta hotela zbežati čez mejo". 4. septembra Slovenski narod piše, da "se je incident pripetil nedaleč od Postojne pri Slivnici" in nadaljuje z opisom dogajanja na prvem tržaškem procesu: "/... / med včerajšnjo razpravo je prispelo poročilo o incidentu na meji, pri katerem je bil eden miličnik ustreljen, eden pa hudo ranjen. Poročilo je prinesel fašistični oficir, ki ga je izročil predsedniku tribunala generalu Cristiniju. General Cristini je prečital sprejeto poročilo, ki je napravilo na vse prisotne izredno globok vtis. Pismo poročilo je general Cristini nato izročil tožilcu, da ga priključi ostalim sodnim spisom tega procesa. Takoj nato so bile ojačene vse straže v dvorani, v predsobah in pred sodno palačo, članke tribunala pa spremljajo pri prihodu in odhodu iz sodne palače posebni oddelki karabinjerjev, miličnikov in posebnih agentov".

BODI ČLOVEK!

Stražar pravi: “Prišlo bo jutro, četudi je noč!” (Iz 21,12)

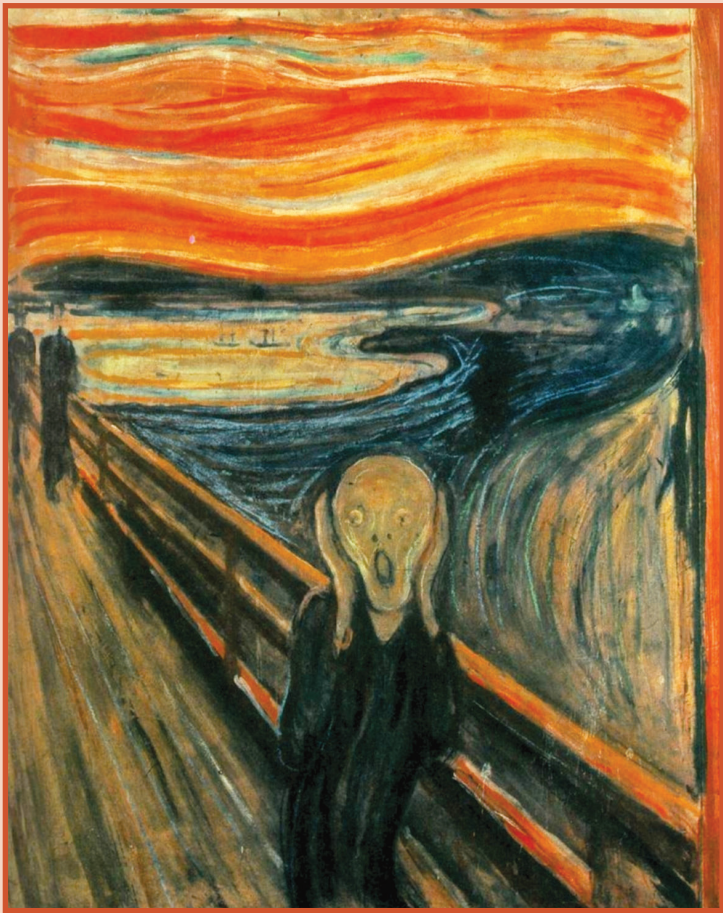
Kratek pregled stanja družbe

Kdo se (ne) boji strahu?

V dobi, ki je čedalje bolj korektna - v družbi politično, v Cerkvi tudi cerkveno, obstajajo tudi neke vrste “mante”, ki se stalno ponavljajo, vsekakor vedno, kadar se kdo s čim ne strinja. Seveda se nekateri ne strinjajo in ne strinjamo s tistim, kar se v anglosaksonskem svetu imenuje “mainstream”. Tisto, kar se v takšnih primerih vedno, ampak zares vedno, sliši, pa je, da je take nestrinjajoče se ljudi strah. Človek se potem res vpraša, ali se vseeno ne bi ti krogi, ki so vedno in povsod za neke novosti, tudi sami raje izmislili kaj novega oz. bili vsaj malo izvirni. Zanimivo je torej v družbi in Cerkvi to, da vsekakor ni mogoče, da bi se določen del ljudi enostavno naveličal nekih zadev, da smo prišli do, kot je lepo dejal papež Benedikt XVI. glede bogoslužja, “do meje še znosnega”, le da smo to mejo očitno že presegli. Vsekakor je zanimivo, kako se dogaja vedno ena in ista nezrelost, ko iščemo nekega “zunanjega sodelavca”, če se nekoliko po novinarsko izrazimo, kar pomeni, da je vedno kriv nekdo drug. Tako približno so se izgovarjali med drugo svetovno vojno in po njej nemški vojaki (Wehrmacht), kjer so seveda bili krivi drugi njihovih zločinov, saj so oni “samo ubogali”, ker naj ne bi imeli izbire, a dejstva govorijo drugače. To je torej vedno en in isti kliše, ki pa ga zasledimo zlasti pri otrocih, ko je za neumnosti vedno kriv bratec ali sestra, nikdar mi sami. Teh

strahov potem nastane ogromno, današnja družba, sploh medijski svet, dejansko deluje na podlagi teh strahov oz. na podlagi ustvarjanja teh strahov, tudi pri tistih, ki teh pravzaprav sploh nimajo, temveč le

skušajo uporabiti še nekaj zdrave kmečke logike in razuma, glede na to, da živimo tudi v krizi le-tega. V takšnih primerih se sicer ustvari tudi hipokrizija, etimološko gledano, a o tem morda na kakem drugem mestu. Tako je nekaj strahov tistih, da, če si tradicionalen, se nujno vračaš nazaj, če npr. zagovarjaš tradicionalno družino, naj bi se vračali v sam mitični “srednji vek” - morda pa bi lahko naredili referendum za vrnitev v le-tega... Naslednji strah je v tem, da, če ne sprejmemo treh milijonov migrantov, bo Evropa izumrla, verjetno zato, ker bi bilo preveč enostavno preprečiti tri milijone splavov na leto ali tudi spet le zagovarjanje tradicionalne družine, kar bi spet dvignilo rodnost in, kar je tudi zanimivo, porok in krstov, kar je tudi ena takšna zanimivost, v tem primeru cerkvena. Tudi je narobe, če se želi, da droga pač ostane ilegalna, ker se v družbi nekateri še vedno zavedamo, da tisto, kar predlagajo kot “lahke droge”, niso nobene lahke droge, saj sta lahki drogi, seveda v zmernih količinah, zgolj kava in čaj, ostale droge so pa bodisi težke bodisi smrtno. Vsekakor si v teh primerih na strani mafij in preprodajalcev, ki naj bi v vsakem primeru uspevali. Pa smo spet pri neki nezrelosti, ko se noče

“Dobil sem namreč potrditev, da se določena družba začne bati oz. jo začne biti strah tedaj, ko se odpove svojim koreninam, ko torej nima več trdnih tal pod nogami.”

zadev več imenovati z njihovim imenom, pa se je treba nečemu, če tega že ne moreš premagati, pridružiti. Stvari, ki bi bile zle same po sebi, ni več. Zanimivo, da zdaj tudi v Cerkvi mnogi trdijo tako, čeprav so se še pred nedavnim strinjali s sv. Janezom Pavlom II.. A ja, pozabil sem - živimo pač v

politično-cerkveni korektnosti. Poleg tega pa so, vsaj za zdaj še, vprašanje pa je, kako dolgo še, tisti, ki so blaženi in sveti, tudi že mrtvi - če pustimo ob strani, da so nemalokrat bili mrtvi v marsičem že tedaj, ko so bili živi. Za živ (ali mrtev) primer lahko, recimo, vzamemo okrožnico bl. Pavla VI. “Humanae vitae”... Zanimivo je tudi, da, če voliš določenega, se bo gotovo vrnil fašizem, kakor se bodo tudi vrnili, in sicer zagotovo, rasni zakoni, če podpiraš nekoga drugega, ali morda istega. V svoji zanimivi knjigi “Misliti drugače” (Pensare altrimenti) mladi filozof Diego Fusaro (ki je “moj letnik”) kot zanimivost navaja tudi prav ta antifašizem brez fašizma. Vsekakor lahko vidimo, da nas je nekatere v družbi in Cerkvi strah, ker je strah vedno druge. Pred kratkim sem bral neki komentar, ki mi je le še potrdil tisto, kar sem že veliko časa vedel in kar že veliko časa vemo tisti, ki naj bi nas bilo strah (v cerkvenih krogih smo navadno taki zelo evangelijsko označeni!). Dobil sem namreč potrditev, da se določena družba začne bati oz. jo začne biti strah tedaj, ko se odpove svojim koreninam, ko torej nima več trdnih tal pod nogami. Tam je bilo nekoga strah, če rečemo s prisposodobno, “črnega moža”. Spet podoba iz otroštva. V glavnem, strah je druge. Drži kot pribito, ni kaj!

Andrej Vončina

Razmislek o modernem suženjstvu

Zlata kletka utilitarizma

Na duhovnih vajah za najstnike sem izvedel zanimiv poskus. Tik preden so prvo jutro navalili na priljubljeni lešnikov-čokoladni namaz, sem jim pod obraz pomolil izjavo o škodljivosti tega namaza za zdravje. Drobn tisk so seveda z naglico preskočili, takoj podpisali in se lotili sladkega greha. Seveda zato niso videli zanke, ki se je poleg slame o potencialnih reakcijah skrivala v drobnem dopisu: da se namreč s podpisom odpovedujejo kosilu. Morali bi videti osuple obraze, ko so opoldne na mizi pred seboj dobili samo kruh in vodo. Čeprav nevede, so svoje kosilo prodali za sladki namaz. Seveda so mi potem tisto podpisano pogodbo takoj izvlekli iz rok in jo pred mojimi očmi raztrgali. Vse, da bi prišli do kosila, do ljubega kruhka, v imenu katerega so malo prej nekaj, česar niso poznali, z vso vehemenco podpisovali. Poskus je uspel, čeprav bi veliko raje videl, da ne bi. Nad rezultatom sem se dokončno zgrozil. Če sem prej še mislil, da smo tudi v kriznih časih vendarle sposobni kritičnega razmišljanja, sem uvidel, da se nazadnje vse ustavi pri fiziki, pri konkretnosti človekovega trebuha.

Menda so na tak način Egipčani prepričali Izraelce, da so ostali v domovini suženjstva. Ko so jim dajali opravila, ki jih nihče ni maral, ko so jih obravnavali kot živali, ko so jim nazadnje klali otroke, niso zbežali iz te grozljivosti, niti se jim niso uprli, niso povzdignili svojega glasu. Ne, za

kumarice in čebulo so prodali svojo prihodnost, varnosti in gotovosti so prostovoljno prepustili svoje dragocenosti, svoje vrednote so prodali za pest orehov. Tako so ostali tam, kjer so bili, sužnji pod

svobodnim soncem, pili so kri svojih otrok in si basali čevapčiče v goltanec. Suženj si namreč takrat, ko se namesto za tisto, kar je prav, odločiš za tisto, kar ti bolj koristi. Pa četudi so razlogi za to še tako tehtni. In tega je danes tule pod Alpami morda še več kot

Ničesar, kar ni v našo korist, ne bomo počeli, za nič, kar bi nam lahko škodilo, se ne bomo borili. Vendar prav ta strašljiva pasivnost naše načrte, dejanja in življenje spravlja v tiho nezadovoljstvo, skrito nekje zadaj, globoko v nas, v tišini pred večernim

vprašanjih, ki nam jih na pladnju vsakdanjika nosijo tako mediji kot naši otroci, sposobni druge besede. Prve, pri kateri se zmotimo, in druge, v kateri priznamo svojo napako.

Marko Rijavec

Leteča krčma, islamizem in družba

Chesterton je že vse napovedal!

V letu, ko se je začela prva svetovna vojna, je Gilbert Keith Chesterton napisal svoj zanimivi antiutopični roman *“Leteča krčma”* (*The flying inn*). V njem si na predvečer vojne predstavlja, da je Otomanski imperij osvojil britanskega in seveda vsilil šariatsko pravo. Slika je tako zanimiva, ker je zadeva neverjetno preroška in kliče na čase, v katerih smo. Irski pomorščak Dalroy tako ostane brez ljubljene piva oz. alkohola nasploh. Lord Ivywood pa je tisti državni birokrat, ki se je spečal z novimi oblastniki, po načelu, da, če ne moreš proti njim, bodi pa z njimi. Ivywood se tako po novem udinja muslimanskim oblastem samo zato, da bi ohranil svoj stolček, torej svoje pomembno mesto. Muslimani seveda napravijo ukrep, da izkoreninijo alkohol, kar seveda oblasti razložijo po svoje, da namreč tako koristijo najnižjim slojem prebivalstva, ki bodo tako prihranile. Alkohol je seveda samo Chestertonova pretveza, da bi obračunal s t. i. “naprednjaki”, ki se od dobrih sto let niso nič kaj spremenili, zato ima “kralj paradoksa” lahko preroško delo. Norčuje se iz tega naprednjaštva ali 'progresizma', če uporabimo današnjo tujko. Progresizem je tisti arogantni, “znanstveni”, hierarhični, pa seveda tudi levičarski pristop, ki je značilen za povojno zahodno družbo, zlasti od konca šestdesetih let 20. stoletja naprej, še bolj zaostren pa je postal prav v 21. stoletju. Chesterton je lepo rekel, da je: “Naloga naprednjakov v tem, da nadaljujejo z delanjem napak”.

Veliko Britanijo tako kontrolirajo Turki, ki so zmagali v vojni, kjer je poveljeval “največji od turških bojevnikov, strašni Oman Paša, enako poznan po svojem pogumu v vojni, kakor po svoji okrutnosti v mirnih časih”. Nadzor prevzamejo tudi nad policijo, vse bolj pa dobiva veljavo “neki eminentni turški mistik”, neki Misysra Ammon, ki zagovarja islamske šege, kot npr. prepoved svinjskega mesa, prepoved upodobitev, to, da si je treba sezuti čevlje in jih pustiti pri vhodnih vratih, in seveda prakso poligamije. Najhujši ukrep pa je seveda tisti glede alkohola, ko Oman Paša ukaže, naj uničijo vinograde in prepovedo alkoholne pijače. Philip Ivywood, naprednjaški državni birokrat, tako izda zakon prepovedi uživanja alkoholnih pijač, vendar z eno izjemo: vse krčme, ki bodo zunaj imele napis, pa da slednji še ne bo s strani oblasti odstranjen, a se bo tudi to kmalu zgodilo, pa seveda dve najbolj znani krčmi, ki pa sta, normalno, rezervirani za tiste, ki so bolj enaki od ostalih, torej za parlamentarce in oblastnike. Vsi ostali “pubi” morajo namesto piva in whiskeyja gostom ponujati limonado, čaj oz. “saracenske pijače”, kot jih imenuje Chesterton. Dalroy se tako pri Ivywoodu pozanima,

ali je zadeva zares taka: “Torej bom lahko, kjerkoli bom našel napis krčme, ki ga policija dovoljuje, vstopil in spil kozarec piva, ki ga prav tako dovoljuje policija”? “Da, če boste še dobili napis krčme, vendar pa upamo, da jih bomo kmalu odstranili vse po vrsti”. Kaj se zgodi? Dalroy izruje iz zemlje napis krčme, ki ga pritrdi na voz, s katerim potuje po Veliki Britaniji in ponuja alkohol, in sicer čisto legalno in v skladu z zakoni – napis je namreč veljaven. Počasi se ob njem začnejo zbirati somišljeniki in tako počasi nudijo zanimiv odpor proti krivičnim oblastem in opozarjajo otopelo družbo ljudi, ki jim slepo sledijo in se tako zlahka odpovedo svojim koreninam. Sčasoma pride do upora Britancev, najprej proti

Ivywoodu, potem pa proti Turkom samim. Oman Paša tako obleži mrtev, obrnjen proti Meki, krčme pa se spet lahko normalno odprejo. Chesterton seveda nikdar ne predstavlja lahkega branja, potreben je podvig, vendar pa že govori o tovarišiji naših časov med levico in islamisti, o fenomenu, ki ga še do leta 1980 v Evropi praktično nismo poznali. Tudi

vidi “Azijo v Evropi”, ravno to, kar se z migracijami tudi dogaja in se je v določeni meri že zgodilo, še pred tem pa ne samo z migracijami, temveč s propagiranjem Azije. Tisto, kar je genialno pri Chestertonu, ni to, da bi krivil islam za vse skupaj, kar je morda napaka določenih v naših časih, temveč krivi po eni strani našo naprednjaško družbo, v

Ivywood ima islam za “veliko religijo” in za “religijo napredka”. Poziva tudi k popolnemu poenotenju krščanstva in islama, kar bi poimenovali “Chrislam”, to pa je termin, ki ga v anglosaksonskih deželah resnično zasledimo dandanes! V knjigi imamo tudi trendovskega duhovnika, ki poziva k temu, da bi v katedrali sv. Pavla postavili novi simbol tega, “neke vrste dvojni emblem... kombinacijo križa in polmeseca”. Pustimo genialne Chestertonove opazke glede določenih muslimanskih navad glede žensk in stopimo k tistemu, kar je genialno napovedal za našo dobo. Ivywood pravi: “V stoletju ali dveh bomo lahko videli, kako islam povsod podpira prizadevanja za mir, znanje in reforme”. Zanimivo, kako Lord

bistvu pa evropskega človeka, ki je iz svojega srca izkoreninil krščanskega Boga. Lahko, da bo kdo zaradi tega užaloščen, a krščanski Bog ni isti kot muslimanski, a povejte to našim vrlim naprednim silam. V končni meri Chesterton pokaže na to, da je islam slab le toliko, kolikor je slabo krščanstvo – slab je, ko nasprotuje pravicam in svoboščinam Zahoda. Chesterton namreč posredno pove, da je pravi resni odpor tudi tisto pravo življenje za človeka, to pa je krščanstvo, a tisto pravo, ne liberalno, progresistično, modernistično in še kakšno. Vprašanje je namreč, koliko časa bodo Britanci lahko svobodno pili pivo v svojih krčmah, preden bo prišel drug zavojevalec.

Andrej Vončina

Vere si ne moremo izmišljati sami Je Bog naš ujetnik?

Živimo v potrošniški družbi. Tržišče zahteva vedno nove artikule, nove in nove reklame, vedno novo prebujanje človekovih potreb in želja. Utemeljitev: človek si zasluži dobro počutje na telesni, duševni in duhovni ravni. “Pojdi, kamor te srce vleče”. Na vsak način je potrebno uveljaviti pravice, ki temeljijo na čustvih in impulzih. S tem je človek povsem “zvaljan” na potrošnika. Ta miselnost, ki je zmotna, vključuje tudi prepričanje, da se mora tudi Bog podrediti zahtevam potrošniške ideologije. Cerkev, ki je staromodna, ki je prežeta z raznimi škandali, ki ima zelo nizek družbeni “reiting”, ki se ne prilagaja modnim muham, je tako rekoč izločena izven igre oziroma se je iz igre izločila sama. Nekateri menijo, da duhovniki sodijo v zakristijo. Drugi so bolj širokogrudni in menijo, da je Cerkev še vedno družbenokoristna ustanova. Spet drugi vero izkoriščajo v folklorne namene. Nekateri so Kristusa zožili na enega izmed moralnih učiteljev in gurujev. Nekateri Cerkvi priznavajo celo to, da je kritična vest družbe. Večina pa je do vere in Cerkve indiferentna. Niso niti za niti proti; preprosto, Cerkev jih ne zanima. Zavračajo vsako

avtoriteto. Ne zavračajo le rimokatoliške Cerkve, da bi se pridružili Lutru, Islamu ali kakšni drugi nekrščanski religiji. So proti vsaki instituciji, hočejo biti povsem svobodni in nevezani.

Toda pozor! Vsaka stvar ima dve plati. Če živimo v dobi individualizma in zahteve po polni avtonomiji človeka, zakaj se ne bi smeli avtonomno odločiti za pripadnost Cerkvi? Tipičen primer

moliti? Kristjani verujemo v edinstvo Svete Trojice, v odnose. Smo res lahko povsem svobodni, ko smo nevezani in neodvisni? Ali pa je to zgolj lažna svoboda “opranih

možganov”, ki je v službi modernega suženjstva egoističnim interesom, potrošništvu in umazanemu profitu redkih posameznikov? Mar ni prava svoboda in samostojnost v tem, da svobodno stopamo v medsebojne odnose in v odnos z Bogom? Nikakor ne gre za to, da bi zatrla svoja čustva, svoj razum, svojo duhovnost in svoje telo.

Nasprotno, da se oklenemo Kristusa, je potrebno razviti svoj razum, moč čustev, vse telesne in duhovne potenciale. Če je sv. Mati Terezija iz Kalkute pokazala, da je mogoče ravnati v

nasprotju z obstoječim stanjem, koliko bolj tako lahko ravna tudi Bog? Jezus se lahko razodeva na različne načine. Kdo smo mi, da bi mu določali meje in ukazovali? Zakaj se ne bi smel učlovečiti? Zakaj se ne bi smel prikazati sv. Marjeti Mariji Alacoque? Marija se je prikazala v Lurdu, kljub ateistični in laicistični ideologiji takratnega časa. Ni se ozirala na politično korektnost in ideologijo frimasonskih lož. Vedno znova je naša obveščevalna služba, ki nam že vnaprej, tako kot v Fatimi, sporoča Satanove zvijačne načrte. Še bo na svetu zanimivo! Potrošniška družba pravzaprav ponuja naveličanost in dolgčas. Njena ideja še zdaleč ni genialna. Genialnost omogoča le različnost; različnost med moškim in žensko, različnost med delovnim tednom in nedeljo, neskončna različnost med Bogom in človekom. T. i. “dolce vita” je pognala v propad že mnoge civilizacije. Morda lahko do neke mere manipuliramo s človekom in z naravo. Kakšno življenje je, če smo nespoštljivi do gozda, ptic, rib in srn? Smo res srečni, če imamo druge za norca? Je to dosežek? Z Bogom pa ne moremo manipulirati. Boga ne moremo uničiti! Pobožanstvenja ne moremo doseči zgolj s svojimi prizadevanji. Vere si ne moremo izmišljati sami. Potrebno je stopiti pod križ in prisluhniti, sprejeti resnico. Resnica je zanimiva in lepa. Kristus je lep. Prava vera je lepa.

Bogdan Vidmar

V tišini greha in smrti je postal glas vseh, ki so brez glasu

Kako danes sodelovati z Bogom?

Za ljudi mlajših generacij **Bog sicer obstaja, vendar nima stika z življenjem** in je oddaljen. Pravijo, če bi bil naklonjen ljudem, bi bil pravičen, ne bi bilo toliko hudobije na svetu, predvsem pa ne bi imela tako velike moči, da jo neredki zamenjajo za dobro in delajo slabo brez sramu. **Zakaj Bog molči ob tolikih krivicah** v zgodovini in ne kaznuje tistih, ki uničujejo cele skupine in narode? Verniki bi morali vedeti, da je Bog dober, izvir vsega dobrega, je tudi smisel sveta, saj zgodovina in vse dogajanje korenini v njegovi ljubeči Previdnosti. Nekateri načini takega vpraševanja in razmišljanja morejo postati molitev, v drugih primerih ne razmišljajo ali se zaprejo v strah, obtoževanje ali celo nasilje. **Srečanje z zlom in hudobijo** Predvsem je za današnjega človeka **zlo velika neznanca**, preprosto ga odmisli, nevtralizira. Je mar zlo ustvarilo Boga ali ga zaustavilo, mu pokazalo, da nima kaj početi ob naporih znanosti in določenih miselnih krogov? **Zakaj Bog ne pokaže, da vodi zgodovino**, ali se mu zdi, da nima več kaj početi na svetu in ga ljudje ne upoštevajo? Mnogi trpijo, se borijo, nekateri bežijo proč od naporov, celo v blaženo smrt ali za dolgočasno umiranje. Ko sem vprašal mlade o smislu njihovega življenja, kaj jih žene naprej in kako se soočajo s šibkimi točkami v življenju, z bolečino, hudobijo, neuspehi, so rekli, naj jih pustim pri miru, ker nočejo razmišljati o temi. Želijo uživati ali preživeti trenutek in odmisлити vse drugo.

Srečanje z bolečino

Določena zgodovinska obdobja so še posebno zaznamovana z bolečino, hudobijo in preizkušnjami, v drugih se te težave ne kažejo v tej meri, vendar je dobro biti pripravljen, ker za debelimi kravami nastopijo suhe kraje in modrost v tem času je nenadomestljiva. Tam se pokaže kakovost duhovnega življenja in budnosti. Nekateri se zlomijo, drugi zažarijo s svojim darom in pripravljenostjo. Vsekakor pa **je treba preseči prepričanje, da zlo prizadene le hudobne** in se spraševati, zakaj se je to zgodilo. *Sirahova knjiga* spominja, da skušnjave in preizkušnje zadenejo zlasti tiste, ki hodijo na pot za Gospodom. (Sir 2, 1-6) Vsak kakovosten skok v življenje je povezan z naporom, opredelitvijo, marsikdaj tudi z bolečino in nasprotovanjem.

Jezus je jasno povedal, da nesreče niso nujno povezane z osebno krivdo in grehom, toda dogodki, ki jih doživljamo, nam lahko pomagajo odpirati oči in se spreobrniti. (Lk 13,1-5) Gospod ni zanikal obstoja in teže hudobije, ta spremlja življenje in ga ovira. Pomembno pa je brati tek zgodovine in se v njem pravilno odločati. **Mnoga znamenja časa kažejo naraščanje hudobije** v odnosih med ljudmi in družbi. Danes je svetovni mir na zelo tenkem ledu. Nekatere napovedi govorijo o težkem konfliktu, ki je pred nami. Temeljno vprašanje ni obstoj zla, ampak to, da ne pademo v njegove roke, da ne začnemo z njim misliti, delati, čutiti.

Bog stopa v zlo in bolečino

Na paradoksen način stopa Bog v človeško bolečino in zlo, da bi prav iz tega svojega nasprotja prinesel moč za izhod in osvoboditev. Z mnogimi razodevanji v svetu je želel in želi pokazati, da to ni nekaj normalnega na svetu. Zlo ni isto kot dobro, nahaja pa se v odnosih in pri posameznikih, ki nanj pristanejo. Za oblikovane vesti bi moralo biti dobro merilo delovanja in presojanja pri ljudeh. Svet je ustvarjen kot dober, urejen, lep. Zlo pa ni samo

pomanjkanje dobrega, ampak je upor, zavračanje življenja, odnosov, sprave. Posebnost razodetja v krščanstvu je, da **se je Bog približal človeštvu tam, kjer ga je zavračalo** ali se skrivalo pred njim. Zato se je približal v stanje človeške bolečine, ki jo je povzročila hudobija. Stopil je v stanje, ki ni normalno in proti naravi, človeku in Bogu. Tako je postal v tem stanju drugačen in ga hudobija in smrt nista mogla ujeti ter osvojiti. Bog življenja je tako pristal v smrti, kot je zapisal sveti Irenej. (Proti herezijam, IV, 20, 7) **V tišini greha in smrti je postal glas vseh, ki so brez glasu**, predvsem pa glas proti laži in nasilju, živi proti vsem mrtvakom. Sveto pismo pravi, da se je spustil k umrlim in neodrešenim v podzemlje, da bi jih popeljal k Očetu v nebeško slavo. (1 Pt 3,19) Prav tako se

je razodela strašna stvarnost pekla, ki je dokončen in brezpogojen upor Bogu in njegovi resnici. Protestantski teolog Jürgen Moltmann je zapisal, da ne obtožujemo Boga za trpljenje na tem svetu, ampak **v imenu Boga protestirajmo proti trpljenju in tistim, ki ga počenja-jo**. Nekateri so prepričani, da so človeške korenine slabe in z negativnostjo gledajo na življenje. Namesto da bi se borili proti njemu, stopijo vanj in ga širijo naprej. Bog nas ne rešuje na tak način, ne manipulira s stvarjenjem, da bi odpravil zlo, ampak **premaga zlo, da stopi vanj in ga v svoji ljubezni strpi do kraja**. Na križu se je iz nakopičene hudobije, ki se je postavila proti najbolj Dobremu, porodilo odrešenje po ljubezni in odpuščanju. Jezus je na poti trpljenja ohranil notranjo zbranost in postal Jagnje, ki se je žrtvovalo za svet. Njegova zvestoba in dar življenja sta bila močnejša od zla. Predvsem pa pokorščina Bogu, ki je največja daritev in smrtni udarec zlu. Zlo ga je prebodlo, prelilo njegovo kri, vendar ga ni zastrupilo in umazalo. **Bog trpi s človekom** Ko nas vprašajo, kje je naš Bog, odgovorimo, da je na križu. Ko je prišel na svet, da bi nam prinesel življenje, smo ga zavrnili in umorili, on pa **je to hudobijo spremenil v dar novega življenja**. Janez Pavel II. je zapisal, da se ni zgodilo odrešenje po trpljenju, ampak je bilo odrešeno samo človeško trpljenje. (*Apostolsko pismo Odrešenikom trpljenje*) Človeško trpljenje je postalo trpljenje Boga, ki ga je prevzel nase. Vanj so povzeta vsa človeška trpljenja, v Kristusu nam je **Bog blizu na človeški način in sotrpi z nami**. V Kristusu se je razodel obraz Boga, ki ne rešuje z močjo, ampak s šibkostjo in trpečo blizino. Ne samo, da je v Kristusu Bog stopil v človeško trpljenje in ga spremenil v dar odrešenja od vseh oblik suženjstva in

neživljenja, ampak je s tem trpljenjem tudi blizu trpljenju sveta. Veličina njegove ljubezni je v ponižanju in izpraznjenju na raven drugega, ubogega, reveža, nasprotnika, zasvojenca. Medtem ko se druge religije rojevajo s tem, da nosijo pred močnega Boga človeško nemoč, **Kristus razodeva Boga ljubezni v njegovi žrtvi in ljubeči šibkosti**. Tam spreminja trpljenje v ljubezen in odrešenje. Veliki trpin Bonhöffer je zapisal, da Sveto pismo vodi človeka k nemoči in trpljenju Boga, samo trpeči Bog. Samo trpeči Bog more pomagati ljudem, ki so v eksistencialni ter duhovni tiski. Krščanski človek tako sprejema svojo poklicanost, deli Božje trpljenje v odnosu do sveta, ki je brez Boga. Kristjani **smo poklicani k sočutnosti, da delimo trpljenje Boga v življenju sveta**.

S tem se izročamo Bogu in svoje življenje združujemo s Kristusom, kar je v duhu njegove molitve v vrtu Getsemani in na križu. Če se nam zdi, da nam Bog ne pomaga, moremo vsaj pomagati Bogu in trpljenju za svet. Tako moremo kljub bolečini in temi odkriti vsaj kosček Boga v nas in njegovo moč, ki spreminja trpljenje v dar ljubezni. Najbolj težke točke življenja lahko postanejo priložnost za pomoč Bogu v njegovi skrbi za svet. Ta zvesta bližina v ljubezni postane dejavnost in sočutnost. Sveti Pavel pravi: "Zdaj se veselim, ko trpim za vas ter s svoje strani dopolnujem v svojem mesu, kar primanjkuje Kristusovim bridkostim, in to v prid njegovemu telesu, ki je Cerkev". (Kol 1,24) **Rojevanje življenja** V tem smislu se moramo za mnoge velike korake v zgodovini obrniti k ženskam, pri katerih se vedno začne novo življenje. Po grehu in padcu prastaršev je bila napovedana žena, ki bo rodila nov zarod in premagala zlobo. (1 Mz 3,15) V Izraelski zgodovini sta bila rojstvo in osvoboditev povezana z rojevanjem nekaterih žensk. Čeprav so Egipčani zahtevali, da babice pomorijo vse hebrejske dečke, so nekatere Hebrejke rodile, preden so prišle babice, in ohranile svoje otroke. Hebrejke niso bile kot Egipčanke, bile so polne življenja in ga želele ohraniti. Zelo pomemben je odprt odnos do življenja. **Že po naravi ne morejo matere zatreti novega življenja**, potem ko so ga toliko časa nosile pod svojim srcem. V sodobnem svetu se odvija nasprotna miselnost, po kateri morajo umreti vsi nepopolni in nezaželeni otroci. Do nedavnega smo še srečevali mongoloidne in podobne otroke, danes taki otroci ostanejo v hišah smrti. Mar niso delali podobno nacisti, ko so hoteli obvarovati čisto arijsko raso?

Za življenje je bila odprta **Mojzesova mati**. Ne poznamo njenega imena, vendar je vse naredila, da je ostal pri življenju sin, ki ga je rodila. Po Božji previdnosti je prišla k Nilu faraonova hči in poskrbela za tega otroka. Dala ga je materi v oskrbo, da ga je potem poslala na dvor. **Mojzesova sestra Mirjam** je budno pazila na svojega bratca, ki je ležal v pletenici na reki. Posredovala je med faraonovo hčerko in dojiljo, ki je bila Mojzesova mati. **Faraonova hčerka** je našla otroka in se zavzela zanj. Pri tem je pokazala svojo materinsko skrb in pogum. Vedela je, da je bil deček hebrejskih staršev, vendar je bila odločitev življenja bolj pomembna od državnih zakonov v Egiptu. Podoba faraonove hčerke kaže, **da more Bog narediti dobro iz slabega**. Iz istega poslopja, kot je prišlo naročilo za smrt, je prišla tudi pripravljenost za rešitev in življenje. Vse te in še mnoge druge **žene kažejo veliko odprtost za življenje**, da je njihova občutljivost do življenja podoba Božje dobrotljivosti in

usmiljenja do človeštva. Ta ljubezen je ohranila toliko življenj, v njej je pogum za dobro in odprtost za življenje, ki je dar od Boga. Vrhunec na tej poti predstavlja Marija, ki je sprejela Božjega Sina na svet in pripravila obnovitev življenja na vseh ravneh. Po njem se je ustavilo zastraševanje hudobije in smrti, ker je s svojo podaritvijo premagal vse oblike neživljenja. Bog namreč na skrivnosten način vodi dogajanje zgodovine, še posebno tedaj, ko se mu ljudstvo odpre

in sledi njegovi volji. Pomembno bi bilo, da bi tudi današnje babice in vsa ginekologija poslušala Boga in ne zgolj sebičnih odločitev staršev, ki se bojijo imeti še enega otroka ali jim je spočetje prekrizalo njihove ekonomske načrte. Za to so tudi v današnjem času potrebni preroki in osvoboditelji. V vseh časih kliče in budi take osebe. Pogosto se vidi, da se njegovi predlogi ne skladajo s tistimi, ki želijo krogiti javno mnenje v smeri razpuščenega uživanja in lenobe. Vendar se mora vsaka generacija odločiti, ali mu bo sledila ali pa bo izbrala kulturo smrti in zamudila svoje zgodovinsko poslanstvo. Otroci so v vseh časih, zlasti pa še danes, izraz življenja, vere in upanja. Božja slava se razodeva po živih ljudeh, ki izpolnjujejo njegovo voljo, je zapisal sveti Irenej. Sveti Gregor iz Nise pravi, da **Božja previdnost deluje tudi po tistih, ki so jo hoteli ovirati**. Mojzes je bil močnejši od zakonov smrti, ki je hotel pomoriti hebrejske dečke. Po tej previdnosti je ostal pri življenju, dosegel visoko izobrazbo in mogel kasneje izpeljati ljudstvo v svobodo. (*Mojzesova življenje*, II, 308) Bog je skrivnosten, vendar **učinkoviti sodelavec vseh pozitivnih dejavnosti v zgodovini**. Deluje po vseh, ki se pustijo voditi Duhu ljubezni. Babice so obnovljale življenje, faraonova hči je rešila Mojzesa, reka Nil je pri tem pomagala. V tem se razodeva ironija zgodovine, ki kljub tolikim nasprotjem izpolni Božje načrte in ohranja življenje. Včasih tudi nasilje in krutost sprožita odločitve za osvoboditev in izhod. Najhušje je uspanje v nemoči, majhnih užitkih in splošni zaslepljenosti. **Rešeni iz smrti** Mojzesova mati ni več mogla skrivati dečka doma, zato je vzela košaro iz papirusovih listov, jo premazala s katranom in vanjo položila dečka, da je plaval med ločjem v Nilu. Hebrejsko ime

za košaro (*tebat*) je isto kot za ladjo. Noe je zgradil ladjo, da je po njej rešil živali in človeštvo. Tudi Mojzes je bil rešen iz vode, kar pomeni njegovo ime. Kdor je osvobojen smrti, more postati rešitelj drugim. Neprestano se moramo boriti s teminami, odtujitvami in smrtjo, da bi mogli zaživeti polno, osvobodeno življenje, kar je v krščanstvu kultura krsta. Mojzes je v izraelski zgodovini tisti mož, ki je sodeloval z Bogom, čeprav se je kregal z njim, dvomil, se otepal svojega poslanstva, ga je vendar sprejel in izpolnil. Moral je izstopiti iz vrste, iz varne anonimnosti pustinje in iti pred faraona, posredovati za ljudstvo in ga odločno izpeljati v svobodo. Na tej poti je videl velike čudeže in potem hodil z ljudstvom po puščavi od oaze do oaze, dokler niso drugi prevzeli tega vodstva. Če preberemo Mojzesovo ime z druge strani, dobimo ime Boga. Mojzes je delal in živel v imenu Boga. Bil je njegov poslanec, po njem je Bog govoril, (3 Mz 12,8) dihal je njegovo Besedo osvoboditve v času, ko se je zdelo že vse izgubljeno in da je Bog oddaljen. **Živeti poslanstvo preroka** Mojzes je imel enkratno poslanstvo v zgodovini odrešenja, podobno ga ima tudi vsak človek. Ob Mojzesovi izkušnji moremo pogledati na svoje življenje in delo, ki ga opravljamo. Živimo v času kulture smrti in uživanja. Na mnogih ravneh pristajamo na smrt, ne le pri zakonih, ki podpirajo prekinjanje nezaželenih nosečnosti. Sicer se imamo za solidarne, vendar ljudi, ki jih ne želimo, ker so drugačni in obremenjujoči, puščamo daleč stran za ograjami naše komodnosti in ne želimo, da bi motili naše grenko sladko uživanje. Mojzesa je ohranila pri življenju njegova mati, varovala ga je sestra, faraonova hči ga je vzela k sebi na dvor in ga pripravila za veliko poslanstvo. Tako kot Mojzes smo dolžniki mnogim, ki so nas pospremili v življenje in nam stali ob strani, da smo odrasli in začeli delovati. Te zgodovinske poti so zanimive in poučne, kažejo na sodelovanje z Bogom, ki ni pozabil na človeštvo. Ko se zdi, da vera nima več moči in Jezus ni odrešenik, da krščanska vera ne vodi v svobodno prihodnost, nas spodbuja izkušnja ljudi iz zgodovine odrešenja, da gremo naprej proti Rdečemu morju in po čudežu prehoda v puščavo, da bi se prečistili v določenem obdobju za novo življenje v domovini. Vsak, ki stopi iz vrste in spregovori, mora računati na nasprotovanje in zasmehovanje, vendar drugače ne gre naprej. Mojzes je bil človek globoke vere in verske izkušnje, pogovarjal se je z Bogom in z njim oblikoval svoje predloge rešitve. Ob tem pa se je tudi kregal in boril. Morda je bil v veri bolj trden in močan oče Abraham, vendar je bila Mojzesova vera kljub temu trdna in dejavna. Prav zato je tako blizu sodobnemu človeku, ki se krega, bori, išče. Pri tem pa mu manjka izročitve. Mojzes je bil kljub šibkosti pogumen, mehak in vztrajen, da je šel naprej tudi tam, kjer po človeški pameti ni bilo rešitve. Upanje ni zelena pot, kjer vse gladko teče, ampak neprestana hoja, ki jo Gospod podpira. On tudi postavlja cilj. Karl Rahner pravi, da je pogum tesno povezan z vero v Boga kot Drugega. Človek je poklican, da svobodno zaupa drugi svobodi in je ne sprejme kot nekaj nevarnega, ampak kot tisto, kar rešuje. Po drugem smo rešeni, sami smo izgubljeni. Vera je povabilo k premiku, izhodu, k tveganju. Nedejavna vera se zasedi in obnemore. Le v odprtosti za izhod moremo zaupati Gospodu, da nas bo peljal v življenje in nam stal ob strani. Veliko ljudi se nam bo pridružilo, ker življenje ne more zaostati. V veri moramo živeti dve dejanji zaupanja: sebi in Njemu, ki nam prihaja naproti. Človek, ki pomaga Bogu v sebi, se odpre tudi njegovi pomoči. Tako more postati njegov pomočnik pri osvoboditvi in obujanju življenja.

Primož Krečič

Odmev na tri prispevke g. Andreja Vončine v našem tedniku

S kot Sekularizacija! Kako je s tem?

Objavljamo dopis gospoda Alda Jovana, v katerem avtor dopolnjuje tri prispevke našega cenjenega sodelavca g. Andreja Vončine o sekularizaciji. V zapisu avtor želi podati objektivnejšo osvetlitev problema sekularizacije.

V miselno nekoliko preskakujočem diskurzu nas Andrej Vončina (A. V.) v svojih treh prispevkih, objavljenih v Novem glasu 10. maja, 17. maja in 2. junija, vodi okoli zanj nekakšne idejne "vrole kaše", ki je v svetu in tudi med nami pridobila ime "sekularizacija". Navedel je tudi pomene te besede, ko se je beseda "sekularizacija" uporabljala v določenih ožjih okvirih; kot oznaka za začasen izstop iz redovniškega življenja oz. za vračanje cerkvene lastnine v lastništvo "sveta". Danes "sekularizacija" razumemo mnogo širše: kot proces, sestavljen iz več tokov, ki se nam v dinamikah življenja človeštva kaže vedno bolj kot nekaj univerzalen proces, povezan z religijami oz. z ideologijami. Prav ste prebrali; sekularizacija ne zadeva samo religij, temveč tudi ideologije. Oboje so pravzaprav istega reda.

Skušal bom odgovoriti na njegova izvajanja o sekularizaciji, ker menim, da je v zmoti glede nje. Njegove neposredne navedbe bom pisal ležeče. Kaj je pravzaprav "sekularizacija"? Pomene, ki jih je beseda sekularizacija dandanes pridobila, ne moremo izvajati samo iz pomena besede "saecularis" v smislu sveta oz. posvetnega, temveč tudi v pomenu veka, to je daljše dobe, za katero so stari latinci prav tako uporabljali besedo "saeculum". Saj se še spomnimo "saecula saeculorum", s pomenom "na veke, vekov". Poenostavljeno rečeno: "Ni samo svet naredil 'svete' reči posvetne, tudi čas jih je spremenil". Seveda ne čas in svet sam po sebi, temveč v svetu in času delujoči človek.

Andrej Vončina v svojih prispevkih ne pojasni bistva procesa sekularizacije, temveč skuša ta proces ideološko/religijsko diskvalificirati. Navaja npr.: "Do definicije našega procesa (sekularizacije - m. o.) pridemo postopno. Če je komu vseh ali ne, je treba dejati, da je sekularizacija zlasti in predvsem svojevrstna vojna, in sicer revolucionarna, zato pa tudi podtalna ali pritlehna. Vsebuje seveda tudi t. i. propagando, a je ta le vrh ledene gore..."

S sekularizacijo poveže laičnost oz., kot se izrazi: mit "laičnosti". "Laičnost" je po njegovem koncept, ki je nastopil, kot posledica sekularizacijskega procesa, saj je vedno tako, da revolucionarji pravo "orožje", (ki ni nujno le vojaško, v smislu pušk, bomb in raket) uporabijo šele potem, ko so gotovi svoje zmage. Zanimivo!? Očetje II. Vatikanskega koncila v Dogmatični konstituciji o Cerkvi (Lumen gentium - C) v 4. poglavju s povsem drugačnim spoštovanjem govorijo o laikih v Cerkvi. Ali smo prišli v čas, ko odnos, do laikov v Cerkvi oz. družbi, lahko opredelimo kar osebno voluntaristično?

Moti ga tudi "dialog". V svojem 2. prispevku (Novi glas 17. maja 2018) navede: "...Če torej pogledamo sredstvo razprave, potem je tisto, kar je pomembno, to, da se razpravlja. Tu je pomembna ključna beseda novega jezika, ki je "dialog". Važno je torej "imeti dialog", "biti v dialogu"... Jasno,

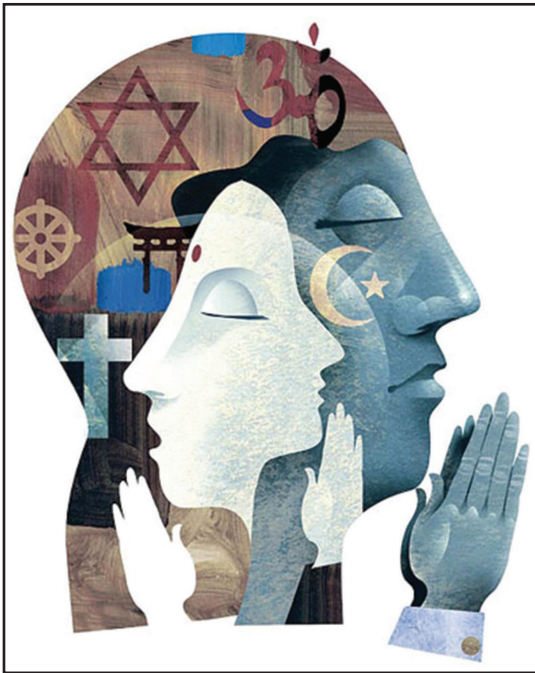
da niso važne vsebina, resnica, resničnost, temveč le še "dialog". Namen ni priti do nečesa, do nekega cilja, temveč samo to, da se ima "dialog". Ta brezciljnost je pa še ena vsebina sekularizacije, ki že kaže na njeno definicijo, torej, kaj sekularizacija je". In nadaljuje: "Sekularizacija je pomik določene družbe iz takšne, ki je tesno poistovetena z verskim pogledom na svet in človeka ter goji tovrstne vrednote, ki jih jemlje za del lastnega bistva, do tega, da za svoje sprejme nereligiozne ali celo proti verske vrednote in posvetne (sekularne) institucije. Na kratko - središče ni več Bog, temveč svet".

Rektor Doma katoliške prosvete v Tinjah na Koroškem g. Jože Kopeinig izdaja informativno revijo Dialog in poudarja pomen dialoga. V vsakem občestvu, verjetno še posebno v verskem, je dialog nujno potreben. Seveda moramo biti sposobni dialoga in tudi od nas je odvisno, ali smo v dialogu uspešni.

O zgoraj citiranem odstavku, v katerem Andrej Vončina vsebinsko opredeli sekularizacijo, pa je potrebno nekaj več reči. Sekularizacija nikakor ni proces, značilen za obdobje po II. svetovni vojni, kot meni A. V., ali, da bi bil Martin Luther nekakšen oče sekularizma, kot A. V. razume francoskega katoliškega misleca Jaques Maritaina. Sekularizacija je z religijami/ideologijami vedno povezan proces! Vsaj dva glavna toka tega procesa lahko spremljamo v zgodovini religij/ideologij. Sicer sta med seboj povezana, a obenem dokaj avtonomna. Na eni strani gre za trdnost (religijsko/ideoloških) verovanj oz. religijskih prepričanj pripadnikov religijskih oz. ideoloških skupnosti, ki se v procesu sekularizacije manjša in izgublja.

Danes iz poznavanja zakonitosti življenja človeštva vemo, da so religije kot prvotne ideologije človeških rodov oz. človeških skupnosti izraz bioloških sil znotraj edinic človeške vrste, kar so rodovi oz. druge osnovne skupnosti. Če rečemo sodobnejše, religije so izraz rodovne oz. skupnostne "biti" v funkciji preživetja, ohranjanja identitete ipd. Seveda je moč rodovne "biti", iz katere izhajata potrebna "agresivnost" in sposobnost preživetja, ohranitve identitete in temeljne neodvisnosti, ob soočenju z drugimi rodovi/skupnostmi, kot nas uči zgodovina, relativna, četudi je to, namreč, preživetje, ohranitev identitete in podobno, za pripadnike rodu/skupnosti "absolutum". Zato taka močna vezanost na verovanja/prepričanja rodu/skupnosti. Vendar, kot rečeno, moč verovanj in iz njih izhajajočega etosa je relativna, omejena. V največji meri je odvisna od moči rodu/skupnosti, seveda tudi od medrodovnih/medskupnostnih povezav. To nam kaže zgodovina. Narodi/ ljudstva, ki so bili s strani močnejših rodov/skupnosti npr. pokristjanjeni ali islamizirani, so se uklonili moči teh, ki so jih pokristjanjevali oz. islamizirali. Začel se je spreminjati njih verovanski odnos do starih, domačih "bogov" in do starih religijskih obredov. Ti zanje niso bili več nekakšen "absolutum", kar so pred tem bili. Postavi se vprašanje: "Kakšen verovanski odnos so ta ljudstva vzpostavila do novih 'bogov', do novih obredov in religijskih institucij"? Nedvomno smo,

glede na tako dinamiko, zamenjavo starih verovanj z novimi, že imeli opraviti z določeno vrsto sekularizacije. Grkom npr., ki so imeli zelo izdelan religijski sistem, se je pod prevlado Rima pa tudi dokaj agresivnega krščanstva njih religijski sistem sesul. Vemo, da so formalno postali pravoslavci. Toda, kakšno religioznost, predvsem v smislu, kakšne religijske postavke (dogme) so sprejeli

in kakšne opustili? So intimno vzpostavili? Nekaj podobnega se je dogajalo še marsikateremu narodu in ljudstvu. Taka množična prekrščevanja so s stališča avtentične religioznosti zelo vprašljiva zadeva. Je pa to res, bolj kot ne, preteklost.

Novodoben upad religijskih verovanj v modernem svetu pa ni povezan z, recimo temu, "religiocidnim" delovanjem, predvsem monoteističnih religij, ene proti drugi, kot je šlo pri spreobračanju narodov in ljudstev, temveč za to, da je razvoj družbe, ki jo imenujemo modernizacija, zagotovil človeku več zaščite, varnosti ipd., da posameznik ni več tako osebno vpet in odvisen od rodu/skupnosti, ki mu že kot, četudi pasivnemu, državljanu vse to zagotavlja. Boga religije, kot mu je bil predstavljen in oznanjan s strani duhovniških institucij teh religij, ni več doživljal kot nujno potrebnega, saj se je doživljal v tem svetu varnega in zaščitene. Ta vidik naj bi izpostavljali v svoji knjigi "A Secular Age" (Sekularna doba), izd. 2009, ameriški filozof in sociolog Charles Taylor, kot razberem iz internetne predstavitev njegove knjige. Taylor naj bi videl današnjo sekularizacijo, povezano predvsem s sodobnim družbenim in osebnim življenjem in ne kot posledico prosvetljenstva in ne kot posledico analize religije po prosvetljencih in njih naslednikih. Taylor vidi, obravnava namreč predvsem ameriško družbo, ta problem, kot sociološki in povezan s spremembo mentalitete najprej protestantskega vernika, ki se doživlja v odnosu do sveta in Boga, recimo temu, bolj suvereno.

Nedvomno pa obstaja tudi drugi tok sekularizacije, ki je povezan z razumskimi uvidi o naravi religij, o oblikovanju podob Bogov religij. In v tej zvezi tudi o verodostojnosti oz. o resničnosti takih verovanj oz. prepričanj. Nič ne bo pomagalo zaničevanje takih iskalcev Boga in "božjega", kot je bil npr. protestantski teolog Rudolf Bultmann, po mnenju mnogih, eden najboljših poznavalcev

evangelijev, ki je v evangelijih videl predvsem človeško besedo o Bogu.

Ni potrebno citirati tujih avtorjev. Pokojni, vrhunski slovenski teolog, dr. Vladimir Truhlar, ki se je zelo prizadeval za uveljavitev duha in besede II. Vatikanskega cerkvenega zbora v slovenski Cerkvi, je v svoji knjigi "Katolicizem v poglobitvenem procesu" (izd. Mohorjeva družba-Celje 1971 v svoji redni zbirki) v 49. pogl. "Sekularizacija sveta" takole opredeljeval sekularizacijo. Zaradi nekaterih njegovih poudarkov ga malo več citiram (tudi njega v poševni pisavi): Z desakralizacijo je v zvezi sekularizacija. V njej gre za proces, v katerem so človeška naziranja, navade, nravi, družbene oblike, stvari in osebe trgajo iz opredeljene in zasege po religiji, po veri. Izid tega procesa je nevezanost, samostojnost, doraslost sveta v odnosu do religije.

V Novi zavezi med svetnimi in ustrežajočimi verskimi območji (veda - vera, država - Cerkev, to stranstvo - onstranstvo kot človekov cilj) ni kakšne prevlade drugega nad drugim ali izrinjanja drugega po drugem; verska območja so nekaj čisto drugega kot svetna in ne morejo stopiti na mesto svetnih. Od patristike (od časa pisanja cerkvenih očetov) do novega veka pa se verska dejanstva bore za prevlado nad svetni-

mi in jih včasih skoraj popolnoma vsrkajo, použijejo: vera po takem umevanju vključuje in hkrati presega vso vedo, filozofija more biti kvečjemu 'dekla teologije'; Cerkev je del "božje države" (civitas Dei) in zato nadrejena 'zemeljski državi', ki more biti božji le za »sveten meč«; človekov cilj je v samoodtrganju od sveta in v izključni naravnosti na onstranstvo. Proti takemu gledanju že od začetka ni manjkalo ugovorov; a do pravega procesa sekularizacije je prišlo šele v novem veku, ko so se prirodne znanosti vse bolj izpopolnile, svojo dejavnost vse bolj razširile, vse več področij in vprašanj osvetlile ter pri tem ustvarile vtis, da so izjave vere za umevanja sveta odveč, če ne zgrešene (kot v primeru Galileja in drugih). Podobno se tudi človekova izključna naravnost na onstranstvo izkazala za držo brez prodorne moči v reševanju raznih tostranskih nalog, kjer so pa - nasprotno - neverske, tostranske naravnave pokazale večjo učinkovitost in bolj prepričale ljudi.

Da ima svet svojo avtonomijo, da morajo vere, Cerkev, krščanska etika to avtonomijo priznavati, je II. Vatikanski cerkveni zbor izrecno potrdil ...

Bom citiral še enega slovenskega avtorja. Naš filozof Martin Breclj je na Dragi I. 2002 poglobljeno govoril o odnosu med religijo, modernizacijo, sekularizacijo; naj tu za osvetlitev sekularizacije citiram še njegovo mnenje:

"Lahko bi se vprašali, ali sta krščanstvo in sploh vernost nujno v konfliktu z modernizacijo. Mislim, da ne. Modernizacija ni vnaprej nasprotna verskim in drugim svetovnim nazorom, nasprotno. Bolj je človek razvit, večje znanje zahteva in ob tem v večji meri potrebuje tudi odgovore na temeljna vprašanja o izvoru, naravi in smislu stvari ter s tem o lastni identiteti. Res pa modernizacija terja, da verski in sploh svetovni nazori sprejemajo načelo svobodnega in enakopravnega medsebojnega soočanja, da so

strpni in 'razumni', kot bi dejal Rawls (Rawls 1996, 48-66, Rawl 2001, 198-233). To je srž sekularizacije. Po drugi strani pa tudi ni videti razloga, zakaj bi verski in drugi svetovni nazori ne mogli sprejemati svobodnega in enakopravnega medsebojnega soočenja, zakaj bi morali biti nujno nestrpni, dogmatski. Na tej osnovi se strinjam s Huntingtonom, ko pravi, da modernizacija ne more 'ipso facto' sovpadati z uveljavljanjem procesa sekularizacije krščanskih civilizacij, pa tudi, ko pravi, da modernizacija na daljši rok razpira verstvom nove možnosti (Huntington 2002, 109-142). Toda za razliko od ameriškega politologa mislim, da modernizacija ne sprejema vseh verstev oziroma vseh njihovih pojavnih oblik, pač pa le tiste, ki so 'razumne', ki tako rekoč izdelajo na zrelostnem izpitu sekularizacije". (Zbornik DRAGE 2002,142).

V zvezi s sekularizacijo je potrebno omeniti tudi dandanašnje religijsko/ideološko govorjenje o "relativizmu", celo o "diktaturi relativizma". Beseda relativizem kot oznaka deluje diskvalifikatorno in je temeljna poanta uporabe te oznake nekako apriorno ideološko diskvalificiranje označenega. Problematično pa je, da se uporablja oznaka relativizem - ne samo za moralno-etično popustljivost, t. j. za odstopanje od temeljnih pravil obnašanja v odnosu do sveta in do ljudi, kar je dejansko hud problem sodobne družbe, temveč se beseda relativizem uporablja diskvalifikatorno tudi za označevanje procesov sekularizacije, ki tečejo, kot smo rekli, zgodovinsko - vekovito v smislu zmanjševanja proklamirane "absolutnosti" religijsko-ideoloških postavk oz. v smislu zgodovinske preobrazbe "absolutnega" v religijah/ideologijah. Sekularizacija tu dejansko deluje v smislu relativizacije tistega proklamiranega "božjega" v religijah, ki je v resnici človeško. Sekularizacija v tem primeru dejansko čisti človekov religiozni odnos do Boga!

Aldo Jovan

Škofijska karitas Koper

Delovni tabor Streha nad glavo v Bosni

Od nedelje, 29. julija, do sobote, 4. avgusta, bo v vasi Priječani v Bosni potekal delovni tabor *Streha nad glavo*. Mojmstri in dijaki Škofijske gimnazije Vipava bodo ob pomoči predstavnikov

Škofijske karitas Banja Luka pomagali dograditi hišo družini, ki jo je poleg revščine doletela še nesreča. Najprej je bilo dogovorjeno, da bodo pomagali pri urejanju doma dvema starejšima moškima, vendar se je pojavila nova, hujša stiska. Oče je namreč ostal sam s petimi majhnimi otroki. Pred dvema mesecema je 33-letna mama umrla zaradi infarkta, najmlajši otrok ima 6 mesecev, najstarejša hčerka pa 11 let. Oče je bil občasno zaposlen, vendar je zdaj zaradi otrok doma. Hiša je v slabem stanju, socialna služba mu je naročila, da zgradi vsaj še eno sobo, drugače mu bodo vzeli otroke. Škofijska karitas Koper je iz zbranih sredstev v postni akciji *Ne pozabimo* že nakazala 8.000 evrov za

nakup materiala, Škofijska karitas Banja Luka je gradnjo že začela, tako da bodo v tem tednu prostovoljci postavili prizidek pod streho.

Škofijska karitas Koper je še iz

časov vojne v Bosni pobratena s Škofijsko karitas Banja Luka. Vsakoletna vseslovenska postna akcija *Ne pozabimo* je namenjena

pomoči najbolj ogroženim družinam v jugovzhodni Evropi, za Škofijsko karitas Koper so to družine, ki jih predlaga Banja-luška karitas. Z zbranimi sredstvi vsako leto nabavijo potrebni ma-

terial, s katerim dijaki Škofijske gimnazije Vipava in mojmstri - prostovoljci pomagajo izbrani družini. Od leta 2001 je 28 družin na tak način dobilo skromno streho nad glavo. Poleg tega je v program *Posvojitev na razdaljo* vključenih 55 banjaluških otrok, kar pomeni, da družine, skupine ali posamezniki darujejo za otroka po 25 evrov mesečno.

Hvaležnost družin je velika, vendar cilj delovnega tabora mladih ni le pomoč, temveč tudi izkušnja stisk in problemov ljudi iz drugega kulturnega prostora. Delovni tabor *Streha nad glavo* je letos osemnajsti, v vseh letih se ga je udeležilo več kot 200 prostovoljcev.

Vodja tabora in kontaktna oseba je kaplan Škofijske gimnazije Vipava mag. Primož Erjavec, gsm 031 800 160.

Oliver Dragojević (1947-2018)

Poslednje slovo legende dalmatinske pesmi

V nedeljo, 29. julija 2018, nas je zgodaj zjutraj prizadela vest o smrti hrvaškega pevc Oliverja Dragojevića, ki smo ga Slovenci imeli za svojega. V našem prostoru je nastopil velikokrat, tako na Goriškem kot na Tržaškem. Oliver Dragojević je bil iz Vele Luke na otoku Korčula, kjer je preživel otroštvo. V Splitu je obiskoval glasbeno šolo, najprej se je učil klavir, nato klarinet in kitaro. Prve vidnejše uspehe je požel že leta 1963 kot pevec in klavirist splitske skupine Batali. Na tekmovanju hrvaških ljubiteljskih pevcev je zmagal z izvedbo pesmi *Yesterday*. Festivalski debi je imel v Splitu leta 1967, na katerem ni imel večjega uspeha. Med letoma 1967 in 1972 je nato igral po zahodnoevropskih klubih, krajši čas je sodeloval z Dubrovniškimi trubadurji, s splitsko skupino More, poleti leta 1974 pa se je ponovno pridružil skupini Batali. Od

takrat je prejel številne najprestižnejše festivalske in diskografske nagrade, veliko hrvaških glasbenih nagrad porin in državno nagrado Reda Danice hrvatske. Njegova glasba je bila sprva močno pod vplivom dalmatinske folklore, v 90. letih prejšnjega stoletja pa je nekoliko opustil dalmatinski melos in se usmeril v globalne glasbene težnje. Posnel je številne studijske albume in plošče v živo. S svojim glasom, interpretacijami in emocijami se je dotaknil številnih generacij. Od leta 1974 je bil poročen z Vesno Dragojević. Imel je tri sinove, Davorja, Damirja in Dina. Ena od njegovih velikih ljubezni je bilo tudi morje, ki mu je ostal zvest vse življenje, dejansko se to odraža v vseh njegovih pesmih.

Oliver Dragojević je v 71. letu starosti ob 5. uri v nedeljo zjutraj umrl v splitski bolnišnici, leto po tem, ko so

mu diagnosticirali raka na pljučih. Pri založbi Croatia Records je ob Dragojevićevem 70. rojstnem dnevu izšel album *Dueti*. Vanj je bilo vključenih 17 njegovih uspešnih sodelovanj, med njimi letošnja uspešnica *Ako voliš ovu ženu*, ki jo je posnel z Željkom Bebekom, ter skladbi *Nije htjela* s Kemalom Montenom in *U ljubav vjere nemam* z Gibonnijem. Prvi večji uspeh je Oliver Dragojević doživel na slovitem Splitskem festivalu leta 1974, ko

je prejel prvo nagrado občinstva s skladbo *Ča će mi Copacabana*. Že naslednje leto je v Splitu nastopil s pesmijo *Galeb i ja* skladatelja Zdenka Runjića. Šanson je postal njegov zaščitni znak, sodelovanje z Runjićem pa eden najbolj prepoznavnih tandemov na hrvaški glasbeni sceni. Med največje uspešnice se uvrščajo *Skalinada*, *Malinkonija*, *Oprosti mi, pape*, *Vjeruj u ljubav*, *Piva klapa ispo' volta*, *Nadalina* in *Karoca*.

Dupini v Sloveniji in pri nas po razpadu Jugoslavije nastopal predvsem zaradi denarja, drugod namreč niso redno plačevali, a prav tako je res, da je sam večkrat izjavil, da se je zelo navezal na Slovence; na novogoriško glasbeno sceno ga je pri nas vabila direktorica Kulturnega doma Pavla Jarc, k nam v Gorico pa ravnatelj Kulturnega doma Igor Komel, ki se je z njim tudi spoprijateljil. V goriškem Kulturnem domu je

imel vedno nabito polno dvorano, s svojimi pesmimi je nagovarjal vse generacije, dejansko lahko rečemo, da je najbolj utelešal tisto, čemur pravimo dalmatinski melos, pa čeprav je sam zrastel s soul glasbo. Bil je strasten oboževalec Toma Jonesa. Če ste imeli srečo in ste kdaj prisostvovali njegovemu koncertu, kateremu je dodal še kak bis in tris, je ponavadi zaigral s skupino tudi kakšno staro pesem, pri kateri je prišla od izraza njegova ljubezen do soul glasbe, Stevieja Wonderja, starih

mojstrov soul glasbe in rock and rolla.

Oliver Dragojević je s svojo glasbo nagovarjal vse narode nekdanje Jugoslavije, to mu je uspelo tudi po razpadu države, še najbolj pa je bilo to vidno tudi med zadnjo vojno v Jugoslaviji, ko so se narodi vojskovali, njegova glasba pa je nagovarjala vse in jih še vedno. Njegova glasba, pa naj gre za pesem *Moj lipi andjele* ali pesem *Piva klapa ispo' volta*, nagovarja predvsem željo v

vsakem človeku, da bi ob morju zasanjal, da bi se ob morju povezal s predniki in tudi za vedno nekam odšel, je kot morje, ob katerem se zaveš lastne minljivosti in večnosti obenem.

Niti ene pesmi ni zapel Oliver, da ne bi bilo v njej kančka melanholije, tiste, ki nas dela boljše, človeške, tople, tudi ranljive, a predvsem resnične ljudi.

Bil je rojen glasbenik, pri nas bi mu stari ljudje rekli "pravi godec", saj ni bilo instrumenta, ki ga ne bi zaigral, čeprav je najraje sedel za klavir in vzel v roke kitaro, njegov božanski glas pa je bil tisti, ki je postal njegov prepoznavni znak. Ko je sam postal samo eden izmed mnogih pevcev v vokalnem sestavu, je znal pokazati, kako se sam zaveda, da je samo nadaljevalec bogate dalmatinske tradicije petja; tudi zato je večkrat s svojo skupino Dupini pel "a capella", brez spremljave, ponavadi stare ljudske, ribiške in mornarske pesmi, a ne samo.

Bil je tudi pevec, ki se je razdajal, dobesedno, ženo je imel raj, večkrat je v šali dejal, da je pevecem lepo, da pa nastradajo žene, ker so pevci vedno zdoma. Nastopal je povsod po svetu, imel odmevne koncerte na vseh celinah, izdal je ogromno plošč. Vsak ljubitelj njegovih pesmi ima poseben odnos do kakšne njegove pesmi, kar pove o Oliverju največ.

Naj zdaj zapoje angelom, naj mu Bog da pravično plačilo za vse lepo, krasno, dobro, ki nam ga je s svojo glasbo delil! In večna Luč naj mu sveti!

Jurij Paljč

Z 2. strani

Nekaj misli o ...

Berem v časopisju, žal tudi slovenskem, vse mogoče stvari o svetišču na Vejni. Resnične, izmišljene, celo lažnive stvari. Meni se zdi to smešno početje. Zato bom v nekaj stavkih nanizal nekaj svojih misli in nekaj svojih pogledov na svetišče na Vejni. Pri tem bi želel le, da bi mi prisluhnili slovenski tržaški verniki, pa tudi Slovenci iz vse naše dežele, iz Slovenije, Avstrije in od drugod, pa tudi naš vikar za slovenske vernike tržaške škofije, msgr. Tone Bedenčič.

Prvič. Svetišče na Vejni je danes znano ne samo pri nas, ampak tudi v Sloveniji, v notranjosti Italije, v Avstriji in po vsej Evropi. O tem pričajo številni avtobusi, ki tam parkirajo, pa posamezni romarji in turisti, ki sem prihajajo ne samo s svojimi avtomobili, ampak tudi peš. Vejna je tudi velika turistična privlačnost, saj je od tam prelep razgled na ves Tržaški zaliv, na vso našo kraško planoto, na Karnijske in Julijske Alpe z močnim Triglavom v ozadju. Drugič.

Po zaslugi svetniškega kandidata msgr. Jakoba Ukmarja svetišče ni dobilo tistega političnega tona, ki so si ga nekateri hudo želeli. Danes ima svetišče na Vejni pečat mednarodne duhovne razsežnosti in tako je prav! Danes je evropska stvarnost drugačna od včerajšnje, povojne stvarnosti. Tragičnih dogodkov, ki jih je s seboj prinesla druga svetovna vojna, je mnogo. Je huda kalvarija, ki je prizadela vse narode, države in jezike na tem koščku sveta.

Tretjič. Slovenci, tu mislim predvsem na tržaške Slovence, saj gre za tržaško škofijo, imamo v svetišču svoj stranski oltar, ki je posvečen svetima bratoma Cirilu in Metodu. Podobi slovan-

skih apostolov je v mozaiku ustvaril naš veliki umetnik Tone Kralj. Spominjam se, kako so se meni znani tržaški duhovniki trudili, da je do tega prišlo, in prav je, da tu omenim naše pokojne duhovnike Marjana Živca, Lojzeta Škerla, Stanka Janežiča, Angela Kosmača, Dušana Jakomina, ki so si prizadevali, da se tržaški slovenski verniki na god Cirila in Metoda srečamo na Vejni. Danes nadaljuje njihovo delo Jože Markuža, ki je letos julija o tej zgodovini skupaj z gospo Magdo Bukavec uvodoma spregovoril v samem svetišču, in to pred slovesno mašo, ki jo je daroval letošnji slovenski novomašnik Tomaž Kunaver skupaj z zlatomašnikom msgr. Renatom Podbersičem in Francem Pohajčem. Četrtič.

Ko bodo (bomo) prihodnje leto praznovali šestdesetletnico zgraditve svetišča, je prav, da smo pri tem dogodku aktivno prisotni tudi tržaški in drugi Slovenci, ki živimo na tem koščku sveta, saj je bilo svetišče zgrajeno na slovenski (juserski) zemlji in je prav, da pokažemo svojo zvestobo vrednotam, v katere, kljub vsemu, še vedno verjamemo. Zato bi si upal predlagati onim, ki so za to pristojni, da bi na stranskem oltarju, ki je posvečen svetima bratoma, postavili tudi marmornato ploščo v čast našemu blaženemu Antonu Martinu Slomšku, ob njem pa podobo svetniškega kandidata msgr. Jakoba Ukmarja. Ob stranskem oltarju je tudi slovenska zastava (menda edina v vseh naših "zamejskih" cerkvah) in bi bil tako ta prostor tudi v prihodnje kraj naših snidenj, pa ne samo enkrat na leto, kraj verskih slovesnosti, slovenske besede in pesmi, saj je bilo to svetišče pred skoro šestdesetimi leti konec koncev zgrajeno na naši zemlji, slovenski zemlji.

Izšla je Knjiga o Pavlu Kunaverju - sivem volku

Življenje je poklonil raziskovanju in varstvu narave

Pri Mladinski knjigi je v zbirki Spomini in izpovedi izšla knjiga z naslovom Pavel Kunaver – sivi volk, o njegovi vsestranski osebnosti. Sin Jurij Kunaver je z njo obudil njegovega vzgojnega duha, ki ga v slovenskem javnem izobraževalnem sistemu, ob 30-letnici smrti legendarnega vzgojitelja, močno primanjkuje, zlasti krščanskega.

Imel je karizmo navduševanja mladine in odraslih

Legendarni profesor Pavel Kunaver (1889–1988) predstavlja, obenem, začetek navduševanja mladine na področju sodobnega skavtstva, jamarstva, astronomije, publicistike na Slovenskem v minulem stoletju. Avtor knjige je njegov sin Jurij Kunaver, kateremu je bil oče velik vzornik. Prof. dr. Jurij Kunaver (1933) je univerzitetni profesor v pokoju, doktor geomorfoloških znanosti, ki je svoje študente navdušil za jamarstvo in planinstvo. Bil je tudi član 4. jugoslovanske himalajske alpinistične odprave na Makalu leta 1972 in avtor številnih učbenikov geografije ter strokovnih in poljudnoznanstvenih del.

Od Triglava z Abramom k Trentarskim vodnikom, na Jalovec, Trbiž ...

Od 10. do 16. avgusta 1907 se je prvič srečal s "Trentarjem", župnikom Josipom Abramom, ter trentarskima vodnikoma Moto in Špikom, ko se je podal od Triglava čez Trento na Jalovec in čez Predel do Trbiža. Takole je zapisal: "Obiskavši Peričnik, nas je vročega popoldneva sprejel Aljažev dom, Knafelca, Ivana in mene. Od tu smo prijazno kimali Triglavu v poz-

drav". A Triglav mu tokrat ni bil naklonjen ... Na Kredarici so čakali lepega vremena do popoldneva: "Popoldne nas ni vzdržalo v koči in Ivan, V. ter jaz smo šli v dežju na vrh Triglava, kjer smo dobili

Jurij Kunaver na predstavitvi knjige

dva Nemca. Otožen sem sedel na sivi pleši našega očaka, ki me je prišedšega od daleč, tako nemilostljivo sprejel. Količkokrat sem gledal od doma nanj in si želel zopet priti na ta Slovincem nekako božanstveni vrh, ki kraljuje vsej Sloveniji. /... / Pozno zvečer je prišel iz Bohinja g. Abram in z njim smo se zmenili, da jo udarimo po maši drugi dan skupaj v Trento ...

G. Abram se je imenoval za našega vodnika po Kugyjevi poti. Po peščenih polcih južne stene glavnega masiva Triglavovega se vije ta pot in se nekoliko nad velikim kotlom, pokritim s snegom in prodrom, obrne k tretji glavi Triglava na desno. /... / G. Abram me je zbudil iz zamaknjenja in nas peljal čez Komar in Mesnič po drzno padajočih stenah proti Zad-

njici. Vsem je krasni razgled in prijetno plezanje podelilo izborna voljo in vrisk je sledil vrisku in harmonični ko-o-op je stoterno odmeval od gladkih sten. In kaj tudi ne! Saj je bilo srce polno veselja pri pogledu na krasno divjo Trento ali na vedno višje stoječe čuva je Slovenije! /... / Končno smo dospeli s sten čez prod na krasne planinske pašnike, ki so se menjavali s temnimi gozdi. Velediven pogled nazaj nas je mnogokrat ustavil in oko se ni moglo ločiti od teh krasnih gor. Pri Krajcarici smo se kajpada pohladili z mrzlo vodo in prišli ob vedno naraščajoči Zadnjici mimo malih, revnih koč trentarskih do Cudra v Logu. Ker se v Trenti ni ravno bati tatov, smo zmetali naše "tovore" (ki niso bili ravno lahki, kar so pričale otekle rame, moje in Ivanove, kajti dijak, ki mora groše po kotih ogromne mošnje iskati, mora v nahrbtniku vsak prazen prostor izpolniti) v kot med drva. G. Abram je šel obiskat svoje Trentarje, mi pa zobe plombirat, namreč v zreblih. Cuder nam je moral prnesti vse čevljarско orodje in kladiva so zapela. /... / Sonce je zlatilo gorske vrhove, ko je tu v dolini že začel nastajati mrak. Dolgo sem ležal skoraj nepremično in opazoval krasni prizor. Slednjič so začeli gasneti nebotični kolosi in le še glava Triglava se je svetila nad z vijoličasto prosojno meglo obdano Zadnjico kakor žareča kroga in se jasno odbijala od modrega neba. /... /

Opojen krasote sem šel zopet k tovarišema, kjer se je nabrala precejšnja družba. G. Abram je pripeljal trentarskega župnika, pridružila pa sta se še vodnika Mota in Špik. Vsak je vedel kaj povedati in hitro je minil večer v naročju dragih planin. Ko smo se srčno poslovili od g. Abrama, s katerim so nas po srečnem naključju združile gore, žalibog le za kratek čas, nas je kmalu za tem, v mehkelem senu ležeče, zazibalo Sočino žuborenje v sladek sen".

Miran Mihelič

Prihaja jubilejna Kraška ohcet

Številno občinstvo je v četrtek, 26. julija, na domačem borjaču Kraške hiše v Repnu pričakalo odprtje umetniške razstave skupine Gmajna. Skupino ustvarjalcev sestavlja šesterica kraševcev, ki so med seboj izraz različnih kreativnih slogov. "Ustvarjalci so pristni in obenem inovativni. Vsi pa zajemajo navdih iz naše domače kraške

in kljub modernim pristopom še vedno tradicionalna.

Na odprtju je spregovoril tudi Edi Kraus, predsednik Zadruga Naš Kras, ki že pol stoletja neguje dragoceno kraško dediščino. Kraus je povedal, da z veliko vnemo podpira simbiozo med umetnostjo in domačim gospodarstvom. Organizatorji so na dogodek povabili k

zemlje, navad in ljudi", je povedala ena izmed gonilnih sil kraške kulture v Repnu Vesna Guštin.

Razstava je posvečena letošnjemu polstoletnemu jubileju muzeja in Kraške ohceti.

Skupina Gmajna je tokrat razstavila skulpture iz gline in barvane tkanine ustvarjalke Beti Starc, kamnoseške izdelke Jerneja Bortolata, steklene umetnine Robija Goruppija, kraške nakite Saške Ferluga, modne kreacije s starodavnim pridihom stilistke Tjaše Škapin in "žive" grafike Marka Lupinca. Razstavljene umetnine nam dokazujejo, da ostaja kraška dediščina zelo bogata

društva Prosekar, je poudaril, da si zelo prizadevajo, da bi pridobili čim več zapuščenih pašnov, ki bi jih ponovno predali stari namembnosti oziroma vinogradništvu.

Na večeru so z razpoznavnim kraškim prizvokom nastopili člani glasbene skupine Naši fantje Kraškega šopka iz Sežane.

Kljub temu da ni poročnega para, ki predstavlja srž Kraške ohceti, si organizatorji želijo, da bi se tradicija nadaljevala. Zdaj se v Repnu že mrzlično pripravljajo na višek dogodkov, ki bodo konec avgusta.

MAN

Finžgarjev dom na Opčinah

Uspešno izveden oratorij

Po nekaj letih premora je od 23. do 27. julija v Finžgarjevem domu na Opčinah ponovno zaživel oratorij. Na njem se je zbralo 16 otrok, ki so skupaj z vodjo oratorija, duhovnikom Metodm Ogorcem, katehistinjo Marijo Štekar in animatorji spoznavali življenje in delo misijonarja Friderika Barage.

Na pomoč pri organizaciji so priskočili tudi ostali salezijanci.

Oratorij je zelo popularen med župnijskimi skupnostmi v osrednji Sloveniji in zanj vsako leto pripravljajo temo, o kateri govorijo na vseh oratorijih po Sloveniji. Letošnji oratorij je imel geslo *Le eno je potrebno*, vezna nit pa je bila zgodba Baragovega življenja in dela, po katerih so otroci spoznavali tudi različne krščanske vrline. Izvedeli so, kako se je Baraga odločil za duhovniški poklic, in nato za njegovo misijonarsko delo med Indijanci v Kanadi. Z zgodbo, ki so jo v obliki radijske igre pripovedovali animatorji skupaj z otroki, Baragovo življenje pripoveduje dedek Črni volk svojima vnukoma Radoživi ptici in Malemu gromu.

Ker je Friderik Baraga deloval med Indijanci v Kanadi, je bil tudi orato-

rij na temo Indijancev. Zato so otroci na delavnicah izdelovali različne predmete, ki so jih uporabljali tudi Indijanci: izdelali so govorečo palico, s katero so Indijanci določili, kdo lahko kdaj govori (kdor je držal govorečo palico v roki, je bil namreč edini, ki je imel v tistem trenutku pravico, da spregovori), izdelali so

in za biljard ter za različne namizne igre, namestili so tudi trampolin, se igrali z žogami... Poleg tega so tudi animatorji poskrbeli za skupne igre in lov na zaklad.

Za zabavo je bilo poskrbljeno tudi zadnja dva dni oratorija. V četrtek so se odpravili v zabavišni park Acquasplash, kjer so se otroci zabavali v

lovilec sanj, ki so si ga Indijanci postavili nad ležišče in v katerega so se prijele grde sanje, tako da so sanjali samo lepe sanje. Izdelali so poseben inštrument in totem ter svečo.

Med oratorijem so otroci tudi veliko prepevali s kitarami in bobni, na katere so otroci vadili že teden prej, ko so imeli z gospodom Ogorcem glasbene urice.

bazenih in se spuščali po vodnih toboganih, v petek pa so se šli kopat na morje v Sesljan.

Tako so na pozitiven način sklenili zelo uspešen teden, na katerem so se otroci naučili marsikaj novega o krščanstvu, poleg tega pa so gojili različne ročne spretnosti, vse to pa so počeli v dobri družbi.

Urška Petarosa

Tamburaši Starabande iz Hodiš in Škofič v Miljah

Prijateljstvo med koroškimi in istrskimi glasbeniki

Konec junija je bila v gosteh miljske prireditve Benvenuta Estate Tamburaška skupina Starabanda iz Hodiš (Keutschach) na Koroškem. Na vabilo krajevnega zbora Semplici note, ki je sam uvodno nastopil na prekrasni lokaciji Calle Pancera ob starem obzidju, so zaigrali razigrani tamburaši in tamburašice, ki prihajajo iz Hodiš, Škofič, Bilčovsa in Celovca. Lepo je bilo poslušati poskočne in romantične, prešerne in otožne priredbe narodnih in tudi avtorskih skladb, od starih melodij ruskih Romov do dalmatinskih, od slovenskih do hrvaških, od grenko-sladkega kola Gorana Bregovića do sirtakija Mikisa Teodorakisa. Lepo je bilo gledati, kako so elegantni, mladi in zreli, značilni koroški obrazi pod vodstvom dirigenta in kontrabasista, mag. Jörga Er-

rensta, s srčnostjo in sredozemsko radoživostjo podoživljali melos slovanske duše in Balkana. Tovrstna glasba je bila pri nas in v vseh avstro-ogrskih, slo-

vanskih deželah izredno popularna sredi devetnajstega in vse do prvih desetletij prejšnjega stoletja. To dokazuje ničkoliko zgodovinskih fotografij naših društev iz tega časa in je res škoda, da se ta tradicija ne obuja in nadaljuje. Predstavnika društev SPD Zvezda Hodiše in SPD Edinost Škofiče, v okviru katerih delujejo koroški tamburaši,

Magda Errenst in Franci Spitzer, sta nam povedala, da vzdržujejo odlične prijateljske stike s tamburaškim orkestrom Vipavski tamburaši iz Vipave, s kate-

Miljski zbor Semplici, ki ga vodi Giulia Fonzari (foto D. Devetak)

Tamburaška skupina Starabanda (foto D. Devetak)

rim nastopajo na festivalih, namenjenih tej zvrsti. Avstrijske goste sta pozdravila krajevna pobudnika in glasbena navdušenca Giulia Fonzari in Andrea Sfetez. Predstavitve

programa je potekala dvojezično, v italijanščini in nemščini, koroški rojaki pa so pozdravili tudi v slovenščini prisotne Slovence iz Milj in onstran meje. Ob tej priložnosti so podarili dvojezično knjigo Uši Sereinig, "Sveti, sveti, zvezda krasna...", *Geschichte des Slowenischen Kulturvereines ZVEZDA, Zgodovina Slovenskega prosvetnega društva ZVEZDA* (2011) in zgoščenko Tamburaški rendez-

vous, ki so jo posneli leta 2009 Hodiški tamburaši in skupina Tamika Železna kapla, ki skupaj sestavljajo Skupino Starabanda. Naši novi prijatelji Tamburaške skupine - Tamburizzagruppe Starabanda si želijo stikov in še novih gostovanj pri nas: kontakt na oseba je Franz Spitzer, tel. +43 664 2844998, mail contact@starabanda.net, info@starabanda.net.

Davorin Devetak

S 3. strani

Draga, prostor ...

Komunisti so napovedovali, kakšne čistke bodo potem; v resnici pa se v Sloveniji ni zgodilo nič takega. Žal, pa so nekatere plasti oblasti ostale nedotaknjene. Mediji v Sloveniji so ostali pod nadzorom nekdanje nomenklature. Nomenklatura je demokratizacijo doživela na svojih položajih in v dobršni meri nadzira in pogojuje medije, gospodarstvo, finance in šolo. Tudi v slovenskih šolah so programi ostali takšni, kakršni so bili pod socializmom.

V zadnji številki revije Mladika ste objavili članek o strahu v Sloveniji. Kakšni so bili

odzivi, ki ste jih prejeli?

Članek ni naletel na pozitivne odzive. Nekateri so razumeli, nekateri pa ne. Ko sem se pogovarjal z znanci v Sloveniji o teh tematikah, sem opazil, da je ta strah, ki ga je ustvaril režim z nasiljem v 50. in 60. letih prejšnjega stoletja, še vedno prisoten in podzavestno lebdi v slovenski javnosti.

Draga je vedno iskala svobodo duha. Skušala je dati poguma ljudem, da bi si upali povedati to, kar se jim je dogajalo v takratni Sloveniji.

Če preidemo na teme letošnjih predavanj Drage, sem opazil, da boste imeli v

gosteh kar nekaj uglednih gostov. O aktualnih tematikah se bosta pogovarjala Jerebic in Peterle.

Aktualnost je v Sloveniji težka, pozna se socialna kriza, ki spodjeda temelje družbe in družine. Mislim, da je hvalevredno, da smo izbrali to temo in gospoda Jerebica kot nekdanjega voditelja slovenske Karitas in gospoda Peterleta kot evropskega poslanca in utemeljitelja slovenske osamosvojitve, da govorita o tem vprašanju. Jerebic zelo dobro pozna situacijo in je s Karitas prisoten na terenu: ustanavlja domove za matere samohranilke in za potrebne. Janez Evangelist Krek je dal zelo dober zgled, ki je težil k zadružništvu; žal, se Slovenija ni želela opredeliti v tem smislu in se je gospodarsko usmerila

daleč od krščanske solidarnosti.

Med letošnjimi predavatelji bo prisoten tudi pisatelj Aleš Štegar. Verjetno je najnovejši obraz Drage?

Štegarja komaj poznamo, je sicer modernejši intelektualac, za katerega bi lahko rekli, da zna povezati poezijo in vino. Potuje veliko po svetu, njegove knjige so doživele veliko prevodov. Je zelo eklektičen človek, ki bo gotovo povedal kaj zelo zanimivega in novega našim poslušalcem. To bo gotovo nov glas, ki bo prispeval k pluralizmu, h kateremu mi vedno težimo.

Novinarka Erika Jazbar bo letošnjo Drago uvedla s srečanjem o temi Pluralizem po slovensko; medtem ko bo Bernard Nežmah kot zadnji predavatelj sklenil letošnjo

Drago s predavanjem o novi slovenski politiki.

Nežmah je priznan sociolog, časniki, predavatelj na univerzi in oster opazovalec aktualnega slovenskega političnega življenja, ki bo brez dvoma prispeval izviren pogled na slovensko politiko v tem prelomnem trenutku, ko se že nekaj mesecev ukvarjajo s sestavljanjem nove vlade.

Kako boste na Dragi proslavili 70. obletnico Slovenske prosvete?

Kot že napovedano, bomo obeležili 70. obletnico ustanovitve Slovenske prosvete s slavnostno akademijo, na kateri se bo predstavila Slovenska prosveta s svojimi članicami, da obnovijo to 70-letno pot razvoja. Slovenska prosveta s svojim delovanjem dokazuje naš poskus organizi-

ranega življenja in mislim, da je ta uspel, če smo še tukaj. Dosegli smo lepe podvige in rezultate: revija Mladika po 62 letih še živi, Društvo slovenskih izobražencev je tudi prekoračilo polstoletno starost, Draga je letos že 53. To je dokaz, da je bilo nekaj narejenega in da je bilo to potrebno.

Kot vedno bo v sklopu Drage v nedeljo, 2. septembra, ob 9. uri slovesno bogoslužje, ki ga bo v openski cerkvi sv. Jerneja daroval pomožni ljubljanski škof msgr. Tone Jamnik. Isti dan bodo podelili že sedmo Peterlinovo nagrado. Predsednik Društva slovenskih izobražencev ni še želel razkriti imena nagrajenca Peterlinove nagrade, ki pa se verjetno skriva med imeni predavateljev.

Oskarjev nagrajenec je dirigiral v gledališču Verdi v Trstu

Vrhunski koncert s Piovaniem

Čeprav neprimerne vremenske razmere niso dopustile, da bi koncert izvedli na očarljivi lokaciji gradu sv. Justa v Trstu, je izbrana filmska glasba, pod

taktirko priznanega skladatelja in dirigenta Nicole Piovani-ja, vsekakor prevzela številno publiko v tržaškem mestnem gledališču Giuseppe Verdi. 72-letni maestro Piovani je publiki ponudil znane skladbe iz filmske glasbene zakladnice. Dirigent je vodil orkester in zbor tržaškega opernega gledališča Giuseppe Verdi, ki je pod njegovo taktirko izvedel devet njegovih simfoničnih skladb iz filmov Fiorile, Il sole anche di notte, La notte

di san Lorenzo, Good Morning Babilonia, Pinocchio, La vita e' bella, Intervista, La voce della luna in Ginger e Fred Federica Fellinija. Priznani skladatelj se je pred leti v Trstu že predstavil kot pianist. Med tiskovno konferenco ob minulem koncertu, ki je nosil naslov Piovani dirige Piovani, je povedal, da najraje nastopa v živo, ker mu tak glasbeni pristop dovoljuje, da lahko dojema reakcijo poslušalcev, ki aktivno spremljajo nastop in ga nagradijo z aplavzi ali pa s tišino. Nicola Piovani je sodeloval z mnogimi priznanimi filmskimi režiserji, kot so Marco Bellocchi, brata Taviani, Nanni Moretti, Mario Monicelli, Giuseppe Tornatore, Federico Fellini. Med raznimi

nagradami, ki jih je prejel, velja omeniti oskarja za film La vita e' bella (Begnini). Čeprav koncerta niso izvedli na dvorišču tržaškega gradu, je Piovanija Trst očaral in zelo navdušil; izjavil je, da si želi nadaljnega sodelovanja s tržaškim opernim gledališčem. Koncert je prav gotovo publiki prikladal v prijeten emocionalen spomin že poznane filme in obogatil pestro kulturno dogajanje v Trstu.

MAN

Obvestila

Romanje starejših in bolnikov k Mariji na Repentabor bo v ponedeljek, 13. avgusta 2018: ob 17.00 sv. maša z bolniškim maziljenjem, nato prijateljsko druženje pod lipami pred cerkvijo; kdor more, naj pripelje kako starejšo oz. bolno osebo, ki se drugače ne bi mogla udeležiti pobožnosti (avtomobilom je dovoljen dostop do cerkve). Na romanje vabita Vincencijeva konferenca in

repentabsko župnijsko občestvo.

Študijski dnevi Draga 2018 bodo potekali od 31. 8. do 2. 9. v parku Finžgarjevega doma na Opčinah, Dunajska 35. Več informacij na www.slovenskaprosвета.org.

Darovi

V spomin na pok. Tatjano Kokorovec por. Debelis darujejo verniki od Sv. Ane in iz ul. Risorta 180 evrov za cerkev pri Sv. Ani.

Ekološki aktivizem (2)

Končno morje. Udobno sem se namestila na kamniti obali in 'penzionistično' počasi, a odločno zakorakala v slano vodo. Po polurnem navajanju na temperaturo sem se vendar opogumila in zaplavala, a nisem še dodobra dvignila nog od tal, ko... "Ma, kaj je tisto"? - Spadam namreč v tisto skupino ljudi, ki se ob vsakem zamahu - tam, kjer voda ni prozorno čista - sprašuje, kaj se vendar giblje tam spodaj! Na svoji desni strani sem zagledala sumljivo črno senco in skoraj bi že zakričala. Pa je le pokazala svoj pravi obraz: črna mrežica, ena tistih, v katerih prodajajo školjke ... Moja sestra jih ne bi kupila, sem razmišljala, ko sem z mrežo v rokah racasto korakala proti plaži. Ja - smo jo ujeli. Priznala je. Nekaterih jedi ne je, ker jih ne more dobiti brez embalaže. Na primer pašte. Riž, ajda, polenta, proso, grah, fižol, leča, moka, za to ni problema! Tudi za meso se da se zmeniti z mesarjem, če mu prineseš posodo, ki se dobro zapira! Čokolade in drugih sladkarij pa - jojmene - za zdaj ni! Kaj pa toaletni pripomočki? Najbolj onesnažujejo palčke za ušesa. Za ostalo se že

najde rešitev! Bajе zobna pasta na osnovi bikarbone še bolje čisti zobe, suh šampon v obliki mila pa dobro opere in odišavi celo njene dolge lase. Za zdaj se bambusovi zobni ščetki še ni vdala, čeprav je iz Berlina kot trofejo prinesla posebno naravno krtačko za pomivanje posode, ki je pri nas nikjer ne dobiš! Morda zdaj, po novem, v Trstu! V bistvu je ta zero waste zelo

inovativna zadeva: živiš približno, kot so naše none! Čistila si delaš iz kisa, ješ veliko zelenjave, če že kaj sladkega, pa si moraš to speči! Ne piješ več s slamico, iz kozarcev pa samo še vodo, čaj (če ni v vrečkah) ali kvečjemu točno pivo. Kaj pa obleke? Nič več

H&M, C&A, Pinkie... in drugih konzumističnih, z vzhoda uvoženih, s krvjo podplačanih nepolnoletnih delavcev, prepojenih cunj! Samo še dobre vintage second hand trgovine in stare domače omare. (OK.... Morda vseeno kako oblekico kdaj pa kdaj.) Konec koncev se ti ekologija morda celo finančno splača! A bom preverila po novi jesenski kolekciji.

Lucija Tavčar

I Care for Počitelj 2018

Posebno zanimiva izkušnja

Neprofitno društvo **Adriatic Greenet-onlus** prireja tudi letos dva intenzivna, a pomirjujoča počitniška tedna med Hrvaško in Bosno in Hercegovino. Prvi teden bo od 30. julija do 6. avgusta z delovnim taborom na območju parka pri Plitvičkih jezerih (območje UNESCO od 1. 1979), drugi od 13. do 20. avgusta s sedežem v starozgodovinski vasi Počitelj ob Neretvi. Za drugo, avgustovsko letovanje v Bosni in Hercegovini so še prosta mesta. Počitelj je vas v občini Čapljina, kakih 25 km od Mostarja. Staro vas, zgrajeno v kamnu in z arhitekturnimi pomniki iz turških časov, je v šestdesetih letih prejšnjega stoletja izbral nobelovec Ivo Andrić za umetniško kolonijo. Predvideni so obiski Mostarja, Blagaja, reke Trebižat in slapa Kravica, nekropol Radimlja in Boljuni pri Stolacu, helenističnih ostankov mesta Daorson, beneške trdnjave Gabela, narodnega parka Hutovo Blato in starorimske pristave Mogorjelo.

Ob spodbujanju prostovoljnega dela in kulture miru se ponuja tudi možnost spoznavanja zgodovinskega, umetnostnega in naravnega bogastva, ki ga varujejo in negujejo majhne občine in krajevne skupnosti v Evropi. EU je letošnje leto posvetila kulturni dediščini, se pravi prav tistim ciljem, ki jih zasleduje projekt *I Care for...*. Društvo **Adriatic Greenet-onlus** izvaja ta projekt že od leta 2011, med Italijo in Balkanom, za spod-

bujanje spoznavanja med različnimi kulturami, za razvoj krožnega ali eko turizma ter za aktivno sodelovanje evropskih državljanov. Za vsa navodila in informacije o stroških za bivanje, prijavo itd. se lahko obrnete na Corrado Altrana tel. 388 8546460 ali Iva Maurija na tel. 320 0891373.

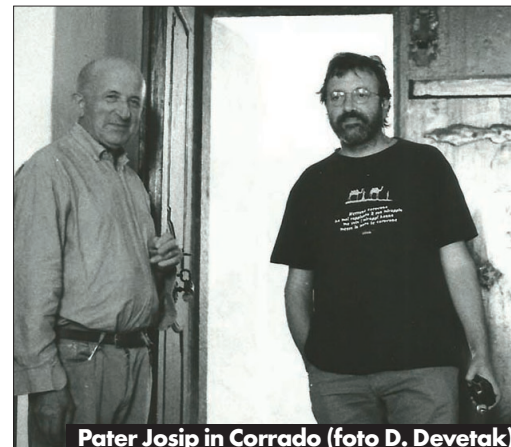
Slavonija in Vojvodina 2017
Do tu sem navedel vabilo **Corrada Altrana**, ki je koordinator zasluznega društva. Lansko poletje sem z njim potoval po krasnih in meni neznanih krajih Slavonije (Hrvaška), Republike Srbije (Bosna in Hercegovina) in Vojvodine (Srbija). Na poti sem spoznal več edinstvenih ljudi: Slavico v Slavonskem Brodu in prijazna Andrijo in Terezijo na njuni kmetiji v

Dolnji Brebinji, Slavišo v Odžacih na srbsko-hrvaški meji in potem v družbi žene Jovane še v njuni novi hiši v Novem Sadu, sosedi in prijateljci Mico in Radmilo, ki živita v romski vasi Deronje (na sliki), in na koncu še nadvse gostoljubne Katarino, moža Novico in sina Vladimirja. Mož Srb, ona Slovakinja, sta nas sprejela na svojem domu, kjer se krasno spaja miks starih izročil in jugoslovanske omike, v vasi Selenča, ki je zrasla ob zgodovini-

skem mestecu Bač. V srednjem veku je bil Bač glavno mesto širšega območja, ki pripada danes Novemu Sadu, drugemu mestu v Srbiji po Beogradu. Tu se nahajata znamenita zgodovinska trdnjava in frančiškanski samostan, ki je postal neštete zgodovinske pretrase, od turških vpadov do socialističnega utišanja, in se danes obnavlja ob skrbi edinega preostalega patra Josipa.

Težko je v nekaj vrsticah obnoviti nekajdnevno, s toliko srečanj in vizijami nabito izkušnjo. Delovni tabor v Baču je lani odpadel, zato sva šla s Corradom najprej do slavonske vasi Garčin, kjer živi Slavica: prijateljsko sem ju spremljal pri zahtevnem delu in stikih za pripravo in vložitev evropskih projektov za realizacijo pobud društva Adriatic Greenet. Šlo je za dogodivščine, ki spominjajo na Rumizove pripovedi. V avtu, ob mirnem in modrem govoru, cigaretnem dimu in zvoku plošč Nicka Drakeja, skupaj s Corradom, ki, kljub temu da ne pozna njihovega jezika, ga na Balkanu vsi razumejo. Pogled na obširne površine, obdelana polja in zapuščene goščave, drevesa, živali, ljudi. Ugotovil sem, da gre v glavnem za isto neprekinjeno, skoraj slično pokrajino, ki gre od slovenske meje s Hrvaško, preko vseh "novih" mej do osrčja Vojvodine, enega od žitnih skladišč Evrope.

Ko sem se seznanil s Corradovimi prijatelji v teh državah, sem kot Slovenec razumel kar dobro razne intonacije skupnega jezika. Imel sem takšen občutek kot pred desetletji, ko sem hodil na festival v Pulj, ko je bila še Jugoslavija. Bil si v areni od mraka do srede noči, da bi si ogledal filme, ki so jih proizvedli filmarji ljubljanskega Viba filma in skopskega Vardar filma. Partizanske kavbojke in bal-

Pater Josip in Corrado (foto D. Devetak)

kanske komedije z Bato Živojinovićem in Ljubišo Samardžićem, a tudi Očeta na službenem potovanju Emira Kusturice in Abdula-ha Sidrana, očarljivo in preprosto lepoto Sonje Savić. Njihova hrvaščina, srbsčina, bosanščina ali srbohrvaščina, kot se je nekoč pravilo, so mi zvenele domače in toplo, in to ne toliko zaradi jezika kot pa iz želje po srečevanju in prijateljstvu, zaradi topline in bližine, ki sta ju oplajevali rakija in slivovica.

Mnogo dogodkov se je zgodilo v enem tednu, ki bi jih veljalo opisati. Denimo ljubezen Slavice do njene muce Male Mice, a rad bi se spomnil vsaj dogodka, ko je ob slovesu Katarinin mož Novica, mesar v vasi, pripravil in ponudil svoje odlično meso na žaru v krajevem lovskem domu. Tako sem si lahko ogledal, kako so zaklali velikega srnjaka, ki ga je povozil prehitel avtomobil. Ne še šestdesetleten ded je prikazoval starodavni obred ne še štirinajstletnemu vnuku, malemu brezbrademu velikanu, ki je rad pomagal pri prabitnem in skrivnostnem opravi-lu.

Še beseda o arhitekturi: avstro-ogrske palače v Slavonskem Brodu, ki jih ni še povsem pokrnil proces divjega obnavljanja, in v še drugih preživelih mestih nekdanjega cesarstva, onstran Donave in Save. Značilne hiše v večjezični in večetnični Vojvodini, v staronemških zaselkih in drugih pisanih narodnostih, ki so prišle v nekoč rodovito deželo v času Avstrije. Mala intimna džamija s krasnimi nefigurativnimi okrasi, pokristjanjena s križčimi svetimi podobami, v mestecu Đakovu, ki je znano po impozantni katedrali sv. Petra in konjušnici Ergelji s prekrasnimi lipicanci.

Izkušnja je bila res nekaj posebnega in želim si, da bi mi uspelo iti v te kraje tudi letos. In želim si, da bi še drugi dobrovoljni in mladi vseh starosti to poskusili. Ne gre tu za kako izživljanje jugonostalgikov, drugače nostalgikov ali celo, morda danes toliko več, evronostalgikov, pač pa, da izpostaviš v prvi osebi svoj čut za sodelovanje oziroma da se enostavno vprašaš, če ne mi, kdo bi to počel namesto nas? In prijatelji, ki ustvarjajo dejansko bratstvo v deželah, ki so bile nekoč ločene, ki so se potem povezale, ki so bile žrtve bratomornih vojn, ki so postale spet ločene in ki danes iščejo spet nova skupna pota in oblike sodelovanja, vsi ti nas pričakujejo in bi nas radi spoznali...

Davorin Devetak

Dolina Glinščice, julij 2018

Po mlinskih poteh v Bregu

V nedeljo, 22. julija 2018, je v Deželnem rezervatu Doline Glinščice potekal zanimiv voden ogled po poteh starodavnih mlinov, ki so bili nekoč prisotni na tem območju. Skoraj triurni pohod, ki sta ga organizirala Sprejemni center Doline Glinščice in Občina Dolina, je vodil speleolog in preučevalec zgodovine mlinov v Bregu Maurizio Radacich, ki je v širši javnosti poznan zaradi številnih zgodovinskih publikacij (založba Mondadori, Luglio editore itd.). Dolina Glinščice predstavlja za zgodovinarje in etnološke pomembne vir za preučevanje njene preteklosti. Mlini na vodo so zgovoren, dolgotrajen dejavnik družbenega in ekonomskega življenja preteklih stoletij. Od zgornjega toka reke Glinščice

nad Botačem preko Boljunca, Doline in vse do izliva v žavelski zatok je bilo raztresenih približno 36 vodnih mlinov. Obilna prisotnost vode je botrovala temu, da so se ob Glinščici naseljevali mlinarji kot uporabniki vodne sile reke.

Pohoda se je udeležilo nad 70 obiskovalcev, ki so pozorno poslušali zanimive Radacichove razlage. Dobršen del antičnega rimskega vodovoda se je še zelo dobro ohranil do danes, mlini pa so popolnoma izginili.

Mlinska dejavnost sega zelo daleč v preteklost. Prvi pisni vir, ki omenja prisotnost treh mlinov ob toku reke Glinščice, je datiran leta 1276. Gre za srednjeveško kupo-prodajno pogodbo, ki omenja nekega Puzela de Swarzenec (Puzel s Podgrada pri Vre-

mah), ki je s sinom Otonom 3. julija 1276 prodal mlin "Caulis sub Bagnolo" v Žavljah pod Boljuncem, in sicer med mlinom tržaškega škofa Arlonga ter mlinom Haendricusa de Mucho (Henrika z Mohovega gradu). Omenjena pogodba, ki se hrani v Diplomatskem arhivu v Trstu, dokazuje, da je bilo na tem območju že v 13. stoletju prisotnih več mlinov, ki se pogostoma pojavljajo v srednjeveških dokumentih. V urbarju Gosposčine sv. Socerba iz leta 1579 dobimo tudi zanimiv in natančen popis mlinov in mlinarjev v Bregu. Maurizio Radacich je povedal, da je večino še obstoječih mlinov v drugi polovici 20. stoletja doletela žalostna usoda, ko so nehali kljubovati zobu časa in so počasi začeli propadati: "Lastni-

ki so večinoma mline opustili in jih odstranili iz originalnih mlinskih poslopij. Njihovi potomci se niso več želeli ukvarjati s to dejavnostjo", je pojasnil. Edini primer, kjer je do leta 1968 še deloval stari mlin na vodo, je Štrajnov malen. Mlinarska družina Žerjal je ta mlin upravljal od leta 1885. Po zaprtju mlinske dejavnosti, leta 1968, pa

so se odločili, da mlin obdrži. Celotno mlinsko opremo so ohranili v starem poslopju, ki stoji ob vznožju Doline v bližini velikega krožišča. Ta mlin si je zaradi najstarejše nepretrgane dobe delovanja v Bregu pridobil naziv najstarejšega in zadnjega še v celoti ohranjenega mlina v Bregu. Vodja ekskurzije Maurizio Radacich je omenil, da je že v

osemdesetih letih prejšnjega stoletja pri odborništvu za kulturo nekdanje tržaške pokrajine pridobil 40 milijonov lir za restavriranje mlina in odprtje mlinskega muzeja v dolinski občini. Žal pa se takrat dolinska občina ni strinjala s tem. Potem pa so mlin želeli prenesti na drugo lokacijo, in sicer na reko Timavo, a se tudi ta projekt ni uresničil. Zadnja družina mlinarjev v Bregu je Radacich darovala tudi celoten dokumentarni arhiv, ki mlinu daje še dodatno vrednost. Štrajnov mlin je tako še nekaj desetletij čakal in miroval v upanju, da bo kdaj zopet lahko deloval. Kljub žalostni usodi mlinov v Bregu je Radacich povedal tudi dobro novico: "Po zaslugi novih lastnikov stavbe je starinski mlin pred kratkim prevzel Srednjeevropski inštitut Josip Pangerc iz Doline, ki bo mlin restavriral in ga po obnovi vključil v muzealno zbirko v Pangerčevi hiši".

MAN

Poletni glasbeni užitki

Štirje koncerti v Italiji za skupino Kasabian

V sredo, 18. julija 2018, je v areni Alpeadria v Lignano nastopila angleška alternativna rock skupina Kasabian. V vročinski in soparni noči so angleški glasbeniki navdušili poslušalce tretjega koncerta v Italiji s turneje For crying out live. Letošnja turneja je namenjena promociji najnovejšega albuma *For crying out loud*, ki je izšel leta 2017 in vsebuje štiri koncerte v Italiji. Ti so posvečeni italijanskim koreninam kitarista, skladatelja in frontmana Kasabianov Sergia Pizzorna.

Skupina Kasabian je nastala leta 1997 v Leicesteru v Angliji, ko so se tu spoznali kitarist in pevec Sergio Pizzorno, pevec Tom Meighan, kitarist Christopher Karloff in basist Chris Edwards. V začetku se je skupina imenovala Saracuse in je takoj začela snemati prve avtorske pesmi v Bedrock Studiosih, kjer je delal Edwards. V kratkem so si nadeli drugo ime, Kasabian, po Lindi Kasabian, ki je bila nekdanja članica sekte kalifornijskega morilca in glasbenika Charlesa Mansona. Prvi istoimenski al-

bum je izšel leta 2004 in je požel velik uspeh pri lokalni kritiki. Med snemanjem tega albuma so člani skupine spoznali bobnarja Iana Matthews, ki je od tedaj bobnar skupine. Nato, med snemanjem drugega albuma *Empi-*

re, je leta 2006 kitarist Karloff zapustil projekt zaradi nesoglasja glede umetniške smeri skupine. Kasneje istega leta je izšel isti album, ki je bil spet zelo uspešen in je vseboval tri Karloffove pesmi. Za tretji album, *West Ryder pauper lunatic asylum*, je skupina potrebovala kar tri leta snemanja in dela - vse to pa je poplačal izjemen uspeh skupine v

Veliki Britaniji in drugod po svetu. Iz tega albuma prihajajo prve pesmi, ki so se prebile na svetovni trg in širile prepoznavni zvok Kasabianov. *Velociraptor!* je naslov četrtega albuma skupine, ki si je leta 2011 z njim zagotovila slavo in veliko novih poslušalcev. Peti album, *48:13*, je izšel leta 2014 in je bil prelomen v umetniškem razvoju skupine, ki je s časom prešla iz klasičnega, alternativnega rocka in britpopa v bolj agresivni in elektronski alternativni rock. Zadnji album,

For crying out loud, je izšel lani poleti in takoj požel val pozitivnih kritik. Kasabian, na katero so vplivale skupine, kot so Oasis, Nirvana, Pink Floyd, Stone Roses, Led Zeppelin in druge, se je izkazala v polni areni in s svojimi največjimi uspehi pokazala, kaj je rock koncert.

Luka Paljč

Kratke

Blagoslov kipov sv. Ane in sv. Jakoba v vasi Kal Koritnica

Na praznik apostola sv. Jakoba st. in na predvečer praznika sv. Joahima in Ane, 25. 7. 2018, sem v podružni cerkvi sv. Janeza Krstnika, v vasi Kal Koritnica pod Svinjakom (župnija Bovec), ob somaševanju z dekanom in župnikom g. Viljemom

Čušinom, med sv. mašo blagoslovil glineni skulpturi sv. Ane in sv. Jakoba, ki ju je izdelala akademska kiparka Urška Heller iz Ljubljane. Skulpturi sta k blagoslovu prinesla lastnika, zakonca Gregor in Sonja Rupnik, iz Bovca. Odslej

bosta v njuni Galeriji Urške Heller (Brdo 54, 5230 Bovec; 040 308 172), kjer si lahko ogledate številna dela akademske kiparke Urške Heller. Sv. maše se je udeležila tudi Mateja Količ iz Brežic, kolesarka po Jakobovih poteh, ki je simbolično zastopala "jakobčke". / Bogdan Vidmar

24. Mednarodna likovna kolonija Umetniki za karitas

Tudi letos bo na Sinjem vrhu, od 13. do 17. avgusta, potekala likovna kolonija Umetniki za karitas. Letošnji udeleženci kolonije so: Marina Bahovec, Damijana Bijek, Sead Emrišić, Vivijana Kljun, Josko Knez, Mirjana Matič, Vinko Prisljan, Milan Razboršek, Pia Zavrtanik, Tadej Žugman. Ob dnevu odprtih vrat, v četrtek, 16. avgusta, se jim bodo pridružili tudi strokovni sodelavci ter udeleženci preteklih kolonij in darovalci. Ob 18. uri so vsi povabljeni na predstavitev nastalih likovnih del kolonije. Kulturni program bodo sooblikovali Mladi z Gore in PZ Angelski spev iz Otlice. Darovi za likovna dela bodo namenjeni pomoči mladim. Geslo kolonije in prodajnih razstav 2018/2019 se glasi: "... polno prgišče lepote ..." (Ivan Cankar).

PRIMORSKI PRIIMKI (79)

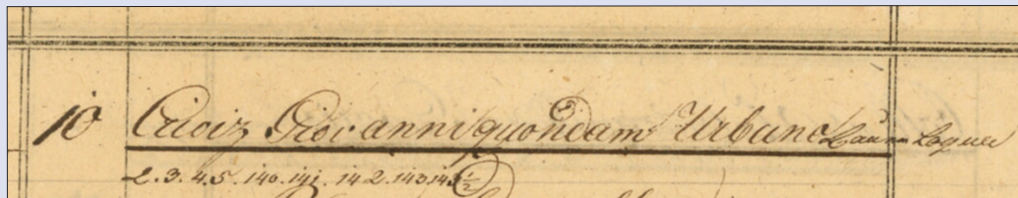
KRIVEC

Priimek Krivec ima več možnih izvorov. Pavle Merku' meni, da gre mogoče za krivonogega človeka ali kako drugače ukrivljenega človeka, morda pa tudi zaradi imena severovzhodnega vetra ali celo po čevljarskem orodju. Janez Keber pravi, da ima priimek dve izvorni različici: KRIVC in KRIVIC. A prve različice niso pisali, ampak so jo samo izgovarjali. Tako je tu še četrta razlaga, da gre za človeka, ki je bil krivec, kriv. Mogoče celo grešni kozel. V našem primeru se je priimek v Solkanu in okolici večinoma zapisoval kot KRIVIC, ne kot KRIUC. V zemljiškem gospodstvu Solkan naj-

takat razmeroma pogost. To pomeni, da je bil v župniji Čepovan gotovo prisoten že pred letom 1600. Sorodna priimka sta Krivič in Krivičič, vendar gre verjetno za poslovenjeni različici priimkov Krivič in Krivičič. Priimek Krivičič je izpeljanka iz Kriviča in je prvotno pomenil sina Kriviča. Isti koren priimka najdemo tudi pri priimkih Krivograd, Krivokapič in Krivonog. Imamo tudi nekaj krajevnih in ledinskih imen s tem korenem. V zamejstvu so: Kriva

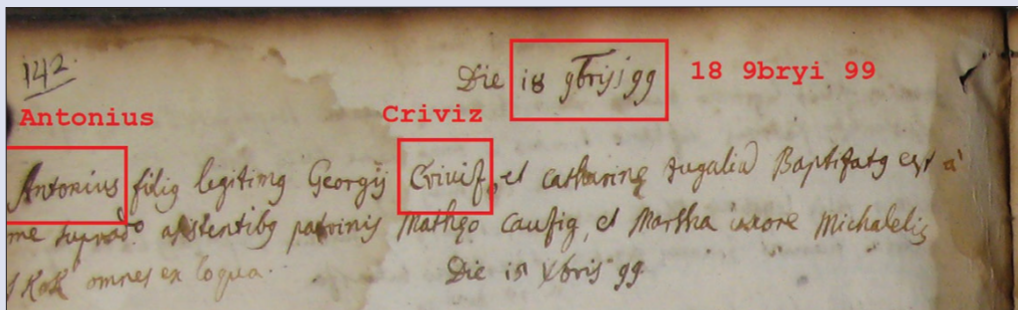
Tino Mamić

Umetelni vpis Janeza Krivca, sina Urbana z Lokev. Gre za kataster, ki je nastal pred 200 leti, franciscejski, ki ga hrani Državni arhiv Trst.

demo ta priimek že leta 1507, v Goriškem urbarju, ko je tam davke plačeval Thonich Krivicz. Anton Krivic, ki so mu rekli Tonič. Na Lokvah in v Čepovanu najdemo priimek Krivec že zelo zgodaj. V času, ko so pisali najstarejšo matično knjigo v Čepovanu, najdemo tam vsaj štiri družine Krivec: Jakob in Krescen-

ret (metaforično ime v Benečiji), Krivac (po ptiču krivcu v bližini Čenta), Krivojuneca (cesta v Benečiji). V Sloveniji pa so: Krivčevo, Krivi Vrh, Krivica, Krivo Brdo in Krivoglavice. V Sloveniji živi 1231 ljudi s priimkom Krivec, 57 s priimkom Krivc in 117 s priimkom Krivic. Zadnja dva nimata primorskih gnezda. Na Pri-

V čepovski crkveni knjigi najdemo priimek zapisan kot Criviz. Anton Krivec, sin Jurija in Katarine, je bil rojen 18. novembra 1699.

Med pisatelji in pesniki najdemo tudi Jožeta Krivca (1916-1991), urednika, ki je umrl v Buenos Airesu. A v tem primeru ne gre za Primorca, saj je bil rojen v Halozah.

cija, Boštjan in Krescencija, Valentin in Marija, Jurij in Katarina. Ta dva sta bila za kakih petnajst let mlajša od prvih treh parov. Gotovo gre za daljne sorodnike. Štiri družine pomenijo, da je bil priimek že

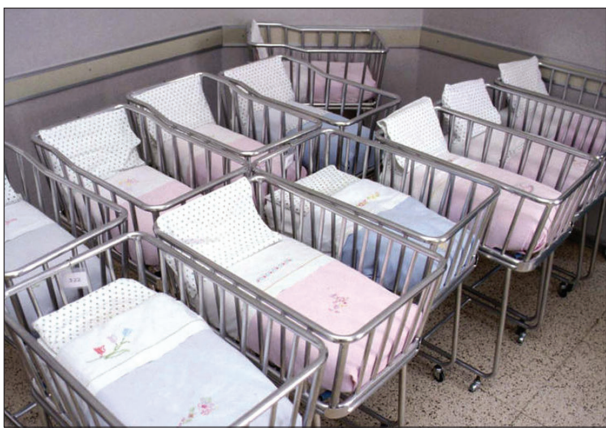
morskem pa je 183 priimkov Krivec, od tega na Goriškem 147. Najdemo jih tudi na Hrvaškem (160), v ZDA (40) in v Rusiji (20). Med znanimi imeni so naslednji. Rajmund Krivec (1956) iz Spodnje Idrije je jedrski fizik, ki je nedavno naredil simulacijo zadnjega leta slovitiga Edvarda Rusjana. Jana Krivec (1980) iz Deskel je šahovska vele mojstrica, sedemkratna državna prvakinja v šahu, sicer pa predavateljica psihologije na novogoriški Fakulteti za uporabne družbene študije. Danijel Krivec (1965) iz Srpence je politik (SDS), trikrat izvoljen za župana Bovca in petkrat v parlament, tudi na zadnjih volitvah. Njegov rod izvira iz Ponikev, kjer se je rodil njegov oče Pavel (1939). Zanimivo, da najdemo med potomci Krivcev z Lokev v Trnovskem gozdu še enega zelo znanega nekdanjega politika, Igorja Bavčarja (1955). Njegova mama Ivana Vilma Krivec je bila namreč z Lokev, kjer njene-mu rodu sledimo vse do leta 1699.

V Sloveniji premalo novih rojstev

O mandatarju nove vlade, dogovarjanje tudi s stranko Levica!

V Sloveniji utripa življenje kot navadno v začetku avgusta. To je predvsem čas oddiha, počitnic in razvedrila. Videti in občutiti je, da se večina ljudi v svojih razmišljanjih in ravnanjih odvrta od političnih tem, čeprav v slovenski državi traja dogajanje izjemnega pomena. Marjan Šarec, predsednik stranke Lista Marjana Šarca, se skupaj s predstavniki drugih petih strank pogaja s skrajno levo stranko slovenske politike, Levica, o njeni pomoči oziroma prispevku pri izvolitvi mandatarja za sestavo nove slovenske vlade. Marjan Šarec je zahteven, odločen in nestrpen, saj si prizadeva doseči sporazum že v tem, drugem pogajalskem krogu. Ta poteka v tem tednu. Levica pa za svojo udeležbo v vladi postavlja pogoje in zahteve, ki vznemirjajo velik del politike in zainteresirane javnosti. Pogovori o morebitni levosredinski vladi so seveda legalni in legitimni, torej skladni s parlamentarno demokracijo, vendar jih zaradi udeležbe političnih skrajnežev v stranki Levica mnogi ocenjujejo za razvojno in varnostno tveganje. Levica se predstavlja za stranko demokratičnega socializma, v svoji programski usmeritvi pa ponuja vzore v skraj-

no obubožani Venezueli, v Sloveniji pa nasprotuje slovenskemu članstvu v EU in zvezi Nato, pa tudi naložbam v slovensko vojsko. Omenjali so tudi, da bi vlada, pogajevana s stranko Levica, dovolila, da Slovenija lahko sprejme do 200 tisoč beguncev oziroma nezakonitih migrantov. Program Levice je vsekakor bistveno drugačen, kot pa so politične oprede-

litve drugih levosredinskih strank, sodelujočih v pogajanjih za oblikovanje nove vladne in parlamentarne koalicije. Kljub temu pa Marjan Šarec izjavlja, da so pogajanja s stranko Levica koristna, da potekajo uspešno in da bodo privedla do koalicije oziroma vladavine šestih političnih strank.

V javnih obcih veliko in stalno poročajo o snovanju koalicije pod vodstvom Marjana Šarca, vendar litve drugih levosredinskih strank, sodelujočih v pogajanjih za oblikovanje nove vladne in parlamentarne koalicije. Kljub temu pa Marjan Šarec izjavlja, da so pogajanja s stranko Levica koristna, da potekajo uspešno in da bodo privedla do koalicije oziroma vladavine šestih političnih strank.

se hkrati nadaljuje politična kampanja zoper SDS in Janeza Janšo. Mediji so opustili tudi citiranje mnenja predsednika Slovenije Boruta Pahorja, "da izkušnje kažejo, da ima več možnosti za uspešno delovanje vlada, ki jo oblikuje relativni zmagovalec volitev". Zmagovalec nedavnih državnoborskih volitev na Slovenskem, spominjam, pa sta bila SDS in njen predsednik Janez Janša. V zamišljeni koaliciji pod vodstvom Marjana Šarca bi sodelovali skoraj vsi ministri prejšnje Cerarjeve vlade, ki je bila na volitvah poražena, zdaj pa bi se vrnila na oblast in še naprej vodili in upravljali Slovenijo. Kaže tudi, da nikogar od snovalcev nove koalicije ne vznemirja to, da Alenki Bratušek in Karlu Erjavcu ni uspelo s kandidaturo za poslanko oziroma poslanca v novi sestavi državnega zbora.

O pravem značaju in usmeritvi stranke Levica priča tudi incident, ki se je zgodil na zasedanju državnega zbora. Na njem je novoizvoljeni predsednik parlamenta Matej Tonin končal svoj poseg z beseda-

mi: "Bog živi Slovenijo"! Poslanec Levice Franc Trček se je na to željo histerično odzval in Tonina obtožil, da krši ustavo, in naj se mu zaradi omenjenih besed opraviči. Bralec slovenskega katoliškega tednika Družina, Avgust Mencinger iz Radovljice, je v omenjenem časniku zapisal, "da težko razume, da v slovenskem parlamentu sedijo tako nestrpni poslanci, do nas slovenskih kristjanov tako sovražni, da jih že beseda Bog spravi iz ravnotežja. Verjetno se v nobenem od demokratičnih parlamentov, pa v njih sedijo tudi levo usmerjeni poslanci, kaj takega še ni zgodilo. Tudi v parlamentu od levice opevane Venezuele, ne".

Na obravnavani primer se je v reviji Ognjišče odzval odgovorni urednik te publikacije, teolog, predavatelj, urednik in pisatelj, Božo Rustja. Meni, "da dogodek, ko je poslanec Levice Franc Trček napadel predsednika državnega zbora Mateja Tonina, češ da je z besedami "Bog živi Slovenijo!" kršil nekatere člene slovenske ustave, ne bi zaslužil naše pozornosti, če ne bi kazal na širšo družbeno klimo v Sloveniji. Trčkov napad je gotovo še spodbudil skrajneže in pospešil kulturni boj ter samo še povečal delitve v Sloveniji. Poslancu Trčku lahko predlagam, da zopet uvede cenzuro, še ostrejšo, kot so jo poznali njegovi idejni vzorniki. Predlagam, da v zvezi z omenjanjem Bo-

ga obtoži tudi pesnika Prešerna in pisatelja Cankarja, pa ne samo njiju, ampak tudi številne druge slovenske pisatelje. Poslanec Franc Trček naj bo dosleden in naj se ne ustraši, ampak naj predlaga, da vso slovensko in tujo književnost najprej pregleda posebna komisija in iz nje izloči vse knjige, ki kršijo ustavno ločitev Cerke in države, potem pa jih slovesno in v poduk sedanjim in prihodnjim pisateljem javno zažgejo. Sam predlagam, da ta požig vodi Trčkova strankarska kolegica in idejna somišljenica Violeta Tomič. Poslanstvo poslanca Franca Trčka pa se s tem še ne bo končalo. Moral bo očistiti tudi druge znanosti".

Navajam še nekaj aktualnih novic iz tekočega, zelo raznolikoga dogajanja v Sloveniji. Poročajo, da je bil lansko leto naravni prirast prebivalstva v Sloveniji, po enajstih letih, znova negativen, sicer

v malenkostnem razmerju. Vsak dan se je rodilo povprečno 55 otrok, 56 ljudi v Sloveniji pa je v istem času umrlo. Bližnjega 26. avgusta bomo zaznamovali 240-letnico prvega dokumentiranega vzpona na slovenski narodni simbol, goro Triglav. Omenjeni prvi vzpon se je zgodil 26. avgusta leta 1778. Najvišja gora v Sloveniji, ki je upodobljena tudi v državnem grbu, ima vedno več obiskovalcev. V 80. letih prejšnjega stoletja je bilo število vzponov ocenjenih na 15.000 do 20.000 na leto.

Iz Narodnega muzeja Slovenije so nam poslali sporočilo o posebnem dogodku, ki ga bodo pripravili 16. avgusta. Tedaj bodo namreč odprli razstavo zlatih predmetov iz kitajske cesarske zakladnice. Pretežno so pripadali dinastiji King. Ti izjemni zlati predmeti le redko zapustijo Kitajsko, v Sloveniji pa bodo na ogled prvič.

Marijan Drobež

V Mestni knjižnici Izola razstava o ribištvu

V Mestni knjižnici Izola Janez Janežič, zbiratelj starin in ljubiteljski etnolog iz Kopra, predstavlja v poletnih mesecih del svoje zbirke o ribištvu v naših primorskih krajih. V vitrinah si lahko ogledate pripomočke za morski ribolov, kot so večje ali manjše vrše in tudi zložljive kovinske vrše, parangali, laksi, ribiške palice iz bambusa, opremljene s kovinskim kolescem za navijanje laksa, vrvi, kovinske škatlice za lakse in igle, posodice za vrvi in motke za lakse, ribiške mreže in plovci iz plutovine in različnih drugih materialov, svinčene vrvi za mreže, ovalne svinčene uteži in okrogle glinene uteži za mreže, igle za šivanje in krpanje mrež, harpune, osti, pušče, podvodno puško, potapljaške maske z dihalniki in še marsikaj drugega. Da so bili ribiči praktični, inovativni in iznajdljivi ljudje, nam pove nož na držaju iz plute, ki je, če je padel ribiču iz rok, ostal na gladini morja ...

Razstavljeni so tudi manjši modeli različnih tipov ribiških ladij in bark, pločevinasto vedro, leseni zaboji, kamor so ribiči stresli ulovljene ribe, tehtnica za ribe, plavajoči dimni signali za rešilne čolne, rešilni pas in rešilni jopiči, vesla in nosilci za vesla, škripci za spuščanje ali vlečenje mrež iz morja, različne "lampe" in "ferali" za nočni ribolov, petrolejke, signalne lučke, Ressler vijak, iz vrvi spleteni bokobrani, propeler, kovano železno sidro, motorji in "frgaso" ali bencinski uplinjač za motor. Najdemo celo majhno ovalno okence z bronzastim okvirjem, nekoč del ladijske kabine ... Na izolsko ribjo predelovalno industrijo nas spominjajo pločevinke za sardale in pločevinaste reklamne table tovarne Delamaris ... Dokumentarne fotografije o sušenju in šivanju mrež, ribolovu, delu in življenju na barki, stare razglednice in drobni predmeti, kot so lesena čutara za vodo, kovinska in usnjena tobačnica, žigalnik z motivom barke, pepelnik v obliki ribe, pa nam približajo ribičev vsakdan. Da je življenje ribičev navdihovalo raznovrstne rokodelce, pričajo ročno izdelani lesen delfin z nanizanimi obročki, igračka v obliki delfina, ki so jo izdelovali v izolski tovarni igrač Mehano-tehnika, maskota ribiča v mornarski obleki, bronzasti odlitek za hotelska vrata, velik lesen kuhinjski podstavek v obliki ribe ali velika plastična okrasna riba ... Ribištvo je navdihnili tudi Janeza Janežiča. Ni samo zbral dragocene predmete in dokumente, pač pa tudi, kot ljubiteljski slikar in član izolskega likovnega društva LIK, osamosvojitvenega leta 1991 na slikarskem ex tempore, posvečenem ribištvu v Izoli, naslikal podobo sklonjenega, klečečega golega ribiča in ribje okostje, na ribiški čoln pa črte v tresh barvah slovenske zastave ... To je bila njegova vizija ribištva po osamosvojitvi ... Videl je, kako se spreminjajo državne meje, s tem pa se je zmanjšal tudi slovenski ribolovni prostor. "Iz poznavanja zgodovine sem predvidel, kaj se bo zgodilo. Ladij Riba 1 in Riba 2 sta takrat šli v razrez, ostale so le manjše ribiške barke, ki pa nimajo pogojev za ribolov, saj ne smejo čez Piranski zaliv". Kako zelo so današnji časi naklonjeni ribištvu, pa lahko pozoren opazovalec ugotovi sam, lahko pa prisluhnete tudi zgodbam sedanjih ribičev ...

Razstavljeni predmeti dopolnjujejo razni dokumenti, fotografije, umetniške slike in drugi umetniški predmeti, časopisi, revije, glasila in knjige o zgodovini ribištva, med njimi Volpijeva Slovensko pomorsko ribištvo skozi stoletja, Kramarjeva Izola, mesto ribičev in delavcev, knjiga Silvana Saua L'Isola che non c'e' piu', turistični vodnik Piran - Portorož iz zbirke Fotomonografije Jugoslavije, Naš Glas - glasilo kolektiva Delamaris Izola in revija Pomorstvo. Tisti, ki vas zanima ribištvo, lahko na knjižnih policah izolske mestne knjižnice najdete veliko knjig o morskem ribolovu, tako o zgodovini ribolova kot o ribolovnih tehnikah in načinu življenja ribičev. Vabljeni ste seveda tudi k ogledu razstave, ki bo v prostorih Mestne knjižnice Izola predvidoma do konca avgusta. Janez Janežič pa bo zelo vesel, če boste kaj napisali v Knjigo vtisov... / ŠP

Na Poljskem in v Ukrajini

Spomenika Slovencem, padlim med prvo svetovno vojno

V poljskih Gorlicah in na vojaškem pokopališču Ličakiv v Lvovu v Ukrajini so v maju slovesno odkrili spomenika Slovencem, padlim med prvo svetovno vojno. Z obema spomenikoma je Slovenija počastila spomin na več kot 10.000 Slovencev, ki so v krvavih bitkah prve svetovne vojne izgubili življenje na tem delu vzhod-

ne fronte. Spomenika je zasnoval oblikovalec Janez Suhadolc in sta ročno delo slovenskih kamnosekov, ki so spomenika izklesali iz pohorskega tonalita iz Oplotnice. Predsednik republike Borut Pahor je spomenik v Gorlicah na jugovzhodu Poljske odkril s poljskim kolegom Andrzejem Dudom. V govoru ob odprtju spomenika je poudaril, da mir ni sa-

na najdaljši čas miru v evropski zgodovini, kar je dosežek, ki ga je treba slaviti. "Dokazuje, da je mir vedno mogoč, nikoli pa ni samoumeven. In ne sme ga poganjati samo strašen spomin na vojno, temveč čudovite sanje o srečni prihodnosti naših otrok", je še dejal. Dodal je, da "vojne ne rešujejo problemov". "Vse vojne ustvarjajo nove probleme. Svetovne vojne ustvarjajo svetovne probleme. Prva je najboljši dokaz tega tragičnega dejstva. Ni bila nujna, ni bila neizbežna. Tako so se odločili politični in vojaški voditelji. Napačno so bili prepričani, da bodo z vojno rešili vse probleme in da bo trajala le kratak čas. Nič od tega ni bilo res", je še poudaril predsednik republike. Poljski predsednik Andrzej Duda se je pred kratkim predsedniku Pahorju zahvalil, da je pred nekaj meseci prisostvoval odkritju spomenika poljskim vojakom, ki so se borili na soški fronti. "Tukaj in tam so izgubili življenje slovenski in poljski vojaki. Takrat se še niso borili pod svojima zastavama. Od tedaj so bili doseženi veliki politični cilji in svoboda naših narodov se je rodila iz krvi naših vojakov, zato jim danes izrekamo veliko čast in hvaležnost", je ob odkritju spomenika dejal poljski predsednik. Obrambna ministrica Andreja Katič, ki opravlja tekoče posle, je

podoben spomenik skupaj z namestnikom ukrajinskega obrambnega ministra, generalpodpolkovnikom Anatolijem Petrenkom, odkrila v ukrajinskem Lvovu. V svojem govoru je poudarila, da je postavitve spomenika izraz velikega spoštovanja Ukrajine do Slovenije, kot poroča Slovenska tiskovna agencija.

"Galicija je za zgodovinski spomin našega naroda izredno pomembna pokrajina. Tu je našlo svoj poslednji dom največ naših rojakov izmed vseh padlih Slovencev na bojiščih prve svetovne vojne. Stoletje je obdobje, ko je ta spomin še vedno boleč, saj gre za ogromno izgubo našega narodnega potenciala. Tega ni mogoče povrniti. Vendar je sto let tudi dovolj dolgo obdobje, da lahko to bolečino, ki je sicer ni mogoče izbrisati, obdamo s spoštovanjem in odgovornostjo naše generacije", je poudarila ministrica. Izpostavila je, da so strpnost do drugačnih, sočutje do šibkejših in medsebojno spoštovanje jedro človečnosti, ki je pogoj za prihodnost brez vojn, za prihodnost, v kateri bo vladal mir. Katičeva je izrazila tudi pripravljenost za pomoč pri postavitvi podobnega spominskega obeležja, ki bo v Sloveniji počastilo ukrajinske vojaške, ki so pokopani na vojaških pokopališčih ob Soči. Na vzhodni fronti prve svetovne vojne v Galiciji je med prvo svetovno vojno padel največji delež slovenskih vojakov; umrlo jih je več kot 10.000.

Predsednik Borut Pahor med govorom v Gorlicah na Poljskem

ne fronte. Spomenika je zasnoval oblikovalec Janez Suhadolc in sta ročno delo slovenskih kamnosekov, ki so spomenika izklesali iz pohorskega tonalita iz Oplotnice. Predsednik republike Borut Pahor je spomenik v Gorlicah na jugovzhodu Poljske odkril s poljskim kolegom Andrzejem Dudom. V govoru ob odprtju spomenika je poudaril, da mir ni sa-

na najdaljši čas miru v evropski zgodovini, kar je dosežek, ki ga je treba slaviti. "Dokazuje, da je mir vedno mogoč, nikoli pa ni samoumeven. In ne sme ga poganjati samo strašen spomin na vojno, temveč čudovite sanje o srečni prihodnosti naših otrok", je še dejal. Dodal je, da "vojne ne rešujejo problemov". "Vse vojne ustvarjajo nove probleme. Svetovne

Spomenik na vojaškem pokopališču Ličakiv v Lvovu v Ukrajini

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (4)

Prejšnjo nedeljo sem se, kot skoraj vsako nedeljo, s svojo družinico odpravila na nedeljsko kosilo k mami Slavici na Poljane. Vsem vam,

ki ne poznate Poljan, naj povem, da so to najlepša vasi v doberdobski občini (naj ostale ne zamerijo!): lepa, prijazna, urejena, romantično utopljena v najlepši Kras. Pred kosilom sta se otroka igrala s psičkom, ki se iz majhne, črnoorjave, kosmate kepice iz dneva v dan spreminja v vedno večjo pasjo mrcino, mož je šel z mojim tatom na sprehod - inšpekcijo po vrtu, jaz pa sem šla na obisk k noni Nataliji. Nona rada prebira Novi glas, rada ima moje zapise, saj je zelo ponosna na vse svoje otroke, vnuke in pravnuke. Spominjam se svojih otroških let, ko je bila ona zadolžena, da pripravi nedeljsko kosilo za vse. Bilo nas je dosti in vsi smo ji radi priskočili na pomoč: nekdo je lupil krompir, drug je šel po vino in ostalo pijačo, tretji je rezal kruh. Pripraviti smo morali veliko raztegljivo okroglo mizo, ki sta jo nona in nono imela v jedilnici, otroci pa smo jedli posebej, pri manjši mizici v kuhinji. Zaradi prisilne "izolacije" smo bili večkrat jezni, še posebno večji otroci, ki bi raje poslušali odrasle pogovore kot pa moteče, preveč živahno otroško kramljanje. Vsak od nas, otrok in odraslih, je imel točno določen prostor, na katerem je vedno sedel, vsako nedeljo na istem. Može so prevzeli "težko dosegljive" prostore, tako da so, s polnim trebuhom in veliko težavo, vstali šele po končanem kosilu, tete, nona in mama pa so neprestano vstajale in s krožniki v rokah gibčno krožile iz kuhinje v jedilnico in nazaj. Bilo je lepo in živahno, vsi smo se dobro imeli in nona je odlično kuhala. Še vedno si sama pripravlja obroke, vsi njeni otroci pa se veselijo, ko se jim pridruži pri kosilu. Nona je vedno kuhala pristno, preprosto, domačo hrano. Kot rečeno, v časih, ko je ona odraščala, in kasneje, ko se je omožila in si ustvarila družino, ženske niso imele na razpolago knjig receptov in revij, po pravici povedano, primanjkovalo je tudi surovin, bili so hudi časi ... Takrat so gospodinje kuhale "po spominu", tako kot jih je naučila mama, nobenega recepta si niso zapisovale, zato se nisem začudila, ko sem zvedela, da so prizadevne doberdobske ženske leta 1984 stare

recepte svojih mam in non zbrale in lepo napisale v majhni knjižici, ki so jo potem, za praznik žena, podarile članicam ženskega odseka pri društvu Jezero. Svojo kopijo knjižice mi je nona Natalija prejšnjo nedeljo izročila oz. posodila. "Pazi nanjo in naj ne gre iz družine!" je ukazala. Naslovnico knjižice krasi mimozina vejica, na prvi strani pa piše: "Zbrale smo recepte naših starih domačih jedi, da bi ne šle v pozabo navade naših babic. Prosimo, da ne zamerite če doberdobščina ni pisana kakor se izgovarja, toda imele smo precejšnje težave za pravilno oziroma čimbolj fonetično napisavo. Vabimo vse, ki bi poleg teh receptov poznali še druge, da nam jih posredujejo, tako, da bi lahko čez kakšno leto brošuro izpopolnili. Hvala! ODBOR". Čudovito! Kakšno bogastvo: v narečju napisani recepti! Knjižico sem po kosilu nesla domov in jo prelistala. Začela sem po vrsti in takoj videla, da je na prvem mestu recept za kruh oz. "sjerkov krah", koruzni kruh. Doma sem imela samo navadno moko, zato sem se odločila, da bom spekla navaden bel kruh. Tukaj imate recept (kot je zapisan v knjižici):

"KROH"**Sestavine:**

1 kg bele moke, 3 dkg kvasa, pol litra mleka in vodo.

Priprava:

Najprej raztopimo kvas v manjši količini mleka in moke, dodamo malo sladkorja in pustimo, da vzhaja. Skupaj zmesimo sol (približno eno veliko žlico za vsak kilogram moke), sladkor (malo), mleko in vodo (mlačno), malo olja (nekoč so uporabljali

K R O H

1 kilo bjele moke; 3 deke fjece, pu litra mljeka anu uode (pri j muoremo zourat anu ohledit).

Fjecu : luošt u muoku, numalo mljeka, numalo cukerja anu pustit de ustane.

Muoka : sou (nu veliku žlicu ze useki kilo); numalo cukerja, mljeko anu mlječnu uodu, numelč uolja al pej šaina. Usje tue zmješemo. Ne kuonci doluežemo fjecu. Testuo mješemo do ker se, pokažejo mehurji. Testuo uestja ne guorkin pu ure anu ne smje bet prjevič terdo. Puoljer ga neza j premješemo anu ga luežemo u štemp. Pokrijemo ga sez cunju anu ga pustimo nej nezej uestja pu ure. Puoljer ga luežemo u peč ke ne smje bet prjeveč guorka. Pječe se nu uru. Keder ga uzamemo uen ga zmučemo sez uodu anu ga ze dvji ure zevijemo u umiden pert.

svinjsko mast), nato v zmes dodamo kvas. Testo moramo mesiti, dokler se ne začneta ustvarjati mehurčki, naj ne bo preveč trdo. Pustimo ga vzhajati vsaj pol ure na toplem, nato ga ponovno premesimo in postavimo v pekač. Ponovno naj vzhaja še pol ure pokrito s prtom, nato ga prenesimo v ne prevročo peč (160-165 stopinj Celzija), kjer naj se peče eno uro. Ko ga vzamemo iz pečice, površino rahlo ovlažimo z vodo in ga za dve uri pustimo zavitega v vlažnem prtju. Kruh je bil odličen. Pripravite ga tudi vi. Za konec: "Bog žegnaj"! Ne pozabite še, da, "če ti pade kruh na tla, poberi in poljubi ga"!

Dvojna številka mladinske revije Galeb

Veselo na počitnice!

Morje, peščena plaža, visoki palmi, ptice, ki preletavajo sinje nebo, na katerem žari rumeno sonce, to je počitniško vzdušje, ki ga je v svojo risbo ujel Jernej Ozbič, petošolec COŠ Stanko Gruden iz Šempolaja. Njegov likovni izdelek krasi dvojno, majsko in junjsko, številko mladinske revije Galeb, ki jo izdaja Zadruga Novi Matjur, Čedad; njegova glavna urednica je Alina Carli. Zajetna številka na 66 straneh prinaša veliko branja v vezani in nevezani besedi in čudovite ilustracije znanih ilustratorjev, Galebovih sodelavcev. Zelo bogata je rubrika *Naši šolarji rišejo in pišejo*. Učenci OŠ P. Trubar - K. D. Kajuh iz Bazovice so Galebu poslali svoje inačice zgodbe Anje Štefan o Bobku in barčici. Šolarji OŠ Stanko Gruden iz Šempolaja so v dnevniških zapisih natančno opisali enotedensko bivanje v Domu Lipa v Čmošnjicah. Otroci iz COŠ 1 maj v Zgoniku pa so se šli arhitekto: izdelali

ne Soban zlahka dopolnili tudi najmlajši bralci. Če pa ne bo šlo, si bodo pomagali z besedami, navedenimi ob koncu zgodbe. Medtem ko so otroci na počitnicah, so mali krtki iz zgodbe Darinke Kobal *Črni h5* zelo zaposleni. Vsi so že odrasli in si ustvarjajo svoje domove. Tudi mala zaljubljena Rozi si je pripravila svoj domek in tam skotila pet rožnatih mladičkov in jih ljubeče objela in se še sama "pogreznila v spanje in sladke sanje". Z nežni-

so prave makete spalnih sob. Pridni! Četrto in petošolce P. Trubar - K. D. Kajuh iz Bazovice so prevzeli lahkokrili metuljčki. *Ribja pesem* Barbare Gregorič Gorenc ob navihani ilustraciji Žive Pahor je prečeta s počitniško vedrino ob morju, prav tako hudomušna je njena "poletna" *Ah! Oh! Pljusk! Čof!*, pri kateri je razigranost nakazana že v naslovu. V morju že čofotata tudi Shiver in Kowalsky, nerazdružljiva pasja prijatelja. Romeo Toffanetti ju prikazuje, kako iz morja vlečeta priločevinke in drugo nesnago, za katero so krivi nemarni kopalci! V globinah morja pa uživata medved in miška, ki sta čez Atlantik šla do Islandije. Ob strpu Majde Kore in Bojana Jurca bodo bralci našli tudi "naloge za detektive". *Škratek Detektivko* je tokrat iskal peka in ga našel na mivki ob morski obali, zazrtega v daljavo. Dopolnjevanje Maje Furman bodo s pomočjo risb Iva-

mi "zametnimi" ilustracijami je zgodbo opremila Katerina Kalc. Zabavno je branje pripovedke, ljudske pravljice iz Romunije, *Ljudska neumnost*. Predstavlja jo Marjeta Zorec (prevedel jo je Ion Creanga), s izrazitimi ilustracijami, polnimi dinamike, je prizore iz nje upodobila Andreja Gregorič. Kako so Kaja, Tomaž, Tim "lovili" grozne zombije, pripoveduje "srhljivka" Helene Jovanovič ob v temino ovitih ilustracijah Štefana Turka. Kako pa se je dogajalo z ubogo, dobro pastorko, ki je imela hudobno mačeho s prav tako zlobno hčerko, razkriva zgodba Klarise M. Jovanovič v rubriki *Za mizo s pravljicnimi junaki*. Kot vselej prilaga recept, tokrat za čokoladni sladoled z limoninim sokom.

Na praznike v maju in juniju in na vse, kar je povezano z njimi, bralce opozarjata Matejka Grčič in ilustratorka Chiara Sepin na šestih straneh v zelo dobrodošli

in uporabi rubriki *Po slovensko*. Počitnice so še kako primerne za poglobljanje znanja našega lepega jezika. Prav tako uporabna in

zanimiva je rubrika *Soimenjaki* Darinke Kobal ob ilustraciji Ivane Soban.

Mladi navdušeni naravoslovci bodo z veseljem prebrali vse o marjetici, tej drobni cvetki z latinskimi imenom *bellis perennis*. Mlade sveže rastline lahko v spomladi nabiramo in jih jemo v solati. Marjetica namreč čisti kri. Zanimivo! Čaj iz posušenih marjetičnih cvetov lahko pijemo pri prehladu in vnetjih želodca in črevesja.

Izčrpen je opis kobilice, te izredno hitre žuželke, odlične skakalke. Opisuje jo Marjeta Zorec. Če se ta izredno požrešna žuželka združi v skupine, nastane lahko cela "vojska", ki požre, kar najde. Spomnimo se le na svetopisemsko pričevanje o tej nadlogi! Katerina Kalc jo izredno natančno predstavlja v svojih likovnih podobah. Risarji bistrih oči se bodo lotili barvanja in iskanja zavrženih predmetov v rubriki *Stare*

reči, ki si jo je zamislila Anka Kočvar. Kako naporno in trdo delo je bilo včasih pranje perila, bodo Galebovi bralci spoznali iz rubrike *Zgodbe o aparatih*. Tokrat je na vrsti pralni stroj, o katerem so nekdaj perice lahko samo sanjale. Še po drugi svetovni vojni so po naših vaseh hodile prat v mrzlo Sočo ali kak bližnji potok. Za pranje v lesenih škafih so uporabljale pepel in milo. Perilo so tudi prekuhavale. Zdaj pa ga, k sreči, samo lepo spravijo v pralni stroj... V dvojni številki Galeb je tudi Galebov kviz. Na hrbtni platnici pa je privlačen "rockerski" lev s kitaro v šapah. Ester Derganc in Chiara Sepin namreč predstavljata brenkala, glasbila, na katera brenkamo s prsti. Enostavno brenkalo lahko sami izdelamo iz plastenke in elastike. Kar poskusite ga napraviti še vi in uživajte v brezskrbnih počitniških dneh!

IK

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (209)

Rožmarin (2)

Rožmarin zelo dobro spodbuja cirkulacijo: noge, ki zatekajo zvečer, lahko namakamo v rožmarinovi vodi. Rožmarin odpravlja celulit: v kremo za telo kanemo nekaj kapljic jedilnega eteričnega olja rožmarina. Rožmarin tonificira telo: ob demenci, Alzheimerjevi bolezni in depresiji je dobro, da pijete čaj iz rožmarina enkrat zjutraj in enkrat po kosilu, v kropu pustite čaj 2 minuti. Vstavite eno vejico rožmarina, dolgo 2 cm v 2 dl vode. Misli bodo bolj pozitivne in koncentracija bo boljša. Rožmarin spodbuja spomin, dolgoročno kar za 15

% izboljša spomin in koncentracijo, to navaajo zadnje študije v Angliji. Rožmarin je zelo dober tudi za ožilje, lahko damo nekaj vejic rožmarina v oljčno olje in se s tem masiramo. Rožmarin lahko postavimo v vzglavnik za boljše spanje; povečal bo prekrvavitve glave, predvsem če imamo trde vratne žile in trd

vrat. Rožmarin lahko postavimo tudi pod rjuho na spodnji del blazine (jogija) - pri nogah, tako bo pomagal tistemu, ki ima trde žile, zatečene noge, noge, ki pečejo; ponoči jih bo namreč rožmarin tonificiral in spodbujal prekrvavitve.

Kdor ima mastno kožo, si lahko umiva obraz z rožmarinovo vodo, ker odpravlja zamaščenost kože.

Rožmarin pomaga otroku, če ga boli trebušček; če ima leno prebavo ter veliko plinov, mu dajte rožmarin, da ga žveči surovega, naberi te ga na vrtu ali pa naj ga kar sam otrok nabere! Rožmarin odpravlja zadah, nas zbudi, če smo utrujeni. Ko se skušamo učiti, a

nam ne gre, ker nam to ovirata utrujenost in zaspanost, misli pa začnejo begati, lahko požvečimo rožmarin in že bomo bolj zbrani. Narava nam pomaga, samo uporabljati jo moramo sebi v prid! Iščimo zdravje!

/ konec
www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRITIT2V00
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail zadruga.gm@gmail.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC. Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu.

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 31. julija 2018, ob 13. uri

Čarobnost morja v poletnih jutrih

Modri objem

Plavati sem se pravzaprav naučila zelo pozno. Mama, ki je sicer zaradi neprijetnega občutka utesenjenosti nerada zahajala tudi v gore, je videla v morju baje največjega in najbolj nevarnega sovražnika. Saj ne, da bi me ne spremljala na kopanje. Preveč sem že kot otrok ljubila sonce in vodo. Pretežno ji je bilo gledati, kako sem žalostna in osamljena čepela na domačem balkonu in sanjala o svobodi. Svoboda mi je bila namreč vedno pisana na kožo. Morda, ker je taka moja narava, morda ker sem strelec. Strelci so neukrotljivi in ljubijo do skrajnosti občutek neskončnosti, občutek svobode.

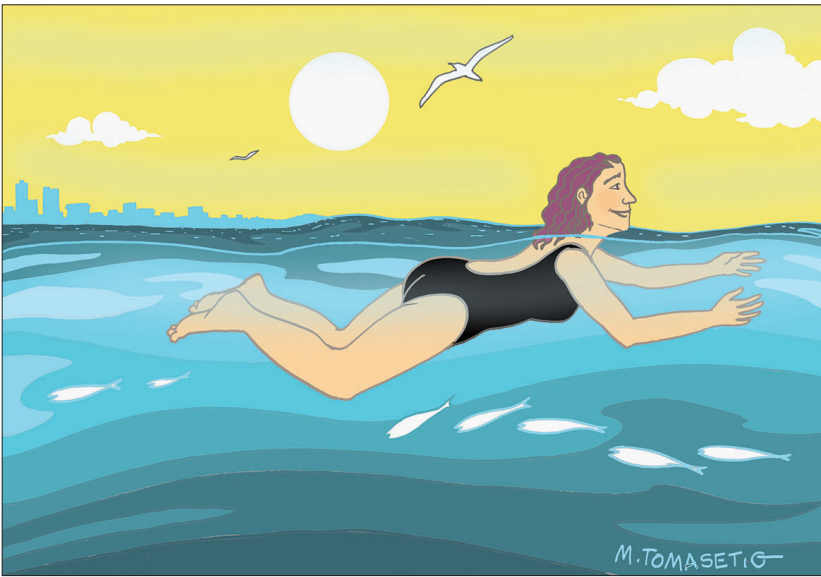
Tako sva zahajali k morju, na zaprto in nekoliko tesno mestno kopališče, kjer so bili moški in ženske strogo ločeni, med njimi pa visok bel zid, ki je segal globoko v morje. Tržačani so to kopališče sredi mesta imenovali enostavno "Pedočin", po morskih klapavica, pedočih, menda ravno zato, ker so bili kopalci tako na tesnem kot klapavice na skali.

V vodi sem bila od jutra do večera, tako da sem imela popolnoma modre prste in nagubano kožo. Noben klic, nobena prošnja me nista iztrgala iz opojnega objema valov, pa čeprav sem se v morje kot otrok najprej podajala z rešilnim pasom, ko sem bila nekoliko starejša in sem ga že prerasla, pa z napihljivo blazino. Mama se vodi nikoli ni približala, držala se je na robu plaže, v ozadju, četudi ji je bilo vroče in bi potrebovala osvežitev. Poletja in sonca namreč nikoli ni marala, bila je ena izmed tistih, ki bi živeli sredi zime brez konca, plavati pa ni znala. Jaz sem vse do poznega večera, ko je sonce izgubilo moč in me je že zazeblo, čofotala proti obzorju in sanjala o svetu, ki se skriva za zlato črto zahajajočega sonca. Morje v svoji neskončnosti je bilo preveliko za otroško domišljijo.

Oče je bil rojen ob morju. Barkovljan. In k morju se je vračal, ko je le mogel. Sicer mu ni uspelo, da bi me naučil plavanja, preveč robat je bil in prerediteljski. Moj oče, ki je ob morju najraje molčal in zrl tja daleč v obzorje. V daljave, v katerih so se zrcalile njegove rojstne Barkovlje in hiša, ki so mu jo bratje na neprijazen

način odtujili. Razklane korenine človeka, ki, podobno kot jaz, nikoli v življenju ni našel miru in me je po kopanju vodil strmo v breg k terasam, kjer je bil nekoč tudi sam otrok. Jaz pa sem na koži še čutila vonj po soli in razbeljen dotik sonca, ki sva ga oba tako zelo ljubila. Sonce, ki trga kožo, guba obraz in blagodejno greje razbrazdano dušo. Oče me nikoli ni priganjal, da bi šla domov, in v nasprotju z mamo ga ni bilo nikoli strah, ko sem se z zeleno napihljivo blazino podajala v objem valov. Ob večeru je morje postajalo nemirno, globine so silile k nebu in valovi so bili vse bolj visoki in neukrotljivi. Oče me je pustil, da sem plavala proti odprtemu morju. Midva se nikoli nisva bala vode. Niti globin. V krvi imava morje, obzorje, neskončnost nikoli dorečenih sanj. Barkovljana sva. Sva bila, pravzaprav. Očeta že zdavnaj ni več. Izginil je za obzorjem.

Plavati sem se naučila veliko let pozneje, čisto slučajno, daleč od Barkovelj in rodnega Trsta. Bilo mi je že petnajst let, preveč za dekle, ki je bilo rojeno ob morju in je preživljalo poletja na plaži. Vedela sem, da bi morala obvladati plavalne veščine, pa mi je verjetno mati podzavestno vcepila strah pred globino. Zgodilo se je, da so me starši poslali na počitnice na Vipavsko, kjer sem se družila z nekoliko starejšimi prijatelji pa sva šli tudi na morje, na Hrvaško. Bila sem najmlajša, a, ker sem bila edina rojena ob morju, me nihče ni vprašal, ali znam plavati. Na plaži nismo dolgo posedali in na predlog starejšega fanta smo se odločili, da bomo zaplavali do bližnjega otoka. Molčala sem in pogoltnila slino. Sicer sem veliko plavala, a vedno s plavutkami in rešilnim pasom ali blazino. Zdaj vseh teh varnostnih pripomočkov nisem imela s seboj in še sram me je bilo. Družbi starejših prijateljev ne bi nikoli priznala, da ne znam plavati. Zato sem jim brez besed sledila v mrzlo, biser-

no čisto, modro vodo istrskega morja. Plavali so hitro, večji so bili tega, navajeni morja in razdalj. Sprva sem jih komaj dohajala, včasih potonila in spila požirek slane vode, a nihče ni opazil, da se obotavljam. Dosegli smo otok. Splavala sem. Tedaj sem razumela, da sem odrasla, da ne potrebujem več blazine in plavutk. Niti staršev, ki bi na plaži pazili name. Blazino sem spravila v omaro. Sploh ne vem, kaj je bilo potem z njo, saj je bila že obrabljena in stara. Plavanje pa mi je prešlo v kri. Neznansko rada plavam. Lahko bi rekla, da brez plavanja ne morem. Enostavno, ko se poletje razbohoti v vseh svojih modro-rumenih odtenkih in ko je pretoplo, da bi lazila visoko v gore, zahrepenim po vodi, po svežini. Kot bi telo ne moglo brez nje. Kot bi ne moglo brez mrzlega, osvežujočega, modrega objema.

Saj ni nujno, da je morje. Povsod rada plavam, samo da je nekaj gladine in da je dovolj globoko. Všeč so mi jezera, ker se utapljajo v zelenih odtenkih in kjer lahko plavaš od odseva do odseva. Nekako skrivnostna so, morda zaradi neštetihih zgodb o povodnih možeh in jezerskih pošastih. Morda zaradi globin, ki jih ni videti. Včasih so temna in neprosojna. Vendar je v jezeru lepo, ker lahko zaplavaš z brega na breg. In nazadnje, ko ti poidejo moči, zaspiš v objemu gorskih trav. Rada imam reke in skrite, globoke tolmane. Take, ki ne presahnejo niti ob največji suši in so tako globoki, da lahko skačeš vanje. Take s kačjimi pastirji in odtenki pravljic. Tihe in pozabljene tolmane, ki so lahko samo moji, v poletju sredi beneških pobočij. Eden izmed teh je ujet v mojem srcu. Skrit in nedostopen. Z majhnim

žuborečim slapom. Občutek imam, da še nikogar ni bilo tam. Nikoli. Da je leta in leta čakal samo name. Kot bi bil to tolmun iz sanj, tolmun pisanih barv in modrih odsevov.

Seveda pa najraje plavam v morju. Zjutraj, zgodaj, ko je še mirno kot nemo zrcalo. Jutra ob morju so enkratna. Nočni veter se počasi

umirja, morska gladina le rahlo, nezaznavno trepeta ob prvih jutranjih žarkih. Diši po školjkah in morskih travah. Voda je še mrzla, a, ko premagaš nezaupanje, je njen objem kot varna prijateljska dlan. Skoraj žal mi je, ko se moji koraki zarežejo v plitvo modrino, ki plaho vzvalovi. Počasi, kot bi se bala, da bi preglasila pripovedovanje morja, se spustim med valove in zaplavam. Nekoliko vzdrtim, potem pa mi postane le-
po, kot bi se znebila teže, kot bi plavala v pozabo. Potapljam se v enakomernih zamahih, požiram gladino, ki se nežno umika mojemu žejnemu telesu. Nekje na obzorju riba poskoči k nebu. Kot bi si zaželela sončnih žarkov. Topli-
ne. Plavam k obzorju. Počasi. Nežno. Želim si, da bi trajalo čim dlje. Plavala bi ves dan. Izgubila

bi se v obzorju, ki diši po daljavah in morju. Voj poletja. Voj, ki me spremlja od otroštva. Brezčasnost juter ob morju. Brezvetrje življenja, ki se ponavlja, ko kradeš pozabljene trenutke. Ah, jutra ob morju. Pripoved o otroštvu, o očetovih gubah, ki nemo zrejo nekam daleč k soncu. Spomin na Barkovlje, na moje tržaške plaže. Na pričakovanje, ko sem zjutraj, ob poletnih počitnicah, odpirala okno, da bi videla, če je vreme primerno, da grem na morje. In brisača na skalah, valovi, sol in sonce, ki se lepita na kožo. Plavam. Ne vem, koliko časa že. Ko plavam, si ne postavljam ciljev. Pozabim na uro. Plavam iz golega užitka, počasi, skoraj neslišno, da ne bi prebudila jutra, ki se še vedno skriva za oblaki na obzorju. Modrina pred menoj in za menoj, modrina daleč do neba in preko daljav. Kako lahka postanem, ko se predajam objemu, ki diši po morskih travah in preteklosti! Kako daleč sta vsakdan in bolečina, ko ostaneva samo jaz... in morje!

Suzi Pertot

JURIJ PALJK

OBROBNOSTI

9

Ko smo pred časom v Katoliški knjigarni predstavljali knjigo Marize Perat o božjih poteh pri nas, se je po predstavitvi razvil živahen pogovor o tem, na katero božjepotno središče je kdo bolj navezan in zakaj. Več goriških prijateljev je iskreno povedalo, da so zelo zelo navezani na Svete Višarje, mogoče še bolj kot na našo Sveto Goro, ki je romarska pot treh narodov, zadnje čase sicer vse manj za Furlane, žal.

Na Svete Višarje je veliko slovenskih Goričanov navezanih predvsem zaradi velikih goriških duhovnikov, ki so v Žabnici in na Svete Višarje vozili že otroke, kasneje so tja zahajali kot študentje, za vedno so ostali navezani na cerkvico, kjer so poslikave slovitega Toneta Kralja, ki mi ob vsakem obisku povedo, da smo zares imeli može, kot lahko rečemo velikim primorskim duhovnikom, ki so Toneta Kralja povabili, da je na narodnostni meji slikal v naših cerkvah in tako označil našo prisotnost za vse večne čase. Sam na Svete Višarje v otroštvu in mladosti nisem bil navezan, preprosto zato ne, ker je bila zame vmes neprepustna, za druge pa "najbolj odprta" državna meja. Ko sem bil še osnovnošolec, doma ni bilo denarja za potni list in ne za romanja na Svete Višarje, na Sveto Goro pa smo redno hodili, tudi peš sem šel iz Vipave, v eni noči smo šli, v Trnovskem gozdu nas je zajela nevihta, kakršne ne pomnim! Pralo nas je vse do Grgarja, premočeni smo prišli v svetogorsko baziliko, bil sem premražen in neprepan, izmučen do konca. Kot srednješolec tudi nisem mogel na Svete Višarje, s katerih je občasno prišla domov kaka razglednica, v Malem semenišču v Vipavi v sedemdesetih letih minulega stoletja nismo smeli imeti potnih listov in ne zdravniškega zavarovanja. Sledila je vojaška zgodba v Vojvodini in Srbiji, kamor mi je prišla tudi razglednica nekega kolege iz Vipave s Svetih Višarij, ki je bila tako všeč nekemu vojaku, da sem mu jo podaril; kot Panonec je občudoval svetovišarsko cerkvico med gorami, takrat mi je rekel, da bo enkrat šel tja. Življenje nas je razneslo po vseh koncih takratne Jugoslavije, Jovana, tako je bilo fantu ime, nisem videl nikdar več in tudi ne vem, ali mu je kdaj uspelo priti na Svete Višarje; družba je razpadla, država je razpadla, tistega časa ni več in tudi vsi mi smo drugačni, tisti, ki smo živi, nekaterih namreč ni več. Prav pred kratkim me je zbolelo, ko sem izvedel, da je moj sotrpin Zarif že dolga leta pokojni, krogla ga je zadela v čelo pri Kiseljaku, med zadnjo morijo v Bosni. Zarif je imel to napako, da se je rad smejal, tudi med vojaškimi vajami je bil vedno v prvi vrsti in se je vedno smejal. Nadrejenim ni bilo do smeha, tudi zato je v vasi Ečka pri Zrenjaninu Zarif večkrat kopal globoko luknjo s plinsko masko na obrazu, za kazni, ker se je smejal, ko bi moral biti resen. Prijatelj Nedeljko, ki mi je za Zarifovo smrt povedal pred kratkim, ni povedal, kdo ga je ustrelil.

"Kugla je kugla, krogla je krogla", je bil lakoničen moj stari oče, ko se je spominjal krogle, ki je pred Mosko v čelo zadela prijatelja iz sosednje vipavske vasi. In je še dodal: "Še zagrebsti ga nismo mogli, tako ledeno je bilo". Bil je ujetnik rdečearmejec pri Moskvi, spominjal se je, da

so od blizu videli Lenina, ki ga je vedno opisoval kot majhnega in grdega, jeznega človeka. "Krogla ne izbira prsi", je dodal moj oče, ki se je spominjal fanta, ki je po skoraj štirih letih odsotnosti končno stopil na domača tla, pri Ilirski Bistrici je vstal, da bi pokazal vsem, kje stoji na robu jase in gozda njegova rojstna hiša. Kot prekomorca sta prišla osvobajati rodne kraje iz Afrike, mojega očeta so poslali v Beograd, fanta iz okolice Ilirske Bistrice pa je zadela krogla nemškega ostrostrelca tik pred domačim pragom. Stric Milan, ki je bil v Gradnikovi brigadi v Trnovskem gozdu, je po navadi dodal: "Najbolj smo se bali, ko je začelo delati pik - pok, potem dolgo nič in potem spet pok. Vedno, ob vsakem poku, je kdo padel, nemški ostrostrelci so bili strašni".

Tako Sveta Gora, na katero me je prvič vročičnega nesel oče, ko sem imel samo dve leti, iz Solikana peš vse do vrha, kot Svete Višarje, na katere sem šel prvič šele, ko sem že živel v Italiji, sta božji poti na obrobju nekega sveta. Pravzaprav sta obe cerkvi obrobje več svetov, slovenskega, italijanskega, furlanskega, nemškega in še kakšnega. Svetogorsko Mater Božjo srečujem povsod v Furlanski nižini, kjer skoraj ni vasi, da ne bi njena podoba krasila kake kapelice ali pa bi bila naslikana kar na vaško hišo, svetovišarska podoba Matere Božje pa je bolj v ozadju, spektakularen pogled na cerkvico na vrhu hriba je danes zameglil njeno podobo.

Že več kot dve desetletji hodim na Svete Višarje prvo nedeljo v avgustu, ki je Romanje treh Slovenij, mislim, da sem v 25 letih zamudil le eno tovrstno romanje. Pred več kot dvema desetletjema sem tudi sam predlagal kratkemu direktorju Slovenske tiskovne agencije, da bi bilo pošteno in prav, da bi o tem poročali tudi v osrednji Sloveniji, ker je romanje vseslovenskega pomena in simbolov polno, kot tudi nisem nikdar razumel, zakaj iz Slovenije na to romanje prihajajo samo krščanski demokrati in politiki Nove Slovenije. Tistega direktorja STA so imeli takrat v zobeh v Sloveniji določeni časniki, češ da je bil udbovec in tako dalje. Mirno mi je rekel, naj napišem in priložim še kako fotografijo. Od takrat poročam vsako leto. Šele po vsakoletnih objavah servisa STA o romanju na Svete Višarje so začele prihajati na romanje tudi televizijske in radijske hiše. Poročilo STA vsako leto objavi tudi Primorski dnevnik. Prav zato sem si upal že takrat g. Janezu Puclju, ki organizira romanje, svetovati, naj kakovostno raven diskutantov za cerkvijo zviša, kar je takrat s sodelavcem Ljubom Bekšem in drugimi tudi storil, danes Bekševo organizacijsko plat romanja vodi Lenart Rihar. Vsako leto je prinesel slovensko zastavo prof. Tomaž Pavšič, peš iz doline vsako leto prihaja Lojze Peterle in tako dalje; postala je lepa navada, že pravi običaj, da srečam tam ljudi iz vseh treh Slovenij, zdomske, osrednje in naše, zamejske. Če bi lahko po spominu izluščil samo eno misel iz niza referatov več odličnih predavateljev na Svetih Višarjah, potem gotovo izberem, ne da bi drugim delal krivico seveda, g. Justina Stanovnika, ki je na Svetih Višarjah vsem nam Slovencem in samemu sebi rekel: "Kako malo usmiljenja poznamo, kako malo usmiljenja je med nami!"

Domači nogometaši začenjajo treninge

V novi sezoni enajst ekip v štirih ligah

Že zdavnaj so startala predtekmovanja v evropskih nogometnih klubskih pokalih, nogometna javnost je še dalje pod vtisom ruskega svetovnega prvenstva, treninge pa že začenjajo naše vodilne amaterske enajsterice, ki bodo igrale v višjih dežel-
nih ligah. Prvi so se vadbe spet lotili nogometaši proseškega Primorja, ki bodo nastopali v promocijski ligi, te dni pa se vračajo na zelenico tudi člani Juventine in Krasa, naših najvišje postavljenih moštev v elitni ligi, najvišjem deželnem tekmovanju, pa tudi Mladosti, Sistiane/Sesljana in Vesne.

V Štandrežu vlada pričakovanje za vrnitev v A ligo amaterjev po polnih desetih letih, Repenci pa so že stalni gostje v

elitni družčini. Juventinina uprava je ekipo primerno okrepila za kakovosten preskok z nogometaši, ki imajo že izkušnje v ligi, na klopi pa seveda ostaja trener Nicola Sepulcri, akter napredovanja. Tehnično vodstvo so potrdili tudi pri Krasu, ki ga bo še dalje treniral Radenko Knežević. Dopolnila je odbor poiskal predvsem na področju mladih igralcev, vsi v repenskem taboru pa si želijo revanše po skromni lanskoli sezoni, ko so obstanek dosegli šele v dodatni tekmi play-outa. Glavni prihod med izkušenimi nogometaši je Goran Kerpan, branilec iz vrst Vesne.

V promocijski ligi bosta v novi sezoni zastopala slovensko nogometno gibanje v Italiji po-

leg Primorja še Mladost, ki je pred društveno 50-letnico prvič v svoji zgodovini napredovala iz prve amaterske lige, in Sistiana/Sesljan. V Vižovlje prihajata preverjena Saša Božičič od Vesne in Dejan Dragosavljevič od Juventine. Visoke apetite imajo na Proseku, kamor je potrjeni trener Riccardo Allegretti privabil po enega kvalitetnega moža za vsako igralno vrsto.

V prvi amaterski ligi bo po dveh zaporednih izpadih čisto novo zgodbo začela kriška Vesna, pri kateri bodo preporod iskali z novimi močmi v odboru in mladimi silami v članski ekipi. Pomembna je vrnitev v vrata veterana Edvina Carlaja. V isti skupini bosta merila moči tudi Primorec in Zarja, ki se pripravljata na, po možnosti, mirno sezono. V drugi amaterski ligi pa bodo čez dober mesec na startu Breg, Sovodnje in Gaja, ki se vrača v višje nadstropje po prestopu iz tretje kategorije.

HC

POGOVOR Ivo Krajnik

Počitnice malo drugače

Kdor potuje v Kobarid in se poda na vzpetino, kjer je kostnica s približno 7000 ostankov, bo na levi strani opazil nov privatni muzejček, ki je že nekaj let odprt in vsebuje marsikaj zanimivega iz prve svetovne vojne. Ne pozabimo, da se je tu bila ena izmed najbolj odločilnih bitk soške fronte med avtro-ogorskimi in italijanskimi vojaki in ki se je končala s totalnim porazom Italije na tej fronti. Glavna bitka se je začela ponoči ob 2.00, dne 24. oktobra 1917, z močnim topniškim in plinskim napadom, temu je okoli osme ure zjutraj sledil pravi napad. Do konca dneva je bila italijanska fronta prebita. Boji so trajali do 27. oktobra, ko je Cadorna dal ukaz za umik čez reko Tilment. Ni bil umik, ampak panični beg italijanske vojske in nekaterih civilistov. Za Italijo se je tako končala vojna. Fronta se je z zavezniško pomočjo ustalila šele v Venetu na reki Piave. Nemci so v tej bitki preizkusili tudi prvič uspešno izpopolnjeno

taktiko bliskovitega napada (Blitzkrieg). Spopad, zaradi nepričakovanega rezultata, je dobil ime Čudež pri Kobaridu. O nastanku muzeja smo vprašali direktorja Iva Krajnika.

Od kod je prišlo zanimanje, da ste odprli ta muzej ob kostnici?

Začelo se je vse z mojim očetom, ki je leta in leta zbiral ostaline iz prve svetovne vojne tu v okolici, ob bregu reke Soče in tudi na področju okoli Kobarida. Oče je imel vse te predmete doma v Kobaridu in jaz sem skupaj s prijatelji pred štirimi leti prinesel vse stvari sem v to hišo. V tej hiši, kjer je zdaj muzej, je nekoč živel

oskrbnik kostnice. Stavbo smo s pomočjo prijateljev obnovili.

Tudi vi ste včasih šli z očetom na "lov" na te predmete?

Nekajkrat sem šel tudi jaz z njim, vendar pred leti so prepovedali zbiranje predmetov in

uporabe detektorja. Zadnja leta se udeležujem tudi raznih vojaških sejmov po Sloveniji, v Novi Gorici oziroma v Vrtojbi. Leta 1968 je Gruntar Polde, ribič iz Kobarida, opazil v Soči zakopan pod peskom top, oče ga je s prijatelji povlekel iz Soče in zdaj je na ogled na cesti ob vhodu v Kobarid. To so bili Ivo Krajnik, Slavko Gorenjšček, Jože Manfreda in Anton Kranc.

Koliko eksponatov imate v muzeju?

Približno 1.400 - 1.500. Seveda smo sem prinesli le tiste najbolj zanimive ostanke. Še nekaj jih je ostalo doma po zabojih. To je res avtentična zbirka prve svetovne vojne.

Kateri predmeti izmed ostankov prav izstopajo?

Veliko predmetov je zanimivih, mogoče izstopa zložljiv top, ki so ga Avstrijci nosili po hribih. Imenovali so ga "pasji top", ker so ga psi vlekli po hribovju. Drugo je kalibracijsko stojalo za mirjenje natančnosti pušk. Imamo kipek cesarja Franca Jožefa, ki se klanja in ima kapo v roki. Takih je bilo malo, ker so vsi kipci po navadi prikazovali cesarja s kapo na glavi. Te kipec je cesar podaril vojakom. Veliko je osebnih predmetov, kot so farmacevtske ampule, cevi itd. Potem imamo razne ška-

tle, ki so jih uporabljali za hrano. Vsaka škatla ima zanimive napise, slike iz tedanjega časa, ki bodrijo vojake in jim dajejo pogum.

Kaj je pa v prvem nadstropju?

To so mnogo bolj sodobni predmeti iz vojne za Slovenijo iz leta 1990. Vojna je trajala 10 dni. Prijatelj Darko je s pomočjo vojnih veteranov uredil ta dela muzeja. Tu je približno 350 eksponatov, ki zavzemajo vojaško opremo, orožje, čelade, zastave itd.

Ali je bil tukaj kak spopad v tej vojni leta 1990?

Tu ni bilo spopadov, spopad je bil najbližje v Rožni Dolini. Sicer je bilo tu precej jugoslovanske vojske, vendar pa so vsi polkovniki živeli skupaj z nami, z družinami in smo se dobro poznali. Vse smo uredili s pogajanjem, preden je prišlo do

spopada.

Kdaj je odprt muzej?

Muzej je odprt od Velike noči do oktobra, vsak dan od 9.00 do 18.00. Pozimi je muzej zaprt oziroma je odprt za tiste skupine, ki se najavijo. Sicer pa je turistična sezona tu v Kobaridu od marca do septembra. Za turiste je tudi v bližini odlična iztočnica za pohod k Soči ali do prazgodovinske naselbine, imenovane Tonovcov grad. Približno 30 minut hoda od muzeja. To je naravno zavarovan hrib, kjer so sledovi poselitve iz različnih prazgodovinskih obdobj: iz predrimske dobe, iz rimske dobe in iz srednjega veka. Ob kostnici je še cerkva, posvečena sv. Antonu, iz leta 1630. Tretjo soboto v oktobru je v cerkvi maša in se tu srečajo mnogi Italijani. V kostnici je okoli 7000 vojakov, brez imena jih je skoraj 2000.

Zahvaljujem se vam za pogovor.

Karlo Nanut

S 3. strani

Ohranjati zgodovinsko poslanstvo ...

Zdaj sem veliko v stiku z goriškimi člani, imeli smo tudi področna srečanja in razna soočanja in v glavnem dobivam skoraj vedno pozitiven odziv. Veliko pa bomo morali še narediti, da optimiziramo našo organizacijo in da uvedemo nekatere novosti. Pri vseh prihodnjih strateških izbirah pa bo vedno na prvem mestu banka, njeni člani in potreba naše skupnosti.

Vodstvo banke ste prevzeli pred petimi leti in prav v tem obdobju, lahko rečemo, da se je ekonomska slika v svetovnem merilu povsem spremenila. Kakšna prihodnost čaka majhne banke, kot je ZKB?

V teh zadnjih petih letih je bilo res veliko revolucij v pozitivnem in negativnem smislu. Kriza je privedla do tega, da so nekatera podjetja zašla v težave in tudi banka je utrpela nekatere izgube. Leta 2016 je takratna Renzijeve vlada odobrila reformo zadrugnih bank, ki bo dokončno stopila v veljavo leta 2019 in ki pelje v ustanavljanje zadrugnih bančnih skupin. Te dni pa je zdajšnja Contejeva vlada vnesla nekatere pozitivne spremembe v

reformi, tako da se intenzivno pripravljamo na vse te novosti. Ta italijanska rešitev predstavlja neki unicum v evropskem bančnem sistemu: banka se bo včlanila v združno skupino, podpisala bo pogodbo s prihodnjo matično družbo, menjala svoj statut in ohranila neko določeno stopnjo avtonomije, ki bo prenosorazmerna z uspešnostjo banke. Se pravi, da bo banka, če bo imela dobre rezultate, ohranila precejšnjo avtonomijo. Člane banke bomo v naslednjih mesecih stalno obveščali o vseh teh novostih. V Italiji se bodo vse zadrugne banke včlanile ali v združno skupino IC-CREA, ki ima sedež v Rimu, ali pa v Cassa Centrale Banca iz Trenta, v katero smo se včlanili tudi mi. Prihodnost malih bank pa bo odvisna od njihove uspešnosti in tudi od naših predstavnikov v Rimu in še bolj v Bruslju, če jim bo uspelo ohraniti našo združno bančno specifiko in tudi neko sorazmerno uravnoteženost pri predpisih, ki veljajo za velike oziroma za male banke.

Če sva že pri strukturah, koliko podružnic ima ZKB danes?

Po spojitvi imamo 14 podružnic: 10 na Tržaškem in 4 na Goriškem, v katerih je zaposlenih 115 oseb.

Katere kompetence pa kot 'šef' najbolj cenite pri svojih sodelavcih?

Sem izredno ponosen na ekipo, bodisi na ekipo, ki je v upravnem in nadzornem odboru, bodisi na našo operativno, na naše uslužbence. Delati v naši banki je nekaj posebnega, saj se vsi zavedajo, da delajo za slovensko banko, ki ima izredno pomembno funkcijo za naše območje. Vsi se zavedajo svoje vloge in svoje odgovornosti. Vsak da svoj doprinos k uspešnemu delovanju banke. Naša ekipa pa se mora stalno izobraževati, ker je novosti vedno več in ker se moramo stalno izboljševati. Izredno cenim dejstvo, da so uslužbenci vedno na razpolago članom in strankam, in to je bistveno.

Banka je ustanova, ki mora reševati določene probleme strank, najti mora ustrezno rešitev zanje, in če nam to uspe, je to dodana vrednost. Normativa se stalno spreminja in moramo zato stalno posodabljati način dela in skrbeti

za to, da je naš kader na tekočem. Modernější pristop h komitentom je del nove strategije, ki ima kot končni cilj celovit odgovor na sodobne potrebe odjemalcev banke.

Vas pri vašem delu navdihuje kako geslo?

MI IN NE JAZ! To pomeni stremeti po skupnem dobrem. Ko moraš določiti strategijo za na-

voščiva še pogled nazaj in naprej.

Na zadnjih treh občnih zborih sem vedno poudarjal, da se svet naglo spreminja in da se moramo zato tudi mi spreminjati. Dejstvo, da je banka dosegla tako obletnico, pomeni, da se moramo iskreno zahvaliti vsem uslužbencem in upraviteljem za trud in doprinos, ki so ga dali v preteklosti. Hvala jim, ker jim je uspelo pripeljati to združno banko do točke, kjer je danes. Naša odgovornost pa je seveda, da to poslanstvo ohranimo in da ga uspešno razvijamo tudi v naslednjih letih, da skrbimo za rast in razvoj našega prostora in mlajših generacij. Zato je bila lanska spojitve izredno pomembna in gre prav v to smer, da skuša ohranjati in nadaljevati razvijati slovensko združno bančništvo v našem prostoru.

Ponosni smo na zgodovino naših zadrugnih bank. Zavedamo se odgovornosti, ki jo imamo do dediščine, ki nam je bila zaupana, in je tudi zato toliko bolj pomembno, da se usmerimo v prihodnost, ne da bi izgubili naših značilnosti in

prej, ne smeš gledati le v lasten vrčiček, ampak upoštevati, kaj je najboljše za družbo, ki jo upravljamo, da ne izgubimo nove priljubljenosti.

Med drugim letos banka praznuje 110 let svojega obstoja. Zato si ob koncu pri-

pozabili na vrednote in načela, ki so že več kot sto let podlaga našega poslovnega modela. Obenem se moramo opremiti z novo solidnostjo in konkurenčnostjo, ki ustrežata prihodnji banki, kot si jo zamisljamo.

Proslav letos ne bomo prirejali, ker to ni v naši filozofiji, bomo pa ta sporočila predajali naprej našim članom in ljudem, ki, glede na povratne informacije, pozitivno sprejemajo spremembe. Da bi v naše jadro ujeli svež veter, potrebujemo energijo, ki jo prinašajo mladi. Zato sem prepričan, da moramo biti odprti za sprejemanje novih zamisli, ki jih najpogosteje predlagajo prav mladi.

Za konec pa naj mi bo dovoljen še nekoliko širši pogled na našo slovensko narodno skupnost. Prepričan sem, da imamo veliko priložnosti, vsega pa se je treba lotiti z nekim novim pristopom in z določeno profesionalnostjo, saj je potrebno vnesti nekatere inovativnosti v naše organizacije. Zaupajmo mladim, ki nimajo zgodovinskih obremenitev moje in prejšnjih generacij. Pri mladih cenim, da veliko potujejo in opazujejo, kaj se dogaja izven našega prostora. Ni treba, da si izmislimo sami kaj novega, dovolj bi bilo, če bi v naš prostor vnesli kakšno dobro prakso od drugod. To pa lahko delaš samo, če si odprt, če sprejemaš novosti.